

## **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025**

Opracował:  
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja

Wielopole Skrzyńskie 2017

**Spis treści:**

|  |           |
|--|-----------|
| <b>1. Wykaz skrótów .....</b>  | <b>5</b>  |
| <b>2. Wstęp .....</b>  | <b>6</b>  |
| 2.1. Cel i zakres opracowania .....  | 6         |
| 2.2. Opis przyjętej metodyki .....   | 7         |
| 2.3. Charakterystyka gminy.....  | 7         |
| 2.3.1. Położenie.....  | 7         |
| 2.3.2. Demografia.....   | 8         |
| 2.3.3. Geomorfologia.....  | 9         |
| 2.3.4. Warunki klimatyczne.....  | 9         |
| <b>3. Założenia Programu Ochrony Środowiska .....</b>  | <b>10</b> |
| 3.1. Dokumenty nadrzędne i cele .....  | 10        |
| 3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności .....      | 10        |
| 3.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020 .....  | 11        |
| 3.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko.....                                  | 12        |
| 3.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”. ..           | 13        |
| 3.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku) .....              | 14        |
| 3.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020 .....        | 14        |
| 3.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020” .....  | 16        |
| 3.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 .....  | 17        |
| 3.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie ..... | 17        |
| 3.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....   | 18        |
| 3.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 .....  | 18        |
| 3.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....   | 18        |
| <b>4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym .....</b>  | <b>20</b> |
| <b>5. Ocena stanu środowiska .....</b>   | <b>23</b> |
| 5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza .....   | 23        |
| 5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza .....  | 23        |
| 5.1.2 Jakość powietrza .....   | 25        |
| 5.1.3 Analiza SWOT.....  | 40        |
| 5.1.4 Zagrożenia .....   | 41        |
| 5.2. Zagrożenia hałasem .....  | 41        |
| 5.2.1. Stan wyjściowy .....  | 41        |
| 5.2.2. Źródła hałasu.....  | 42        |
| 5.2.3. Analiza SWOT.....   | 47        |
| 5.2.4. Zagrożenia .....  | 48        |
| 5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne.....  | 48        |

|  |           |
|--|-----------|
| 5.3.1. Stan wyjściowy .....  | 48        |
| 5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego .....                      | 49        |
| 5.3.3. Analiza SWOT .....  | 54        |
| 5.3.4. Zagrożenia .....  | 54        |
| 5.4. Gospodarowanie wodami .....   | 54        |
| 5.4.1. Stan wyjściowy - wody powierzchniowe .....                            | 54        |
| 5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe .....                                | 57        |
| 5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne .....                                 | 60        |
| 5.4.4. Jakość wód – wody podziemne .....                                     | 66        |
| 5.4.6. Analiza SWOT .....  | 66        |
| 5.4.6. Zagrożenia .....  | 67        |
| 5.5. Gospodarka wodno-ściekowa .....   | 67        |
| 5.5.1. Sieć wodociągowa .....  | 67        |
| 5.5.2. Sieć kanalizacyjna .....  | 68        |
| 3.5.3. Analiza SWOT .....  | 71        |
| 5.5.4. Zagrożenia .....  | 71        |
| 5.6. Zasoby geologiczne .....  | 72        |
| 5.6.1. Stan aktualny .....   | 72        |
| 5.6.2. Przepisy prawne .....   | 72        |
| 5.6.3. Analiza SWOT .....  | 73        |
| 5.6.4. Zagrożenia .....  | 73        |
| 5.7. Gleby .....   | 73        |
| 5.7.1. Stan aktualny .....   | 73        |
| 5.7.2. Analiza SWOT .....  | 77        |
| 5.7.3. Zagrożenia .....  | 78        |
| 5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów .....            | 78        |
| 5.8.1. Stan wyjściowy .....  | 78        |
| 5.8.2. Analiza SWOT .....  | 82        |
| 5.8.3. Zagrożenia .....  | 83        |
| 5.9. Zasoby przyrodnicze .....   | 83        |
| 5.9.1. Formy ochrony przyrody .....  | 83        |
| 5.9.2. Lasy .....  | 87        |
| 5.9.3. Analiza SWOT .....  | 90        |
| 5.9.4. Zagrożenia .....  | 91        |
| 5.10. Zagrożenia poważnymi awariami .....                                    | 91        |
| 5.10.1. Stan aktualny .....  | 91        |
| 5.10.2. Analiza SWOT .....   | 92        |
| 5.10.3. Zagrożenia .....   | 92        |
| <b>6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie .....</b> | <b>93</b> |

|   |            |
|---|------------|
| 6.1. Wyznaczone cele i zadania .....                          | 93         |
| <b>7. System realizacji programu ochrony środowiska .....</b> | <b>101</b> |
| 7.1. Współpraca z interesariuszami .....                      | 101        |
| 7.2. Edukacja ekologiczna .....                               | 102        |
| 7.3. Sprawozdawczość .....                                    | 103        |
| 7.4. Monitoring realizacji programu .....                     | 103        |
| 7.5. Źródła finansowania .....                                | 106        |
| 7.5.1. Fundusze krajowe .....                                 | 106        |
| 7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej .....                       | 108        |

# 1. Wykaz skrótów

Tabela 1. Słownik skrótów.

| Nazwa skrótu | Wyjaśnienie   |
|--------------|---|
| PGO WP       | Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego   |
| Analiza SWOT | Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń. |
| GDDKiA       | Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad   |
| GIOŚ         | Główny Inspektorat Ochrony Środowiska   |
| GUS          | Główny Urząd Statystyczny   |
| JCW          | Jednolita część wód   |
| JCWP         | Jednolita część wód powierzchniowych  |
| JCWpd        | Jednolita część wód podziemnych   |
| JST          | Jednostka samorządu terytorialnego  |
| KPGO         | Krajowy Plan Gospodarki Odpadami  |
| KZGW         | Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej  |
| NFOŚiGW      | Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej   |
| OZE          | Odnawialne Źródła Energii   |
| PEM          | Pola elektromagnetyczne   |
| PMS          | Państwowy Monitoring Środowiska   |
| POKzA        | Program Oczyszczania Kraju z Azbestu  |
| POP          | Program Ochrony Powietrza   |
| POŚ          | Program Ochrony Środowiska  |
| PROW         | Program Rozwoju Obszarów Wiejskich  |
| PSZOK        | Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych   |
| RDLP         | Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych   |
| RDOŚ         | Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska  |
| RDW          | Ramowa Dyrektywa Wodna  |
| RZGW         | Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej   |
| RIPOK        | Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych   |
| SOOŚ         | Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko  |
| UE           | Unia Europejska   |
| WFOŚiGW      | Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej   |
| WIOŚ         | Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska   |
| WPOŚ         | Wojewódzki Program Ochrony Środowiska   |
| ZDR          | Zakłady Dużego Ryzyka   |
| PODR         | Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego  |
| ZS           | Zespół Szkół  |
| ZDW          | Zarząd Dróg Wojewódzkich  |
| ŚZMiUW       | Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie  |
| ZZR          | Zakłady Zwiększonego Ryzyka   |
| POP          | Program Ochrony Powietrza   |
| PSZOK        | Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych   |

## 2. Wstęp

### 2.1. Cel i zakres opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy do roku 2025.

## 2.2. Opis przyjętej metodyki

Obowiązek wykonania Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.)<sup>1</sup>, a w szczególności:

*„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.*

*Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”*

Gminne Programy ochrony środowiska tworzone są w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu gminnym.

## 2.3. Charakterystyka gminy

### 2.3.1. Położenie

Gmina Wielopole Skrzyńskie jest gminą o charakterze wiejskim położona w województwie podkarpackim, w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Czudec (od strony wschodniej),
- Brzostek (od strony zachodniej),
- Strzyżów (od strony południowej),
- Wiśniowa (od strony południowej),
- Frysztak (od strony południowej),
- Dębica (od strony północnej),
- Ropczyce (od strony północnej),
- Sędziszów Małopolski ( od strony północnej),
- Iwierzycę (od strony północnej).

Pod względem geograficznym Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest obrębie prowincji Karpat i Podkarpacia, podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich.

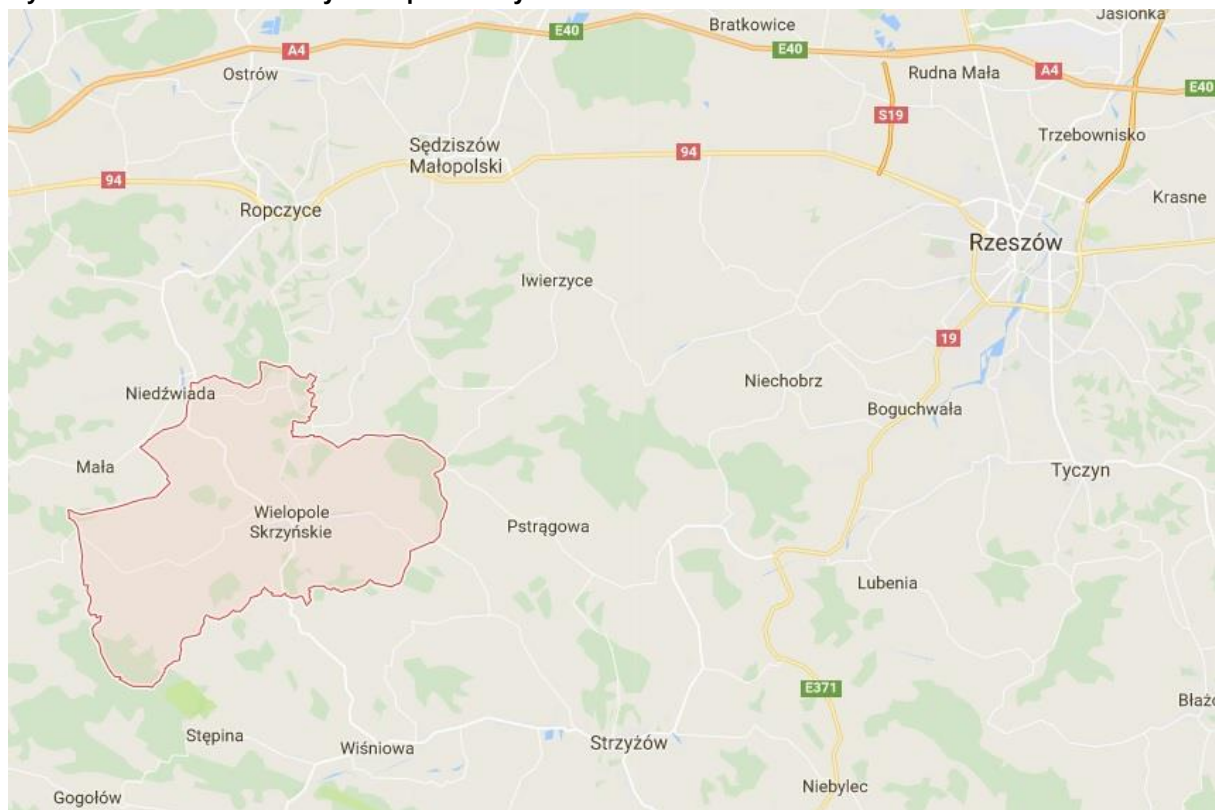
---

<sup>1</sup> Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 r., poz. 1101).



Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Rysunek 1. Położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**



Źródło: www.google.pl

### 2.3.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w Gminie Wielopole Skrzyńskie wynosiła 8 333 osób, z czego 4 165 stanowili mężczyźni, a 4 168 kobiety. Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

**Tabela 1. Dane demograficzne Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).**

| Parametr   | Jednostka miary              | Wartość |
|--|------------------------------|---------|
| <b>Ludność według miejsca zameldowania</b>                                 |                              |         |
| Liczba ludności (ogółem)   | osoba                        | 8 333   |
| Liczba kobiet  | osoba                        | 4 168   |
| Liczba mężczyzn  | osoba                        | 4 165   |
| <b>Wskaźnik modułu gminnego</b>  |                              |         |
| Gęstość zaludnienia  | ilość osób / km <sup>2</sup> | 89      |
| Ilość kobiet na 100 mężczyzn   | osoba                        | 100     |
| Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców                                 | osoba                        | 3,0     |
| <b>Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem</b> |                              |         |
| W wieku przedprodukcyjnym  | %                            | 21,3    |
| W wieku produkcyjnym   | %                            | 61,5    |
| W wieku poprodukcyjnym   | %                            | 17,2    |

Źródło: GUS



Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie zestawione zostały w poniższej tabeli.

**Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).**

| Parametr  | Jednostka miary | Wartość |
|---|-----------------|---------|
| <b>Bezrobotni zarejestrowani według płci</b>  |                 |         |
| Ogółem  | osoba           | 418     |
| Mężczyźni   | osoba           | 202     |
| Kobiety   | osoba           | 216     |
| <b>Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym</b> |                 |         |
| Ogółem  | %               | 8,2     |
| Mężczyźni   | %               | 7,2     |
| Kobiety   | %               | 9,3     |

Źródło: GUS

### 2.3.3. Geomorfologia

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w obrębie makroregionu Pogórza Środkowobeskidzkiego. Obszar ten stanowią jednolite płaty płaskowyżu o średniej wysokości ok. 300-500 m. Lokalnie występują większe wzniesienia terenu, które przechodzą w pasy wzgórz i kotlin śródgórskich. Do typowych form morfologicznych dla obszaru Pogórza Środkowobeskidzkiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie zaliczyć można:

- osuwiska,
- zrównania wierzchowinowe,
- stoki,
- doliny V-kształtne,
- doliny płaskodenne,
- doliny nieckowate.

W szczególności doliny płaskodenne dotyczą terenu Gminy Wielopole Skrzyńskie. Są one charakterystyczne dla rzeki Wielopolki, przebiegającej przez obszar Gminy. Dolina Wielopolski odznacza się zmienną szerokością (50-250 m). Nachylenie zbocza doliny nie przekracza 5%.

Gmina Wielopole Skrzyńskie odznacza się dużą różnorodnością w ukształtowaniu terenu. Najkorzystniejsze warunki pod kątem zagospodarowania terenu występują w obrębie zrównań wierzchowinowych oraz stoków Pogórza Strzyżowskiego o nachyleniu zboczy do 12%. Najmniej korzystne warunki występują na terenach o dużym nachyleniu, przekraczającym 20% oraz w miejscu występowania osuwisk, skarp oraz V-kształtnych dolin.

### 2.3.4. Warunki klimatyczne

Pod względem warunków klimatycznych, Gmina Wielopole skrzyńskie, położona jest na terenach będących pod wpływem klimatów wyżynnych. Poniżej przedstawiono wartość najważniejszych wskaźników, dotyczących klimatu obejmującego teren Gminy Wielopole Skrzyńskie:

- średnia temperatura roczna – 7,5-7,8°C,
- średnia temperatura stycznia – -(3)°C,
- średnia temperatura lipca – 18°C,
- roczna suma opadów – 700 mm,
- średnia ilość dnia z pokrywą śnieżną – 80-90 dni,
- średnia ilość dni z przymrozkiem – 110-120 dni,
- średnia długość okresu wegetacyjnego – 200 dni.

### 3. Założenia Programu Ochrony Środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi, wojewódzkimi oraz powiatowymi. Dokument uwzględnia także założenia określone w innych dokumentach lokalnych.

#### 3.1. Dokumenty nadrzędne i cele

##### Uwarunkowania wspólnotowe

Podstawę Wspólnotowej Polityki Ochrony Środowiska stanowi VII Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (7th European Action Plan, w skrócie EAP). Wskazuje on na konieczność zastosowania strategicznego podejścia do problemów środowiskowych. Takie podejście powinno wykorzystywać różne środki oraz instrumenty, aby regulować działania podejmowane przez przedsiębiorców, konsumentów, polityków i obywateli.

Zgodność celów, zawartych w VII Europejskim Programie Działań na Rzecz Ochrony Środowiska, została osiągnięta poprzez ich szczegółową analizę oraz dopasowanie do lokalnych potrzeb gminy.

##### 3.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

###### 1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- a) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- b) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- c) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- d) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- e) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- f) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- a) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- b) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- c) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- d) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

### **3.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020**

1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:

- a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
- b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
  - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka

- a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,

- d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
  - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,
- 3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna
  - a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
  - b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
    - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej

### **3.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko**

- 1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
  - a) Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
  - b) Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
  - c) Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
  - d) Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- 2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
  - a) Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
  - b) Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
  - c) Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
  - d) Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
  - e) Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

### 3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- a) Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- b) Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- c) Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- d) Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- e) Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

#### **3.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”**

##### 1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
  - Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
  - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
  - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
  - Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

##### 2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
  - Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
  - Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
  - Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
  - Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia

- Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
- Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

### **3.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)**

#### **1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego**

- a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

### **3.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020**

#### **1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej**

- a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
  - Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
  - Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
  - Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
  - Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
  - Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
    - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
    - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
    - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,



2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybactwem,
  - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
  - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
  - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
  - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
  - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,
  - Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,
- c) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
  - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
  - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
  - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
  - Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,

- d) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
  - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
  - Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
  - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- e) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
  - Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
  - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

### **3.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”**

#### **1. Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych**

- a) Kierunek interwencji 3.2. – Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
  - Przedsięwzięcie 3.2.1. – Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
  - Przedsięwzięcie 3.2.2. – Zapewnienie ładu przestrzennego,
  - Przedsięwzięcie 3.2.3. – Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,

#### **2. Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych**

- a) Kierunek interwencji 5.2. – Ochrona praw i interesów konsumentów
  - Przedsięwzięcie 5.2.3. – Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,
- b) Kierunek interwencji 5.5. – Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
  - Przedsięwzięcie 5.5.2. – Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,

#### **3. Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego**

- a) Kierunek interwencji 7.5. – Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
  - Przedsięwzięcie 7.5.1. – Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

### **3.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022**

#### **1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego**

- a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

#### **2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa**

- a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
  - Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
  - Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
  - Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

### **3.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie**

#### **1. Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów**

- a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
- Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,
  - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
- b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
- Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
  - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
  - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
  - Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
  - Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
  - Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

2. Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
- Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
  - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- c) Kierunek działań 2.4. – Przewyższanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

**3.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020**

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

**3.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- a) Priorytet Strategii 4.1. – Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
- Kierunek działań 4.1.2. – Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

**3.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku**

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła
  - a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,
4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej
  - a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,
5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw
  - a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
  - b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
  - c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
  - d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
  - e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,
6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii
  - a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,
7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko
  - a) Cel główny – ograniczenie emisji CO<sub>2</sub> do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
  - b) Cel główny – ograniczenie emisji SO<sub>2</sub> i NO<sub>x</sub> oraz pyłów (w tym PM<sub>10</sub> i PM<sub>2,5</sub>) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
  - c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
  - d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
  - e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

## 4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

### Cel opracowania

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową,

a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

### Zakres opracowania

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, promieniowania elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych (do 2025 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie do roku 2025.

### Charakterystyka Gminy

Gmina Wielopole Skrzyńskie jest gminą o charakterze wiejskim położona w województwie podkarpackim, w powiecie ropczycko-sędziszowskim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami:

- Czudec (od strony wschodniej),
- Brzostek (od strony zachodniej),
- Strzyżów (od strony południowej),
- Wiśniowa (od strony południowej),



- Frysztak (od strony południowej),
- Dębica (od strony północnej),
- Ropczyce (od strony północnej),
- Sędziszów Małopolski (od strony północnej),
- Iwierzycy (od strony północnej).

Pod względem geograficznym Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest obrębie prowincji Karpat i Podkarpacia, podprowincji Zewnętrznych Karpat Zachodnich.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2016 roku liczba ludności w Gminie Wielopole Skrzyńskie wynosiła 8 333 osób, z czego 4 165 stanowili mężczyźni, a 4 168 kobiety.

#### Ocena stanu środowiska

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Wyznaczono w tym zakresie następujące kategorie:

- Jakość powietrza (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Hałas (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Promieniowanie elektromagnetyczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Wody powierzchniowe i podziemne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zasoby geologiczne (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gleby (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Gospodarka odpadami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska);
- Zagrożenia poważnymi awariami (uwzględniająca stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska).

#### Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia).

W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

### Cele i strategia ich realizacji

W niniejszym *Programie* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz lokalnych potrzeb i są to:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Promieniowanie elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Zasoby geologiczne;
- Gleby;
- Gospodarka odpadami;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na ich podstawie wyznaczono cele krótko- i średniookresowe, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami gminnymi oraz obowiązującym prawem lokalnym.

### Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Z tego powodu w rozdziale 7. System realizacji programu ochrony środowiska, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

### Analiza uwarunkowań finansowych gminy

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

## 5. Ocena stanu środowiska

### 5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

#### 5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

##### Emisja z gospodarstw domowych

Głównymi źródłami tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza jest:

- spalanie paliwa stałego (węgiel, drewno opałowe, ekogroszek),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

##### Niska emisja

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w indywidualnych piecach centralnego ogrzewania. Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powoduje, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

**Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.**

| Zanieczyszczenia                     | Źródło emisji   |
|--------------------------------------|---|
| Pył ogółem                           | spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;                             |
| SO <sub>2</sub> (dwutlenek siarki)   | spalanie paliw zawierających siarkę;                                    |
| NO (tlenek azotu)                    | spalanie paliw;   |
| NO <sub>2</sub> (dwutlenek azotu)    | spalanie paliw, procesy technologiczne;                                 |
| NO <sub>x</sub> (suma tlenków azotu) | sumaryczna emisja tlenków azotu;  |
| CO (tlenek węgla)                    | produkt niepełnego spalania;  |
| O <sub>3</sub> (ozon)                | powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami; |

Źródło: opracowanie własne

##### Emisja komunikacyjna

##### Ruch drogowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która szczególnie odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Przez teren Gminy Wielopole Skrzyńskie nie przebiegają drogi o bardzo dużym natężeniu ruchu. Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym w obrębie gminy jest droga wojewódzka nr 986.

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz dróg przebiegających przez teren Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Tabela 4. Wykaz odcinków dróg na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**

| Nr drogi | Kategoria  | Przebieg                                     |
|----------|------------|--|
| 986      | wojewódzka | Tuszyna – Ropczyce – Wiśniowa                |
| 1343R    | powiatowa  | Gnojnicza-Broniszów                          |
| 1296R    | powiatowa  | Dębica – Wielopole Skrzyńskie                |
| 1348R    | powiatowa  | Brzeziny – Brzeziny Berdechów                |
| 1349R    | powiatowa  | Brzeziny – Jaszczurowa – Stępina             |
| 1327R    | powiatowa  | Broniszów – Szkodna                          |
| 1342R    | powiatowa  | Sędziszów – Zagorzyce – Wielopole Skrzyńskie |
| 1337R    | powiatowa  | Sędziszów – Bystrzyca – Wielopole Skrzyńskie |

Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015-2020”

Ponadto, sieć dróg gminy Wielopole Skrzyńskie uzupełniona jest przez drogi gminne oraz rolnicze i dojazdowe. W poniższej tabeli przedstawiono długość poszczególnych rodzajów dróg znajdujących się na terenie Gminy.

**Tabela 5. Długość całkowita dróg poszczególnych kategorii na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**

| Lp. | Kategoria            | Całkowita długość [km] |
|-----|----------------------|------------------------|
| 1.  | wojewódzkie          | 10,8                   |
| 2.  | powiatowe            | 33,3                   |
| 3.  | gminne               | 261,0                  |
| 4.  | rolnicze i dojazdowe | 380,0                  |

Źródło: „Strategia Rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie 2015-2020”

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO<sub>x</sub> oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)pirenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinwentaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

**Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).<sup>2</sup>**

| Składnik        | Silniki benzynowe | Silniki wysokoprężne | Uwagi        |
|-----------------|-------------------|----------------------|--------------|
| Azot            | 24 – 77           | 76 – 78              | nietoksyczny |
| Tlen            | 0,3 – 8           | 2 – 18               | nietoksyczny |
| Para wodna      | 3,0 – 5,5         | 0,5 – 4              | nietoksyczny |
| Dwutlenek węgla | 5,0 – 12          | 1 – 10               | nietoksyczny |
| Tlenek węgla    | 0,5 – 10          | 0,01 – 0,5           | toksyczny    |
| Tlenki azotu    | 0,0 – 0,8         | 0,0002 – 0,5         | toksyczny    |
| Węglowodory     | 0,2 – 3           | 0,009 – 0,5          | toksyczny    |
| Sadza           | 0,0 – 0,04        | 0,01 – 1,1           | toksyczny    |
| Aldehydy        | 0,0 – 0,2         | 0,001 – 0,009        | toksyczny    |

Źródło: J. Jakubowski „Motoryzacja a środowisko”

**Ruch kolejowy**

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych. Ze względu na brak funkcjonujących linii kolejowych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, problem zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest kolej, nie dotyczy jej terenu.

**Ruch lotniczy**

Ze względu na brak funkcjonujących portów lotniczych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, problem zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest kolej, nie dotyczy jej terenu.

**Emisja niezorganizowana**

Do tej kategorii zaliczane są inne niewymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca ze zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

**5.1.2 Jakość powietrza**

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego, wyznaczono 2 strefy. Szczegółowe informacje przedstawione zostały w poniższej tabeli.

<sup>2</sup> Wg J. Jakubowski - „Motoryzacja a środowisko”.

**Tabela 7. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.**

| Lp. | Kod strefy | Nazwa strefy       | Typ strefy* | Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia | Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin | Pow. strefy [km <sup>2</sup> ] |
|-----|------------|--------------------|-------------|--|---|--------------------------------|
| 1.  | PL1801     | miasto Rzeszów     | M           | tak  | nie   | 117                            |
| 2.  | PL1802     | strefa podkarpacka | R           | tak  | tak   | 17 729                         |

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Gdzie:

\* A- aglomeracja, M- miasto > 100 tys., R – reszta województwa

Gmina Wielopole Skrzyńskie zlokalizowana jest na obszarze należącym do strefy podkarpackiej. Poniżej przedstawiono w formie graficznej podział województwa podkarpackiego na poszczególne strefy ze względu na ochronę powietrza.

**Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza.**

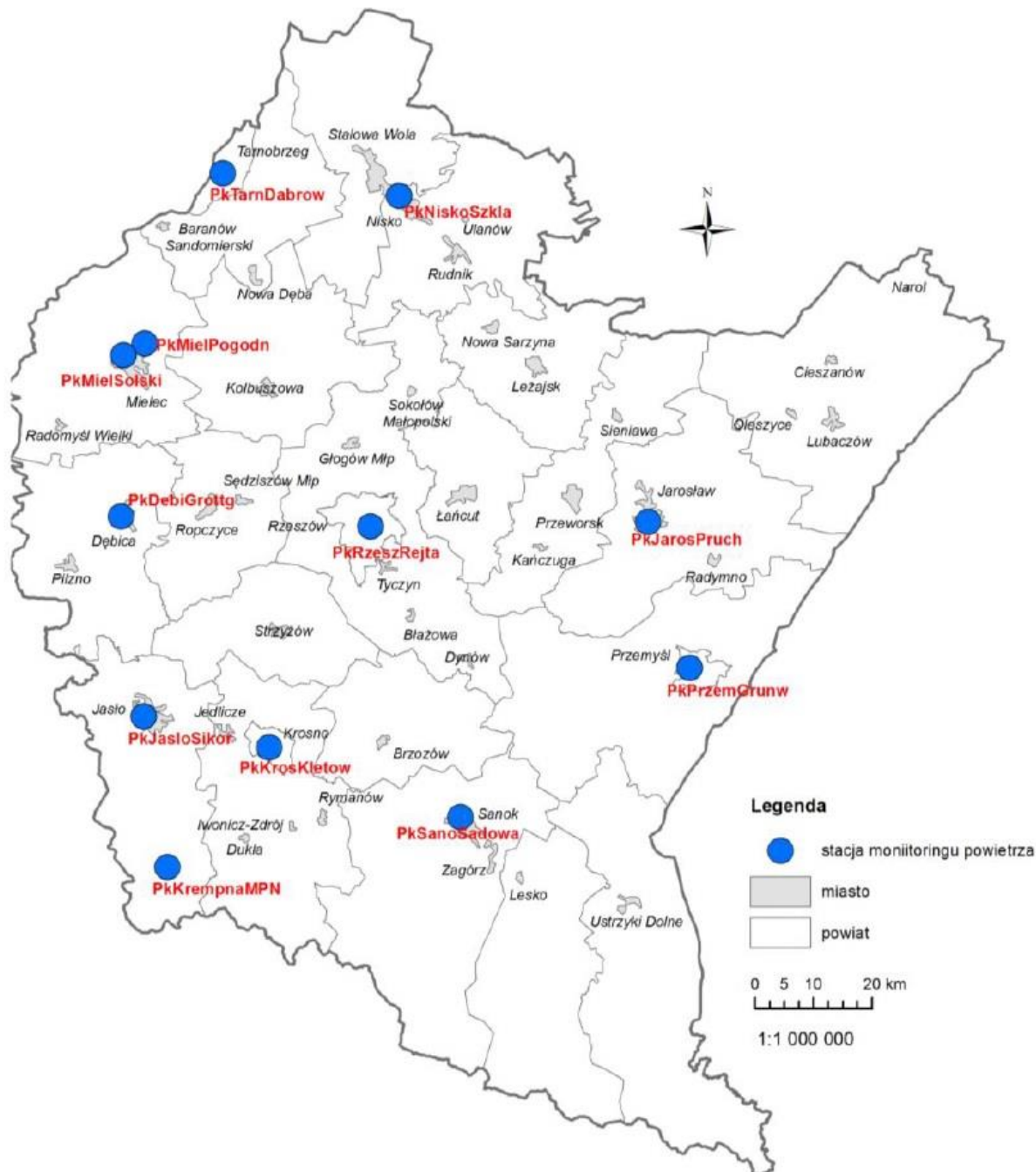


Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”



Poniżej przedstawiono wykaz stacji stanowiących sieć monitoringu jakości powietrza realizowanego przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w roku 2016.

Rysunek 3. Lokalizacja stacji monitoringu powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2016.



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w strefie podkarpackiej. Brak jest funkcjonujących na jej terenie stacji pomiarowo-kontrolnych stanowiących element sieci monitoringu jakości powietrza prowadzonego przez WIOŚ w Rzeszowie. Najbliżej położonym względem Gminy Wielopole Skrzyńskie położony był punkt pomiarowy zlokalizowany w mieście Dębica. Punkt położony jest ok. 10 km od granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Ocenę jakości powietrza województwa podkarpackiego za 2016 r. prowadzono w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w 12 stacjach pomiarowych monitoringu środowiska. Badana obejmowały następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki (SO<sub>2</sub>),
- dwutlenek azotu (NO<sub>2</sub>),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>),
- ozon (O<sub>3</sub>),
- pył zawieszony PM10 (PM10),
- pył zawieszony PM2,5 (PM2.5),
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM10,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM10,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM10,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM10,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM10.

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego na podstawie badań stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, wyznaczana jest klasa stref wyodrębnionych na terenie województwa.

Tabela 8. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.

| Poziom stężenie   | Zanieczyszczenie  | Klasa strefy | Wymagane działania   |
|---|---|--------------|--|
| określony jest poziom dopuszczalny i poziom krytyczny         |   |              |  |
| nie przekracza poziomu dopuszczalnego lub poziomu krytycznego | dwutlenek siarki<br>dwutlenek azotu<br>tlenki azotu<br>tlenek węgla<br>benzen<br>pył PM10<br>pył PM2,5<br>ołów (PM10) | A            | utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem   |
| powyżej poziomu dopuszczalnego lub poziomu krytycznego        |   | C            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych,</li> <li>- opracowanie POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany),</li> <li>- kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych</li> </ul> |

| określony jest poziom docelowy                 |   |    |  |
|--|---|----|--|
| nie przekracza poziomu docelowego              | Ozon<br>AOT40<br>arsen (PM10)<br>nikiel (PM10)<br>kadm (PM10)<br>benzo(a)piren (PM10) | A  | działania niewymagane  |
| powyżej poziomu docelowego                     |   | C  | - dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych<br>- opracowanie lub aktualizacja POP, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu |
| określony jest poziom celu długoterminowego    |   |    |  |
| poniżej poziomu celu długoterminowego          | Ozon<br>AOT40   | D1 | działania niewymagane  |
| powyżej poziomu celu długoterminowego          |   | D2 | - dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.  |
| określony jest poziom dopuszczalny dla fazy II |   |    |  |
| poniżej poziomu celu długoterminowego          | pył PM2,5   | A1 | działania niewymagane  |
| powyżej poziomu celu długoterminowego          |   | C1 | - dążenie do osiągnięcia poziomu dopuszczalnego dla fazy II do 2020 r.   |

\* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w RMŚ w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu.

Źródło: WIOŚ Rzeszów

Wynik oceny strefy podkarpackiej za rok 2016, w której położona jest Gmina Wielopole Skrzyńskie, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- arsenu w pyłe zawieszonym PM10,
- benzenu w pyłe zawieszonym PM10,
- niklu w pyłe zawieszonym PM10,
- kadmu w pyłe zawieszonym PM10,
- ołowiu w pyłe zawieszonym PM10,
- tlenku węgla,
- dwutlenku azotu,
- ozonu,
- dwutlenku siarki.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- pyłu PM2,5
- benzo(a)pirenu.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

**Tabela 9. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.**

| Nazwa strefy | Symbol klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy |                 |    |                               |      |       |    |    |    |    |       |                |
|--------------|---|-----------------|----|-------------------------------|------|-------|----|----|----|----|-------|----------------|
|              | SO <sub>2</sub>   | NO <sub>2</sub> | CO | C <sub>6</sub> H <sub>6</sub> | PM10 | PM2,5 | Pb | As | Cd | Ni | B(a)P | O <sub>3</sub> |
| podkarpacka  | A   | A               | A  | A                             | C    | C     | A  | A  | A  | A  | C     | D <sub>2</sub> |

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy podkarpackiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku tlenków siarki i azotu, natomiast zostały przekroczone w przypadku celu długoterminowego dla ozonu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

**Tabela 10. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.**

| Nazwa strefy       | Symbol klasy wynikowej |                 |                |
|--------------------|------------------------|-----------------|----------------|
|                    | SO <sub>2</sub>        | NO <sub>2</sub> | O <sub>3</sub> |
| strefa podkarpacka | A                      | A               | D <sub>2</sub> |

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

Jak wynika z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016” na terenie strefy podkarpackiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10, przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (dla fazy II – tj, poziomu obowiązującego po 2020 r), a także benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Wyniki oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu występujących w 2016 r. na obszarze strefy podkarpackiej uwzględniające kryterium ochrony roślin, wykazały przekroczenia stanu dopuszczalnego poziomu długoterminowego ozonu.

Zgodnie z pkt. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Zadanie opracowania POP dla poszczególnych stref województwa podkarpackiego należy do Zarządu Województwa, który w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomu substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie POP. Następnie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta i starosta mają obowiązek wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu POP.

Należy pamiętać, iż ocena jakości powietrza dla strefy podkarpackiej, odnosi się do całej jej powierzchni i jest wynikiem uśrednionym. Do wskazania konkretnych obszarów przekroczeń dopuszczalnych stężeń poszczególnych zanieczyszczeń wykorzystano wyniki uzyskane ze stacji pomiarowo-kontrolnych oraz przeprowadzonego modelowania matematycznego, dzięki któremu uzyskano przestrzenny rozkład stężeń zanieczyszczeń. Zgodnie z „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”, teren Gminy Wielopole Skrzyńskie, został wskazany jako obszar przekroczeń następujących parametrów:

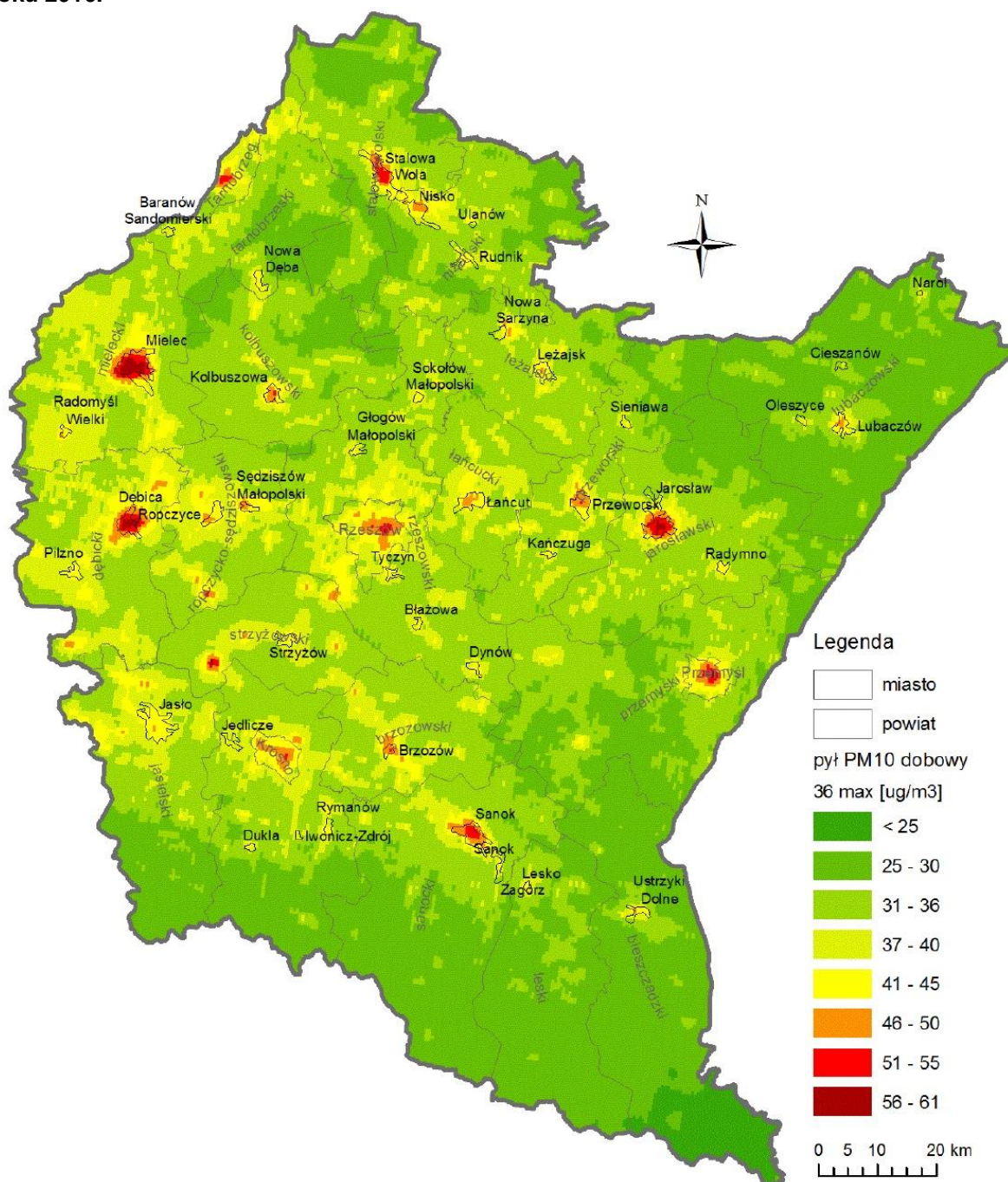
- wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM2,5 (dla fazy II),



- wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM<sub>10</sub>,
- ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub>,
- wartość celu długoterminowego poziomu stężenia O<sub>3</sub>.

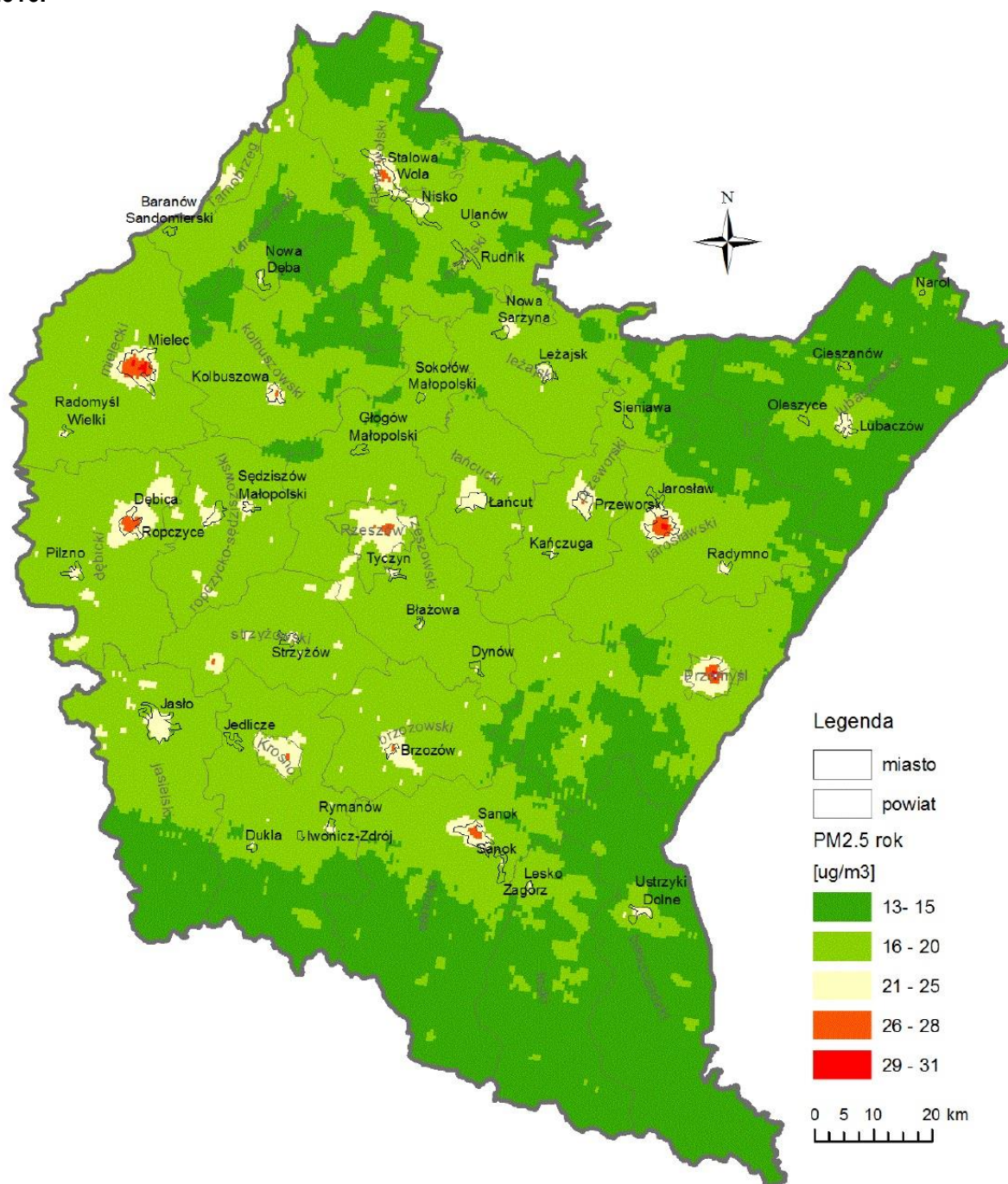
Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozkład stężeń w województwie podkarpackim na podstawie przeprowadzonych pomiarów oraz modelowania matematycznego, w przypadku których doszło do przekroczeń na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Rysunek 4. Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM<sub>10</sub> w województwie podkarpackim w roku 2016.**



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

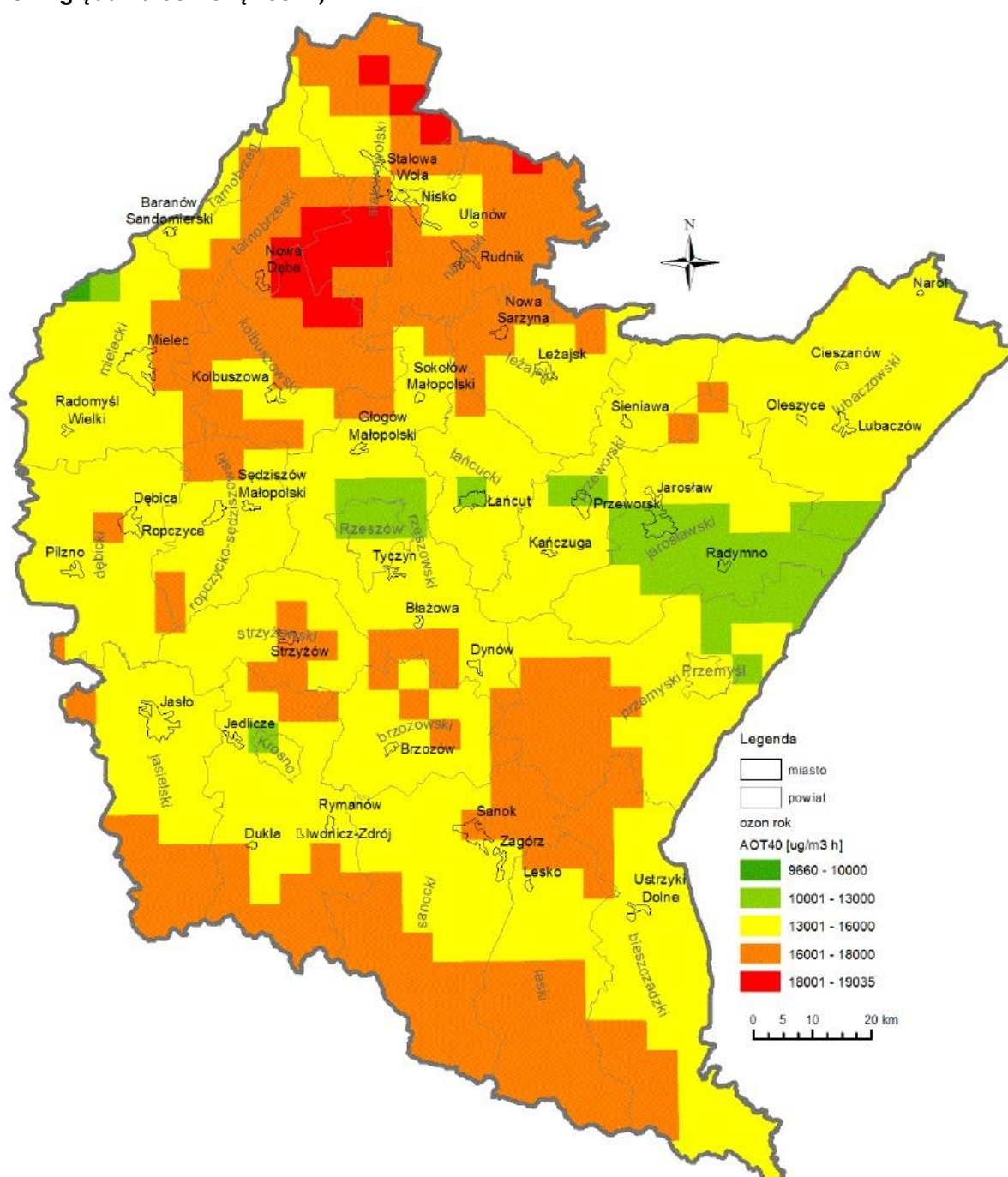
Rysunek 5. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w roku 2016.



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”



**Rysunek 6. Rozkład stężeń ozonu troposferycznego w województwie podkarpackim w roku 2016 (ze względu na ochronę roślin).**



Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”

## **Program Ochrony Powietrza**

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwałą XXX/544/16 z dnia 29 grudnia 2016 roku przyjął „Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej – z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub> i poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM<sub>2,5</sub> oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” (APOP 2016).

Głównym celem APOP 2016 jest poprawa jakości życia mieszkańców województwa podkarpackiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, poprzez identyfikację źródła zagrożeń oraz wskazanie i wdrożenie działań zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. APOP 2016 został oparty na wynikach analizy dla roku bazowego 2015.

W APOP 2016 przedstawiono zestaw działań naprawczych (długoterminowych), których realizacja doprowadzi do uzyskania poprawy jakości powietrza, tak aby w 2022 roku stężenie pyłów PM<sub>10</sub> i PM<sub>2,5</sub> powinny być zgodne z wymogami.

### Działania długoterminowe

Najważniejszym kierunkiem działań naprawczych (długoterminowych) w celu redukcji zanieczyszczeń powietrza jest ograniczenie emisji ze źródeł spalania paliw o niskiej mocy. W ramach tego kierunku podejmowane powinny być następujące działania:

1. Wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu instalacji na paliwa stałe.
2. Realizacja gminnych programów ograniczania niskiej emisji (PONŻ) – eliminacja niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe.
3. Rozbudowa sieci gazowych zapewniająca podłączenie nowych użytkowników
4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w celu obniżenia kosztów eksploatacyjnych ogrzewania niskoemisyjnego
5. Termomodernizacja budynków oraz wspieranie budownictwa energooszczędnego w budownictwie mieszkaniowym
6. Wyeliminowanie spalania odpadów oraz ograniczenie spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi
7. Prowadzenie kampanii edukacyjnych podnoszących świadomość związaną z ochroną powietrza oraz usprawnienie systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza.

### Działania krótkoterminowe

APOP 2016 zawiera Plan Działań Krótkoterminowych. Działania krótkoterminowe są to działania, które należy wdrożyć w sytuacjach wystąpienia ryzyka przekroczeń bądź przekroczeń poziomów alarmowych. Celem ich wdrożenia jest obniżenie ryzyka wystąpienia przekroczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania przekroczeń. Ustanawia się następujące stopnie alertów zagrożenia zanieczyszczeniami:

- POZIOM I (ryzyko lub wystąpienie przekroczenia wartości dopuszczalnej/docelowej),
- POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania),
- POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej).

POZIOM I - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o ryzyku wystąpienia przekroczenia lub wystąpieniu przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM<sub>10</sub>, PM<sub>2,5</sub> lub docelowego poziomu B(a)P. Alert ogłasza się w przypadku wystąpienia w pomiarach:

- przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 40 µg/m<sup>3</sup> dla pyłu PM<sub>10</sub> z ostatnich 12 miesięcy,
- przekroczenia 35 dni ze stężeniem powyżej wartości dopuszczalnej (50 µg/m<sup>3</sup>) spośród średnich dobowych stężeń pyłu PM<sub>10</sub> z ostatnich 12 miesięcy lub w danym roku,
- przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 25 µg/m<sup>3</sup> dla pyłu PM<sub>2,5</sub> z ostatnich 12 miesięcy,
- przekroczenia poziomu docelowego wynoszącego 1 ng/m<sup>3</sup> dla B(a)P z ostatnich 12 miesięcy.

POZIOM II - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia poziomu informowania dla pyłu PM<sub>10</sub>. Przekroczenie poziomu informowania stanowi kryterium pojawienia się ryzyka wystąpienia poziomu alarmowego zgodnie z definicją podaną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu<sup>14</sup>. Alert ogłasza się w przypadku wystąpienia w pomiarach stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub> powyżej wartości 200 µg/m<sup>3</sup> (poziom informowania).

POZIOM III - działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub>, stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub> ≥ 300 µg/m<sup>3</sup>.

Odpowiedzialnym za wprowadzenie danego stopnia zagrożenia oraz monitorowanie podjętych działań w jego ramach, odpowiada Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego.

W zależności od poziomu zagrożenia, należy zastosować krótkoterminowe działania zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu na życie mieszkańców poszczególnych zanieczyszczeń. W poniższej tabeli przedstawiono wykaz działań krótkoterminowych niezbędnych do podjęcia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie z uwzględnieniem źródeł zanieczyszczeń.

Tabela 11. Działania krótkoterminowe w strefach województwa podkarpackiego.

| Działanie  | Sposób działania   | Rodzaj emisji           | Wykonawca | Jednostka kontrolna      |
|--|--|-------------------------|-----------|--------------------------|
| <b>I STOPIEŃ ZAGROŻENIA – DZIAŁANIA OCHRONNE</b>   |  |                         |           |                          |
| Informacja o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej/docelowej   | Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu PM10, PM2,5 oraz docelowej benzo(a)pirenu  | -                       | WCZK      | -                        |
| <b>POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania)</b>  |  |                         |           |                          |
| Informacja o ryzyku wystąpienia przekroczenia wartości progu informowania  | Informowanie społeczeństwa i wskazanych w PDK podmiotów o konieczności podjęcia działań określonych dla alertu II  | -                       | WCZK      | -                        |
| Zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli   | Należy realizować w okresie od wiosny do jesieni   | emisja niezorganizowana | obywatele | Straż Miejska<br>Policja |
| Wzmocnienie kontroli zakazu palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)   | Należy realizować w okresie od wiosny do jesieni   | emisja niezorganizowana | -         | Straż Miejska<br>Policja |
| Zakaz palenia w kominkach  | Nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła  | emisja powierzchniowa   | obywatele | Straż Miejska            |
| Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem   | zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości (paliwo lepszej jakości powinno posiadać przynajmniej parametry: wilgotność – poniżej 15%, zawartość popiołu - poniżej 15%, kaloryczność – powyżej 21MJ/kg | emisja powierzchniowa   | obywatele | -                        |
| Zakaz używania kotłów węglowych/na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazują inny sposób ogrzewania pomieszczeń | Nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie  | emisja powierzchniowa   | obywatele | Straż Miejska            |

| Działanie  | Sposób działania   | Rodzaj emisji           | Wykonawca   | Jednostka kontrolna                                    |
|--|--|-------------------------|---|--|
| POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej)                            |  |                         |   |  |
| Informacja o ryzyku wystąpienia przekroczenia wartości alarmowej                     | Informowanie społeczeństwa i wskazanych w PDK podmiotów o konieczności podjęcia działań określonych dla alertu III   | -                       | WCZK  | -  |
| Korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej                | Zalecenie dla ludności w celu ograniczenia natężenia ruchu samochodowego, wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla posiadaczy samochodów osobowych, w dniach alertowych | emisja liniowa          | obywatele, przewoźnicy (np. PKS, MZK, MPK, MKS itp.)  | -  |
| Zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego                                      | Należy realizować w okresie wiosennym i jesiennym  | emisja niezorganizowana | obywatele   | Straż Miejska Policja                                  |
| Wzmoczenie kontroli zakazu palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)          | Należy realizować w okresie jesiennym i wiosennym  | emisja niezorganizowana | -   | Straż Miejska Policja                                  |
| Zakaz palenia w kominkach  | Nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła  | emisja powierzchniowa   | obywatele   | Straż Miejska  |
| Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem                                       | Zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości  | emisja powierzchniowa   | obywatele   | -  |
| Wzmoczenie kontroli zakazu spalania odpadów w paleniskach domowych                   | Nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie  | emisja powierzchniowa   | -   | Straż Miejska  |
| Samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast w których wystąpiły stężenia alarmowe | Ustanowienie czasowego zakazu wjazdu do wybranych miast  | Emisja liniowa          | Odpowiednie Zarządy Dróg Miejskich – właściwe oznakowanie dróg, przedsiębiorstwa przewozowe | Straż Miejska, Policja, Inspekcja Transportu Drogowego |
| Czyszczenie ulic na mokro  | Należy zmyć na mokro wszystkie główne ulice w miastach, jeżeli nie występują opady (nie należy realizować jeżeli temperatura powietrza jest niższa niż 3°C)                                | Emisja liniowa          | Zarządzający drogami  | Straż Miejska Policja                                  |
| zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni                                     | dyrektorzy jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekuńczych informują podopiecznych o zaleceniach  | -                       | Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekuńczych   | Straż Miejska  |

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016”



Poniżej przedstawiono sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń standardów jakości powietrza.

1) Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego:

- a) podejmuje decyzje o ogłoszeniu stopnia zagrożenia,
- b) podejmuje decyzje o odwołaniu alertu lub o zmianie poziomu stopnia zagrożenia,
- c) powiadamia (za pośrednictwem WCZK) odpowiednie Powiatowe i Gminne Zespoły Zarządzania Kryzysowego o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu,
- d) zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej.

2) Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu stopnia zagrożenia, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej.

3) Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego:

- powiadamia społeczeństwo, władze placówek szkolno-wychowawczych, jednostki służby zdrowia oraz służby (straż miejską, policję, inspekcję transportu drogowego, zarząd dróg) o konieczności podjęcia działań określonych Planem Działań Krótkoterminowych,
- zamieszcza powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej gminy,
- koordynuje wdrażanie działań i wspomaga służby lokalne.

Programem wykonawczym Programu Ochrony Powietrza w zakresie redukcji poszczególnych zanieczyszczeń, dla Gminy Wielopole Skrzyńskie może stanowić „*Plan Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z działaniami towarzyszącymi dla Gminy Wielopole Skrzyńskie*”. Plan taki został opracowany w 2015 roku.

Głównym celem *Planu* jest wskazanie systemowych rozwiązań, w tym kierunków i sposobów zrównoważonego niskoemisyjnego rozwoju Gminy Wielopole Skrzyńskie. Do rozwiązań tych zalicza się:

- W sektorze Budynki użyteczności publicznej:
  - termomodernizacja budynków jednostek własnych Gminy,
  - ewentualna wymiana oświetlenia w budynkach jednostek własnych Gminy,
  - monitoring zużycia energii oraz wody w budynkach jednostek własnych Gminy,
  - montaż Odnawialnych Źródeł Energii dla budynków jednostek własnych Gminy,
  - efektywność energetyczna pozostałych budynków,
- W sektorze Oświetlenie ulic i placów:
  - modernizacja oświetlenia ulicznego,
  - ewentualnie zastosowanie inteligentnego systemu sterowania oświetleniem ulicznym,
- W sektorze Transport publiczny i prywatny
  - promowanie zachowań energooszczędnych – ECODRIVING,
  - kampanie edukacyjno – informacyjne z zakresu zrównoważonego zużycia energii i ekologii.
- W sektorze Budynki mieszkalne i mieszkalno-usługowe:



- montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy 3 kW,
- termomodernizacja budynków
- edukacja mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii.
- W sektorze Budynki przemysłowe:
  - montaż mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy 40 kW,
  - termomodernizacja budynków
  - edukacja przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł.

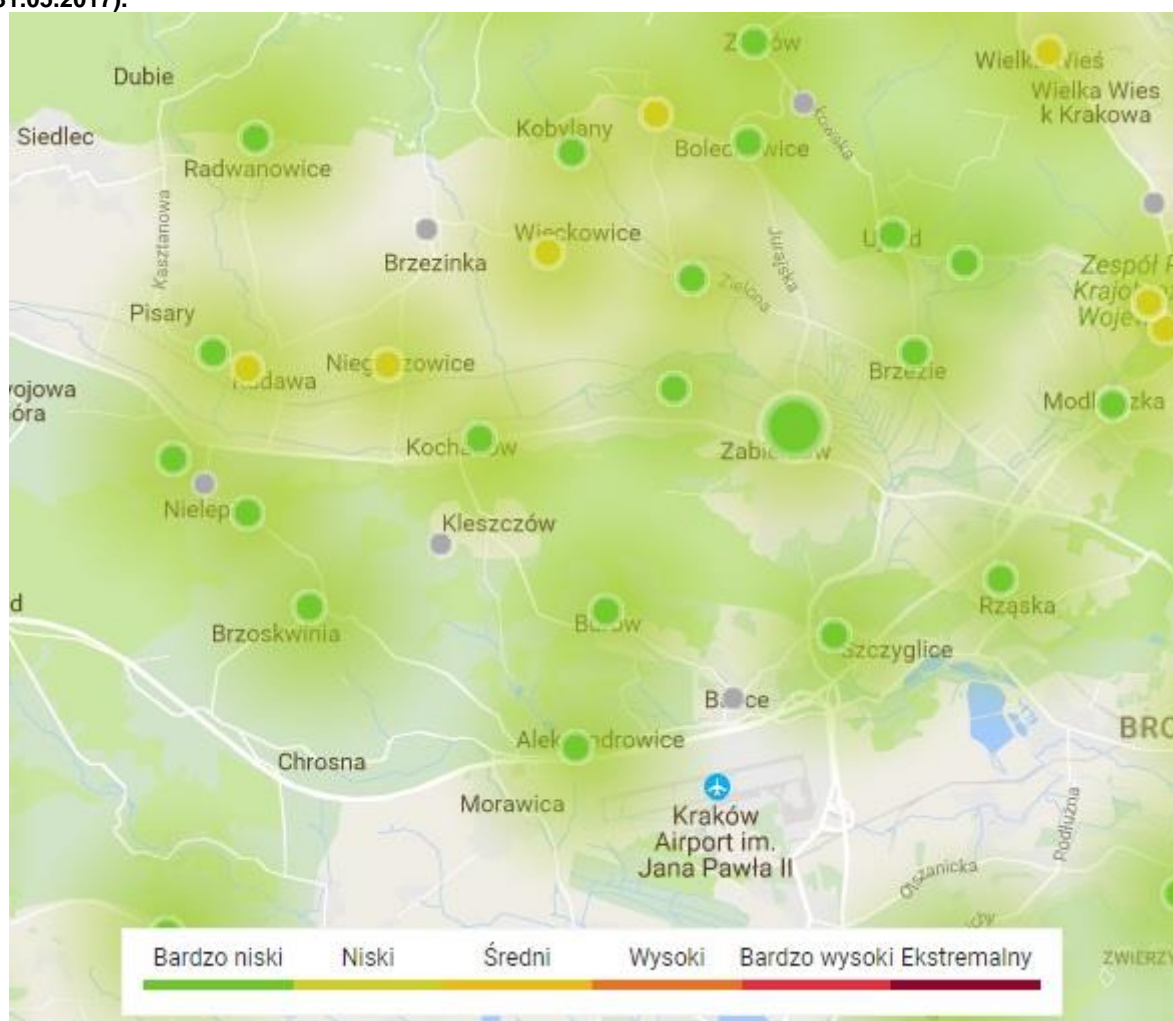
### **Lokalna sieć pomiarowa**

W celu otrzymywania dokładnych informacji na temat jakości powietrza w obrębie Gminy, zaleca się utworzenie lokalnej sieci pyłomierzy. Przykładem takiego rozwiązania może być sieć „Airly”, w ramach której funkcjonują sensory (pyłomierze) odpowiadające za ciągłe pomiary stężeń pyłu PM10 oraz PM2,5.

Wyniki aktualnych pomiarów są dostępne w sieci pod adresem <https://airly.eu>. W serwisie tym stężenie pyłów jest przedstawiane z wykorzystaniem indeksu CAQI, który jest wskaźnikiem godzinowym jakości powietrza i odpowiada on skali europejskiej, która przyjmuje wartość od 0 do 100. Im wyższa wartość wskaźnika tym bardziej niekorzystne stężenie zanieczyszczeń.

Dane uzyskane w ramach sieci lokalnej „Airly”, prezentowane są w stanie rzeczywistym z uwzględnieniem najnowszych wyników. Wyniki z sensorów są interpolowane w postaci *heatmapy*. Poniżej przedstawiono w formie graficznej przykład *heatmapy* z terenu Gminy Zabierzów (woj. Małopolskie), na terenie której funkcjonuje sieć „Air”.

Rysunek 7. Wyniki stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5 uzyskane w ramach sieci „Airly” wg stanu na dzień 31.05.2017).



Źródło: <https://airly.eu>

Do głównych zalet utworzenia lokalnej sieci monitoringu w oparciu o sensory „Airly” należy:

- możliwość uzyskania rzeczywistych oraz bardzo dokładnych danych odnośnie aktualnego stanu jakości powietrza,
- możliwość prognozowania jakości powietrza,
- możliwość identyfikacji źródeł zanieczyszczenia.

### 5.1.3 Analiza SWOT

| Jakość powietrza   |  |
|--|--|
| Silne strony   | Słabe strony   |
| 1. Opracowany i wdrożony „ <i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej</i> ”<br>2. Prowadzenie polityki edukacyjnej oraz informacyjnej w zakresie zakazu spalania odpadów w kotłach, odnawialnych źródłach energii oraz energooszczędności w budynkach mieszkalnych.<br>3. Dotacje z budżetu Gminy na instalację kolektorów słonecznych. | 1. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> <li>wartości docelowej stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM<sub>2,5</sub> (dla fazy II),</li> <li>ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub>,</li> </ul> |

|   | 2. Duży udział tradycyjnych źródeł energii cieplnej.<br>3. Bliskość Miasta Rzeszów (zanieczyszczenia napływające).  |
|---|---|
| Szanse  | Zagrożenia  |
| 1. Wzrost wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (w tym OZE).<br>2. Modernizacja przestarzałych kotłowni.<br>3. Termomodernizacja budynków na terenie Gminy.<br>4. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych,<br>5. Zwiększenie powierzchni leśnych na terenie gminy.<br>6. Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące nielegalnego spalania odpadów komunalnych. | 1. Brak realnego wpływu na jakość opały stosowanego przez mieszkańców.<br>2. Ograniczenia finansowe w zakresie dotacji wymiany kotłów oraz termomodernizacji.<br>3. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych.<br>4. Wzrost natężenie ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren Gminy. |

#### 5.1.4 Zagrożenia

Obszary problemowe związane z ochroną powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie wynikają m.in. z:

- wykorzystywania przestarzałych urządzeń grzewczych,
- spalania niskokalorycznych i zawierających dużą zawartość siarki paliw stałych.
- nieprawidłowych praktyk związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi (spalanie śmieci w piecach).

## 5.2. Zagrożenia hałasem

### 5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.). W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego  $LA_{eq}$  i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość  $LA_{eq} < 52$  dB
- średnia uciążliwość  $52 \text{ dB} < LA_{eq} < 62$  dB
- duża uciążliwość  $63 \text{ dB} < LA_{eq} < 70$  dB
- bardzo duża uciążliwość  $LA_{eq} > 70$  dB

## 5.2.2. Źródła hałasu

### Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu  $LA_{eqD}$  w porze dziennej i  $LA_{eqN}$  w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

**Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.**

| Przeznaczenie terenu   | Dopuszczalny poziom hałasu w dB   |  |   |   |
|--|---|--|---|---|
|  | Drogi lub linie kolejowe*   |  | Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu   |   |
|  | <b><math>LA_{eqD}</math></b><br>przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom | <b><math>LA_{eqN}</math></b><br>przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom | <b><math>LA_{eqD}</math></b><br>przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym | <b><math>LA_{eqN}</math></b><br>przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy |
| a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej<br>b) Tereny szpitali poza miastem  | 50  | 45   | 45  | 40  |
| a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej<br>b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży**<br>c) Tereny domów opieki<br>d) Tereny szpitali w miastach | 61  | 56   | 50  | 40  |

|  |    |    |    |    |
|--|----|----|----|----|
| a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego  |    |    |    |    |
| b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi | 65 | 56 | 55 | 45 |
| c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem                            |    |    |    |    |
| d) Tereny zabudowy zagrodowej  |    |    |    |    |
| Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***      | 68 | 60 | 55 | 45 |

\* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

\*\* W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

\*\*\* Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajdują się następujące typy dróg:

- wojewódzka nr 986 Tuszyna – Ropczyce – Wiśniowa
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

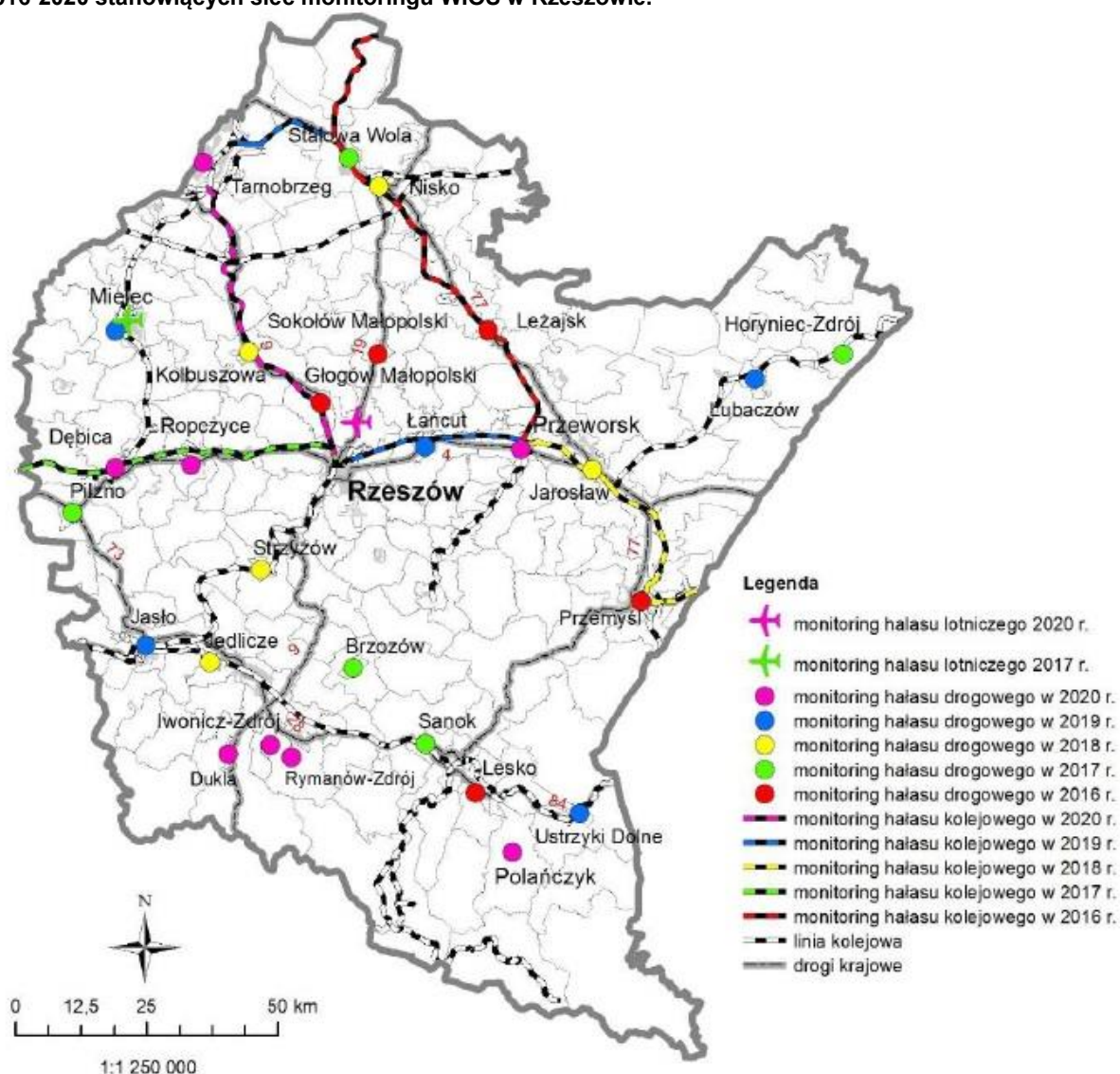
### Monitoring WIOŚ

Do jednych z zadań WIOŚ w Rzeszowie należy ocena a stanu akustycznego na terenie województwa podkarpackiego. Ocena jest przeprowadzana w oparciu o pomiary równoważnego poziomu dźwięku dla pory dnia i nocy dla dwóch rodzajów hałasu w środowisku (przemysłowego i drogowego). Zgodnie z Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Podkarpackiego w latach 2013-2015 oraz 2016-2020 na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie było badanego klimatu akustycznego.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie punktów pomiarowych hałasu w altach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie.



**Rysunek 8. Lokalizacja punktów kontrolnych hałasu na terenie województwa podkarpackiego w latach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie.**



Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

#### Monitoring Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie

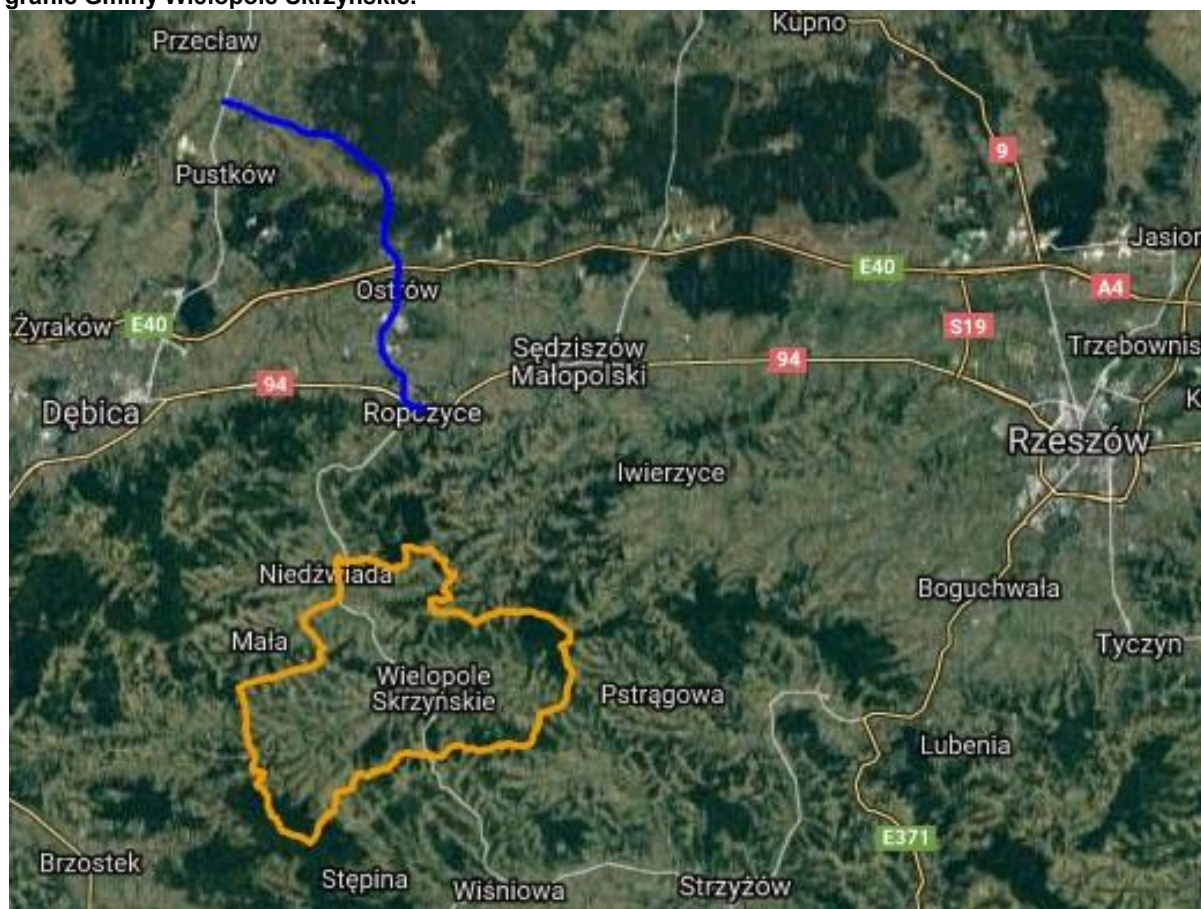
W ramach monitoringu klimatu akustycznego obszarów położonych wzdłuż dróg wojewódzkich odznaczających się dużym natężeniem ruchu opracowane został przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie mapy akustyczne. Na podstawie map akustycznych Sejmik Województwa Podkarpackiego przyjął w drodze uchwały Nr LVIII/1096/14 z dnia 27 października 2014 r. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w pobliżu głównych dróg w województwie podkarpackim o obciążeniu ruchem powyżej 3 milionów przejazdów rocznie”.

W obu powyższych dokumentach poddano analizie drogę wojewódzką nr 986, która częściowo przebiega przez obszar Gminy Wielopole Skrzyńskie. Niestety wybrany do badań odcinek nie przebiega przez teren Gminy. Niemniej, uzyskane wyniki należy uznać za miarodajne, pozwalające na przybliżoną ocenę klimatu akustycznego wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 986 także na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Poniżej przedstawiono w formie graficznej przebieg odcinka drogi wojewódzkiej nr 986 objętej badaniami klimatu akustycznego.

Rysunek 9. Przebieg drogi wojewódzkiej nr 986 poddanej badaniom klimatu akustycznego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki badań dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika  $L_{DWN}$  (pora dnia) i  $L_N$  (pora nocy).

**Tabela 13. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika  $L_{DWN}$ .**

| Aglomeracja: Województwo podkarpackie<br>Nazwa drogi: DW 986 Tuszyna - Ropczyce<br>Odcinki: pikietaż od km 0+000 do km 17+900<br>Wskaźnik hałasu: LDWN dB               |                                       |           |            |            |         |
|---|---------------------------------------|-----------|------------|------------|---------|
| Typ danych  | do 5 dB                               | > 5-10 dB | > 10-15 dB | > 15-20 dB | > 20 dB |
|   | Stan warunków akustycznych środowiska |           |            |            |         |
|   | niedobry                              | zły       |            | bardzo zły |         |
| Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km <sup>2</sup> ]   | 0,176                                 | 0,149     | 0,107      | 0,047      | 0,000   |
| Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]  | 0,103                                 | 0,045     | 0,005      | 0,000      | 0,000   |
| Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]  | 0,532                                 | 0,230     | 0,028      | 0,000      | 0,000   |
| Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie   | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |
| Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów) | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |
| Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)  | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |

Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

**Tabela 14. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z uwzględnieniem wskaźnika  $L_N$ .**

| Aglomeracja: Województwo podkarpackie<br>Nazwa drogi: DW 986 Tuszyna - Ropczyce<br>Odcinki: pikietaż od km 0+000 do km 17+900<br>Wskaźnik hałasu: LDWN dB               |                                       |           |            |            |         |
|---|---------------------------------------|-----------|------------|------------|---------|
| Typ danych  | do 5 dB                               | > 5-10 dB | > 10-15 dB | > 15-20 dB | > 20 dB |
|   | Stan warunków akustycznych środowiska |           |            |            |         |
|   | niedobry                              | zły       |            | bardzo zły |         |
| Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km <sup>2</sup> ]   | 0,175                                 | 0,149     | 0,107      | 0,046      | 0,000   |
| Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tys.]  | 0,102                                 | 0,045     | 0,005      | 0,000      | 0,000   |
| Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tys.]  | 0,529                                 | 0,229     | 0,028      | 0,000      | 0,000   |
| Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie   | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |
| Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów) | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |
| Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)  | 0                                     | 0         | 0          | 0          | 0       |

Źródło: „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3.000.000 pojazdów rocznie”

## Hałas kolejowy

Przez teren Gminę Wielopole Skrzyńskie nie przebiega linia kolejowa. W związku z tym brak jest zagrożenia dla klimatu akustycznego Gminy, którego źródłem jest ruch kolejowy.

### Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

### Monitoring WIOŚ

Monitoring hałasu przemysłowego prowadzony jest przez WIOŚ w Rzeszowie. Badania hałasu przemysłowego związane są z emisją hałasu do odczucia przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń. Pomiary hałasu przemysłowego odbywają się w oparciu o wskaźniki równoważnych poziomów dźwięku LAeqD oraz LAeqN. Na podstawie uzyskanych wyników, WIOŚ w Rzeszowie przeprowadza:

- ocenę hałasu przemysłowego wokół istotnych źródeł hałasu przemysłowego,
- kalibrację modeli obliczeniowych stosowanych przy tworzeniu map akustycznych.

Do potencjalnych źródeł emisji nadmiernego hałasu przemysłowego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie zaliczyć można największe zakłady przemysłowe, takie jak:

- PPHiU „Kabanospol” sp. z o.o.
- PPHU „Drewspan” s.c.
- PPU „Drewnsystem”
- Z.P.O „ASKO”
- PHU „Fanum”

### Hałas lotniczy

Ze względu na brak funkcjonującego portu lotniczego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie oraz na terenie gminy sąsiadujących, brak jest zagrożenia nadmiernym hałasem ze strony ruchu lotniczego.

### 5.2.3. Analiza SWOT

| Klimat akustyczny  |  |
|--|--|
| Silne strony   | Słabe strony   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ryzyko nadmiernego hałasu dotyczy niewielkiego obszaru Gminy.</li> <li>2. Dobry stan nawierzchni dróg o największym natężeniu ruchu.</li> </ol>  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Ryzyko nadmiernego hałasu wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 986.</li> </ol>   |
| Szanse   | Zagrożenia   |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu.</li> <li>2. Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu.</li> <li>3. Dbanie o poprawny stan techniczny</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Niedostateczny poziom funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego.</li> <li>2. Wzrost natężenia ruchu samochodów.</li> </ol> |

| Klimat akustyczny   |  |
|---|--|
| nawierzchni ciągów komunikacyjnych.   |  |
| 4. Uwzględnianie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego odległości od potencjalnych źródeł hałasu. |  |

#### 5.2.4. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, nie ma istotnych zagrożeń ze strony emisji nadmiernego hałasu. Największym spośród nich jest ruch samochodowy po drogach o dużym natężeniu, w tym przede wszystkim drodze wojewódzkiej nr 986.

### 5.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

#### 5.3.1. Stan wyjściowy

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia),
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne),
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 7 V/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. Ponadto, rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;



- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

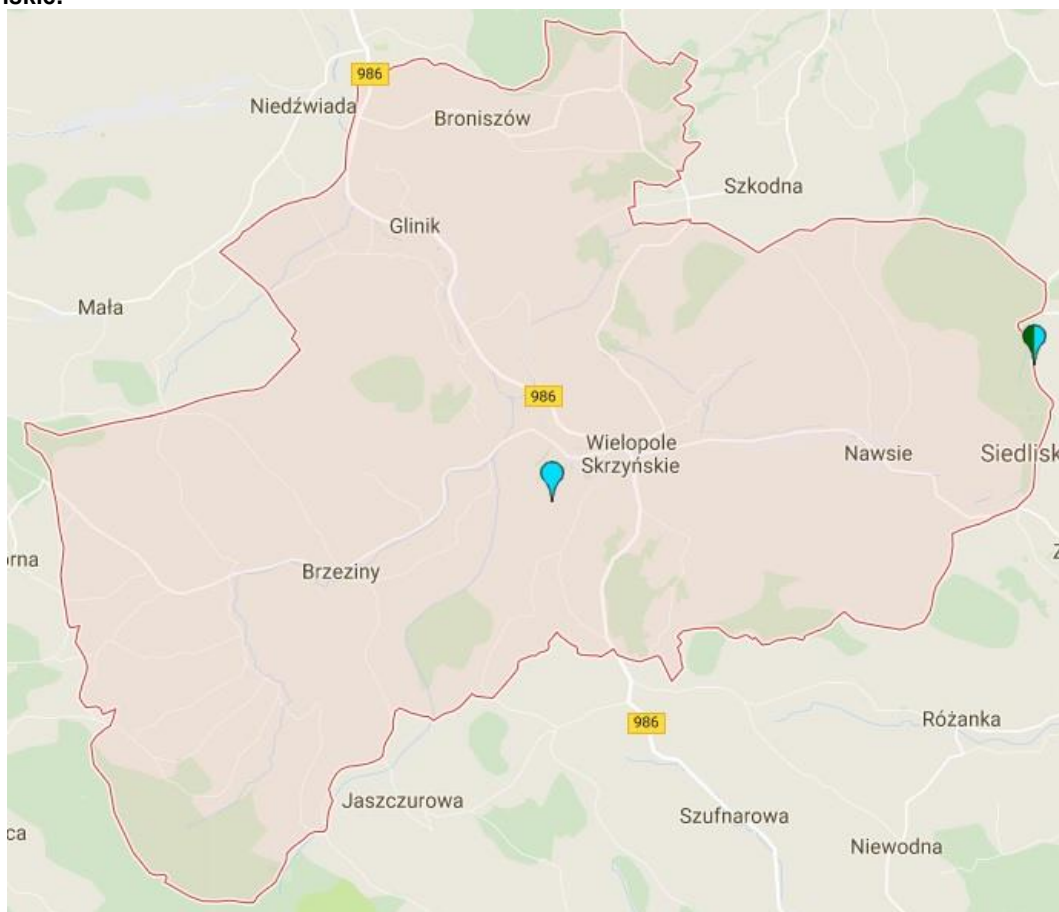
### 5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest znaczącej ilości źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Zaliczyć do nich można:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Rysunek 10. Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**



Źródło: BTSearch, opracowanie własne

### Monitoring WIOŚ

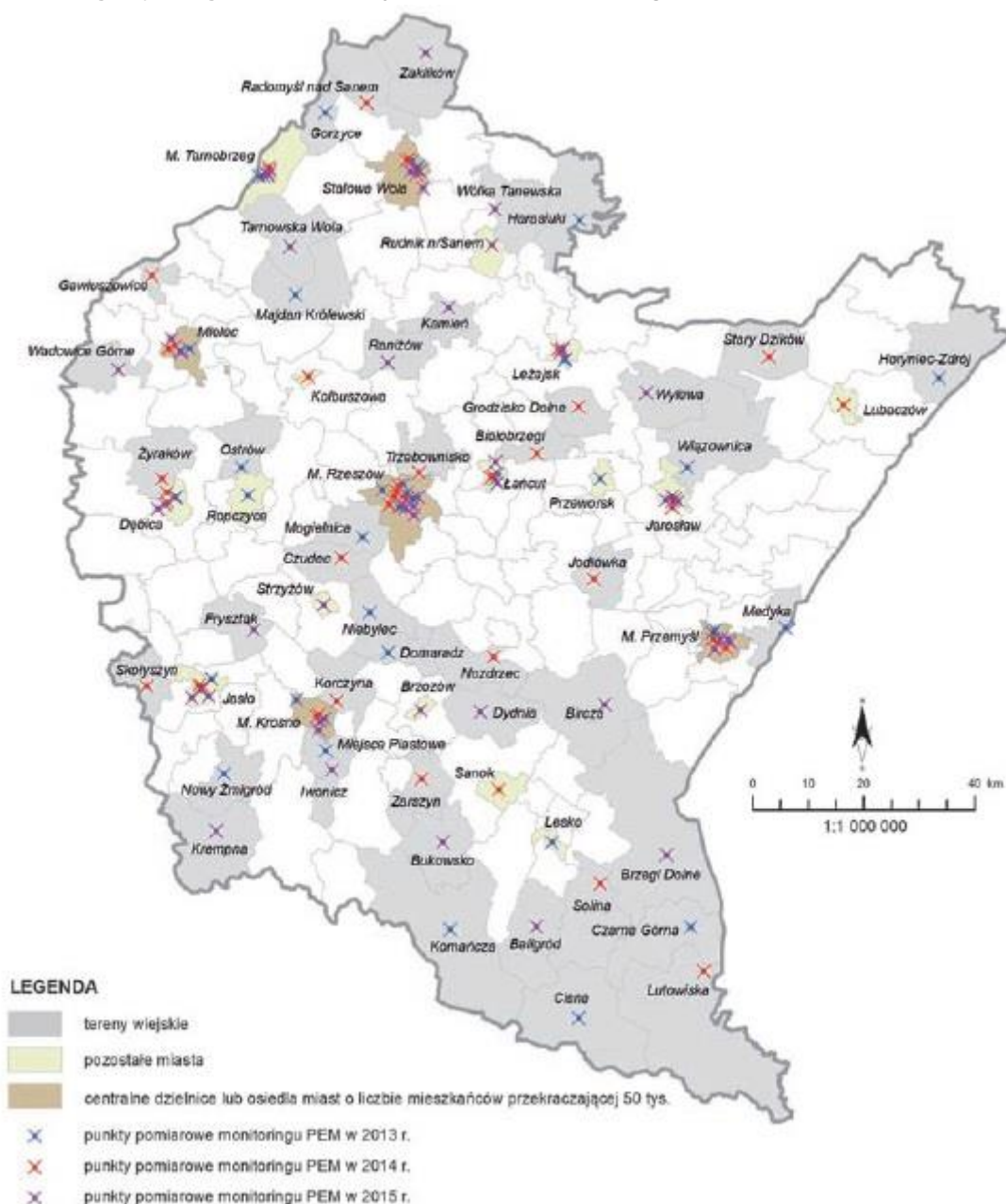
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w latach 2013-2015 prowadził monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie całego województwa podkarpackiego. W ramach monitoringu wyznaczono 135 punktów pomiarowych dla trzyletniego cyklu pomiarowego, po 45 punktów dla każdego roku. Badania przeprowadzane

są dla następujących rodzajów terenów: centralne dzielnice miast lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., pozostałe miasta oraz tereny wiejskie

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w latach 2013-2015 brak było zlokalizowanych punktów pomiarowo-kontrolnych stanowiących sieć monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej, lokalizacje punktów pomiarowo-kontrolnych stanowiących sieć monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie całego województwa podkarpackiego.

**Rysunek 11. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych sieci monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.**



Źródło: opracowanie własne, WIOŚ Rzeszów

W związku z tym, że na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie badano dotychczas poziomu pól elektromagnetycznych w ramach sieci monitoringu WIOŚ, w celu zobrazowania



skali problemu na obszarach podobnych do Gminy Wielopole Skrzyńskie, przeanalizowano wyniki pomiarów dokonanych na obszarach wiejskich z całego województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów dokonanych na terenach wiejskich województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.

**Tabela 15. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.**

| Lp.  | Lokalizacja   | Wartość pomiaru [V/m] | Niepewność | Procent wartości dopuszczalnej [%] |
|------|---|-----------------------|------------|------------------------------------|
| 2013 |   |                       |            |                                    |
| 1.   | wieś Czarna Górna, powiat bieszczadzki, gmina Czarna                      | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 2.   | wieś Cisna, powiat leski, gmina Cisna                                     | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 3.   | wieś Komańcza, powiat sanocki, gmina Komańcza                             | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 4.   | wieś Wielopole Skrzyńskie, powiat krośnieński, gmina Wielopole Skrzyńskie | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 5.   | wieś Nowy Żmigród, powiat jasielski, gmina Nowy Żmigród                   | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 6.   | wieś Niebylec, powiat strzyżowski, gmina Niebylec                         | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 7.   | wieś Domaradz, powiat brzozowski, gmina Domaradz                          | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 8.   | wieś Medyka, powiat przemyski, gmina Medyka                               | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 9.   | wieś Wiązownica, powiat jarosławski, gmina Wiązownica                     | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 10.  | wieś Horyniec Zdrój, powiat lubaczowski, gmina Horyniec-Zdrój             | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 11.  | wieś Mogielnica, powiat rzeszowski, gmina Boguchwała                      | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 12.  | wieś Ostrów, powiat ropczycko-sędziszowski, gmina Ostrów                  | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 13.  | wieś Majdan Królewski, powiat kolbuszowski, gmina Majdan Królewski        | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 14.  | wieś Gorzyce, powiat tarnobrzeski, gmina Gorzyce                          | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 15.  | wieś Harasiuki, powiat niżański, gmina Harasiuki                          | 0,2                   | 0,042      | 2,86                               |
| 2014 |   |                       |            |                                    |
| 16.  | wieś Lutowiska, powiat bieszczadzki, gmina Lutowiska                      | <0,4                  | -          | -                                  |
| 17.  | wieś Solina, powiat leski, gmina Solina                                   | <0,4                  | -          | -                                  |
| 18.  | wieś Zarszyn, powiat sanocki, gmina Zarszyn                               | <0,4                  | -          | -                                  |
| 19.  | wieś Korczyn, powiat krośnieński, gmina Korczyn                           | <0,4                  | -          | -                                  |

| Lp.  | Lokalizacja   | Wartość pomiaru [V/m] | Niepewność | Procent wartości dopuszczalnej [%] |
|------|---|-----------------------|------------|------------------------------------|
| 20.  | wieś Skołyszyn, powiat jasielski, gmina Skołyszyn                         | <0,4                  | -          | -                                  |
| 21.  | wieś Czudec, powiat strzyżowski, gmina Czudec                             | <0,4                  | -          | -                                  |
| 22.  | wieś Nozdrzec, powiat brzozowski, gmina Nozdrzec                          | <0,4                  | -          | -                                  |
| 23.  | wieś Jodłówka, powiat jarosławski, gmina Pruchnik                         | <0,4                  | -          | -                                  |
| 24.  | wieś Stary Dzików, powiat lubaczowski, gmina Stary Dzików                 | <0,4                  | -          | -                                  |
| 25.  | wieś Białobrzegi, powiat łańcucki, gmina Białobrzegi                      | <0,4                  | -          | -                                  |
| 26.  | wieś Trzebownisko, powiat rzeszowski, gmina Trzebownisko                  | <0,4                  | -          | -                                  |
| 27.  | wieś Grodzisko Dolne, powiat leżajski, gmina Grodzisko Dolne              | <0,4                  | -          | -                                  |
| 28.  | wieś Żyraków, powiat dębicki, gmina Żyraków                               | <0,4                  | -          | -                                  |
| 29.  | wieś Gawłuszowice, powiat mielecki, gmina Gawłuszowice                    | <0,4                  | -          | -                                  |
| 30.  | wieś Radomyśl n/ Sanem, powiat stalowowolski, gmina Radomyśl n/Sanem      | <0,4                  | -          | -                                  |
| 2015 |   |                       |            |                                    |
| 31.  | Brzegi Dolne, powiat bieszczadzki, gmina Ustrzyki Dolne, Brzegi Dolne 141 | <0,4                  | -          | -                                  |
| 32.  | Baligród, powiat leski, gmina Baligród, Plac Wolności 13                  | <0,4                  | -          | -                                  |
| 33.  | Bukowsko, powiat sanocki, gmina Bukowsko, Bukowsko 288                    | <0,4                  | -          | -                                  |
| 34.  | Iwonicz, powiat krośnieński, gmina Iwonicz - Zdrój, ul. Zagrodniki        | <0,4                  | -          | -                                  |
| 35.  | Krempna, powiat jasielski, gmina Krempna, Krempna 59                      | <0,4                  | -          | -                                  |
| 36.  | Frysztak, powiat strzyżowski, gmina Frysztak, Plac Św. Floriana           | <0,4                  | -          | -                                  |
| 37.  | Dydnia, powiat brzozowski, gmina Dydnia, Dydnia 224                       | <0,4                  | -          | -                                  |
| 38.  | Bircza, powiat przemyski, gmina Bircza, Bircza, Rynek 9                   | <0,4                  | -          | -                                  |
| 39.  | Kamień, powiat rzeszowski, gmina Kamień, Kamień 119                       | <0,4                  | -          | -                                  |
| 40.  | Wadowice Górne, powiat mielecki, gmina Wadowice Górne, Wadowice Górne 111 | <0,4                  | -          | -                                  |
| 41.  | Tarnowska Wola, powiat tarnobrzski, gmina Nowa Dęba, Tarnowska Wola 225   | <0,4                  | -          | -                                  |
| 42.  | Zaklików, powiat stalowowolski, gmina Zaklików, ul. Plac Sienkiewicza     | <0,4                  | -          | -                                  |
| 43.  | Wólka Tanewska, powiat niżański, gmina                                    | <0,4                  | -          | -                                  |

| Lp. | Lokalizacja  | Wartość pomiaru [V/m] | Niepewność | Procent wartości dopuszczalnej [%] |
|-----|--|-----------------------|------------|------------------------------------|
|     | Ulanów, Wólka Tanewska, ul. Piaski                     |                       |            |                                    |
| 44. | Raniżów, powiat kolbuszowski, gmina Raniżów, ul. Rynek | <0,4                  | -          | -                                  |
| 45. | Wylewa, powiat przeworski, gmina Sieniawa, Wylewa 1    | <0,4                  | -          | -                                  |

Źródło: „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2013 r.”, „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2014 r.”, „Informacja o wynikach badań poziomów pól elektromagnetycznych przeprowadzonych na obszarze województwa podkarpackiego w 2015 r.”.

Z przeprowadzonych badań wynika, że na obszarach wiejskich województwa podkarpackiego nie dochodziło do przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w latach 2013-2015 roku, a uzyskane wyniki były znacznie poniżej dopuszczalnych poziomów. Na tej podstawie można założyć, że problem nadmiernego poziomu promieniowania elektromagnetycznego nie występuje także na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie poziomy promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych na terenie całego województwa podkarpackiego z uwzględnieniem wszystkich typów terenów w latach 2013-2015.

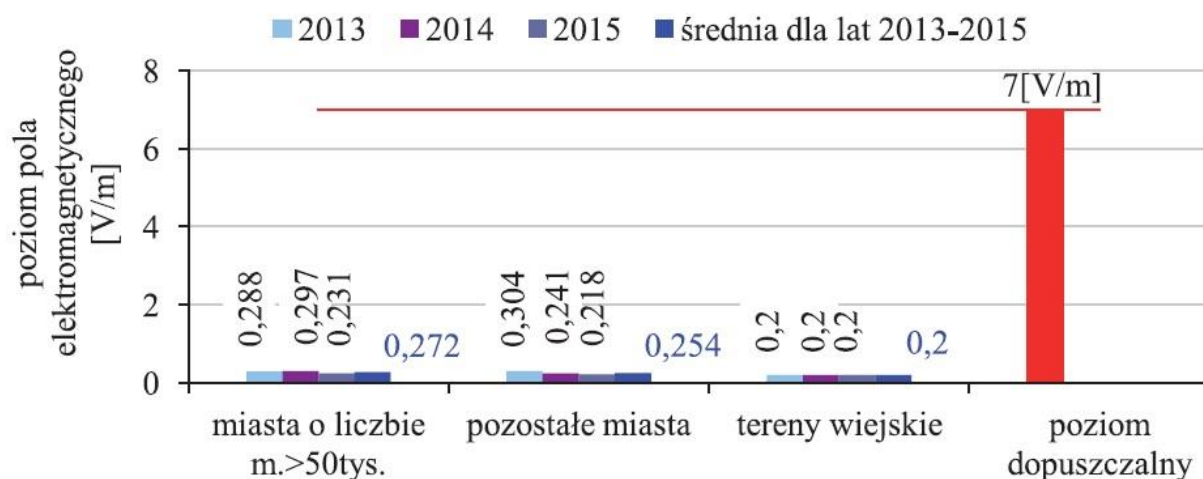
**Tabela 16. Średnie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskane w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego w z uwzględnieniem kategorii obszarów.**

| Kategorie obszarów  | Średnie wartości poziomów PEM w danych latach [V/m] |       |       |
|---|---|-------|-------|
|   | 2013  | 2014  | 2015  |
| centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. | 0,288   | 0,297 | 0,231 |
| pozostałe miasta  | 0,304   | 0,241 | 0,218 |
| tereny wiejskie   | 0,2   | 0,2   | 0,2   |

Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015”

Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozkład wyników pomiarów promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych na terenie całego województwa podkarpackiego w latach 2013-2015 z uwzględnieniem rodzajów badanego obszaru.

**Rysunek 12. Rozkład średnich wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego z uwzględnieniem kategorii obszarów.**



Źródło: „Raport o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 2013-2015”

Należy podkreślić, że pomimo potencjalnie korzystnej sytuacji, zarówno na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jak i całego województwa podkarpackiego, niezbędny jest ciągły nadzór nad istniejącymi oraz potencjalnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego.

### 5.3.3. Analiza SWOT

| Promieniowanie elektromagnetyczne   |   |
|---|---|
| Silne strony  | Słabe strony  |
| 1. Niskie ryzyko przekroczenia dopuszczalnego poziomu natężenia promieniowania elektromagnetycznego.            | 1. Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. |
| Szanse  | Zagrożenia  |
| 1. Stała kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektromagnetyczne. | 1. Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery.  |

### 5.3.4. Zagrożenia

Analiza wyników pomiarów natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego, wskazuje na bardzo niskie ryzyko przekroczeń dopuszczalnych norm na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w tym zakresie. Zaleca się jednak stały monitoring poziomów pól elektromagnetycznych, w celu uniknięcia przekroczeń w przyszłości. Do najistotniejszych zagrożeń należą stacje radiokomunikacyjne, które są położone w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkalnej.

## 5.4. Gospodarowanie wodami

### 5.4.1. Stan wyjściowy - wody powierzchniowe

Obszar Gminy Wielopole Skrzyńskie leży w zlewniach następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Kamienica (kod: RW200012218569),

- *Brzeźnica od źródeł do Dopł. z Łączek Kucharskich* (kod: RW200012218852),
- *Budzisz* (kod: RW2000122188689),
- *Różanka* (kod: RW2000122263949).

Poniżej przedstawiono w formie graficznej układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Rysunek 13. Układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**



Źródło: geoserwis GDOŚ, opracowanie własne



Głównym ciekim na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jest rzeka Brzeźnica, zwana także jako Wielopolka. Stanowi ona prawobrzeżny dopływ Wisłoki. Powierzchnia zlewni wynosi 484 km<sup>2</sup>. W obrębie Gminy, rzeka ma charakter potoku fliszowego.

#### **Obiekty małej retencji/Melioracja**

Poprzez małą retencję rozumie się zespół działań technicznych i nietechnicznych, które zmierzają do wydłużenia obiegu wody w obszarze zlewni. Mała retencja może być realizowana przede wszystkim w wyniku magazynowania wody w zbiornikach wodnych (do 5 mln m<sup>3</sup>), w stawach i oczkach wodnych, obszarach mokradłowych oraz w korytach rzek i rowach melioracyjnych.

W zakresie małej retencji, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie funkcjonuje sieć rowów melioracyjnych. Właściwie utrzymywane rowy melioracyjne korzystanie wpływają na zwiększenie retencji glebowych a tym samym poprawę zdolności retencyjnych obszarów rolniczych. Rowy melioracyjne tworzą także ochronę przeciwpowodziową dla gruntów rolnych.

Aktualnie na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się 29 ha gruntów pod rowami melioracyjnymi. Corocznie, na terenie Gminy, prowadzone są prace związane z infrastrukturą melioracyjną, do których zaliczyć można:

- budowa i konserwacja rowów melioracyjnych,
- regulacja cieków wodnych,
- budowa i konserwacja przepustów drogowych i rowów.

Ponadto, na terenie Gminy funkcjonują sztuczne zbiorniki w postaci stawów. Największe z nich zlokalizowane są w miejscowości Brzeziny.

#### **Obszary zagrożenia powodziowego**

Zgodnie z ustawą Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2015, poz. 469) powódź to: *„czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”*.

Ze względu na źródło wezbrań poziomu wody, powódź dzieli się na:

- powódź roztopowa – wzrost poziomu wód w wyniku topnienia porywy śnieżnej,
- powódź zatorowa – wzrost poziomu wód w wyniku spiętrzenia wód spowodowanych zatorem lodu lub śryżu,
- powódź opadowa – wzrost poziomu wód w wyniku intensywnych opadów atmosferycznych.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie odpowiada dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, który odpowiada m.in. za przygotowanie planu ochrony przeciwpowodziowej.

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występuje zagrożenie powodziowe związane z wezbrzeniami rzeki Wielopolski wraz z jej głównymi dopływami. Corocznie obserwuje się dwukrotne okresy wezbrań, roztopowe (marzec/kwiecień) oraz opadowe (czerwiec/lipiec/sierpień). Aktualnie brak jest szczegółowych operatów hydrogeologicznych, które pozwoliłyby na dokładne określenie terenów zalewowych przy  $Q_{1\%}$  i  $Q_{5\%}$ .

#### 5.4.2. Jakość wód - wody powierzchniowe

Informacje na temat stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, uzyskane od Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, zebrano w poniższej tabeli.

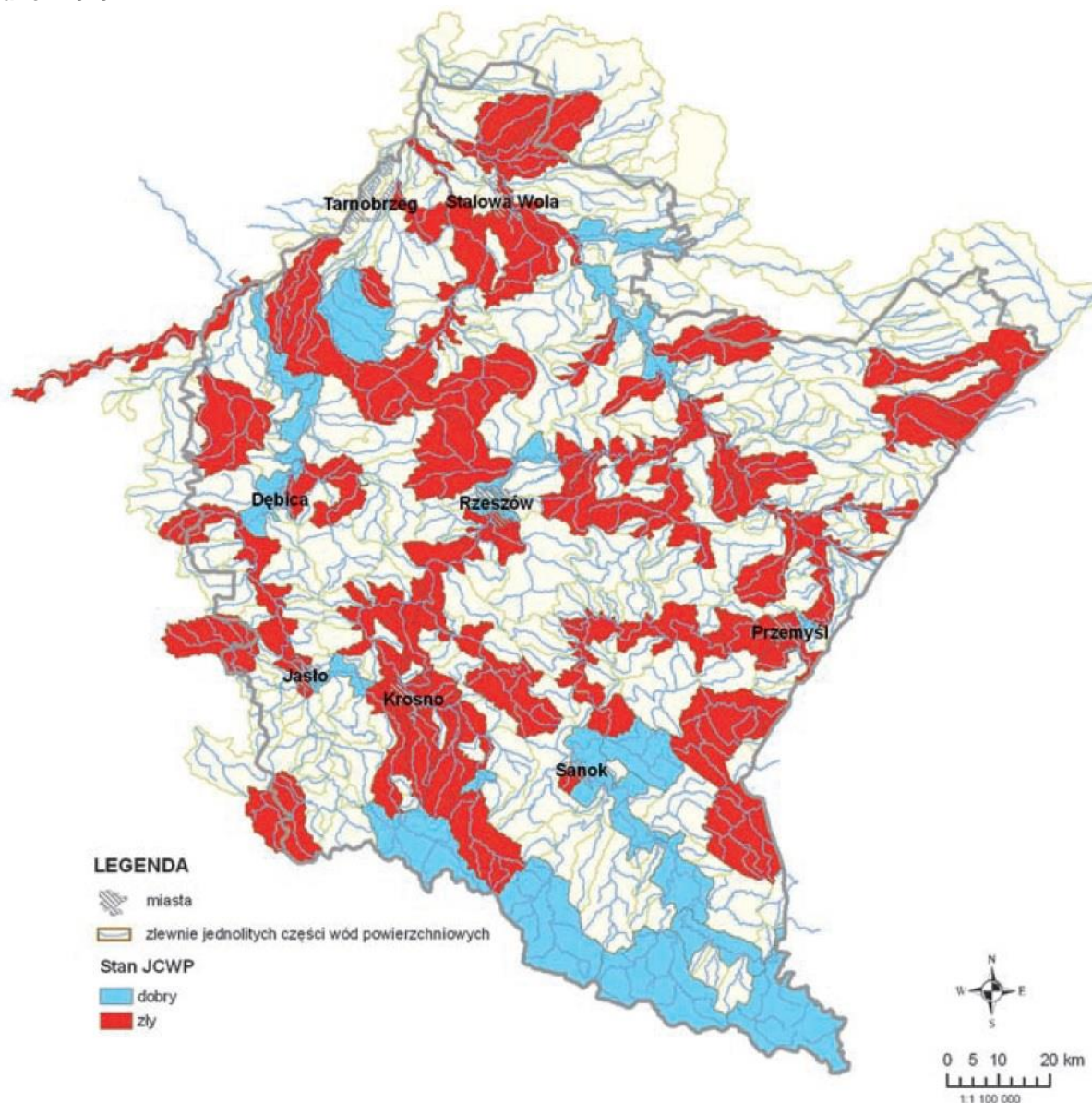
Tabela 17. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

| Nazwa JCWP  | Status                            | Stan chemiczny | Stan/potencjał ekologiczny | Stan wód | Zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych / powód |
|---|-----------------------------------|----------------|----------------------------|----------|---|
| Kamienica   | NAT (naturalna)                   | dobry          | poniżej dobrego            | zły      | zagrożona - nierozpoznana presja                        |
| Brzeźnica od źródeł do Dopł. z Łączek Kucharskich | SZCW (silnie zmieniona część wód) | dobry          | poniżej dobrego            | zły      | zagrożona - nierozpoznana presja                        |
| Budzisz   | SZCW (silnie zmieniona część wód) | dobry          | poniżej dobrego            | zły      | zagrożona - nierozpoznana presja                        |
| Różanka   | NAT (naturalna)                   | dobry          | co najmniej dobry          | dobry    | niezagrożona  |
| Bystrzyca (bez Budzisa)                           | SZCW (silnie zmieniona część wód) | dobry          | poniżej dobrego            | zły      | zagrożona – nierozpoznana presja                        |

Źródło: KZGW

Poniżej przedstawiono w formie graficznej stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, zgodnie z oceną WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015.

Rysunek 14. Stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego na podstawie oceny WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015.



Źródło: WIOŚ w Rzeszowie

Jak wynika z powyższych danych, stan wód prawie wszystkich JCWP na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie jest zły. Dla wszystkich JCWP na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, które zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38d pkt. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zostały wskazane jako silnie zmieniona część wód – celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. W przypadku wód naturalnych, celem środowiskowym jest dobry stan chemiczny oraz dobry stan chemiczny.

Tabela 18. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

| Stan wód                                 |   | Stan chemiczny       |                                |
|--|---|----------------------|--------------------------------|
|  |   | Dobry stan chemiczny | Stan chemiczny poniżej dobrego |
| Stan ekologiczny / potencjał ekologiczny | Bardzo dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego | Dobry stan wód       | Zły stan wód                   |
|  | Dobry stan ekologiczny / potencjał ekologiczny dobry lub powyżej dobrego        | Dobry stan wód       | Zły stan wód                   |
|  | Umiarkowany stan ekologiczny / umiarkowany potencjał ekologiczny                | Zły stan wód         | Zły stan wód                   |
|  | Słaby stan ekologiczny / słaby potencjał ekologiczny                            | Zły stan wód         | Zły stan wód                   |
|  | Zły stan ekologiczny / zły potencjał ekologiczny                                | Zły stan wód         | Zły stan wód                   |

Źródło: WIOŚ

**Obszary Szczególnego Narażenia (OSN)**

OSN są to obszary, na których należy ograniczyć przedostawanie się związków azotu ze źródeł rolniczych do wód powierzchniowych i gruntowych. W przypadku wyznaczenia OSN, rolnicy prowadzący działalność w ich obrębie są zobowiązani do podjęcia szeregu działań związanych z nawożeniem.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie dokonał w roku 2011 weryfikacji stanu zanieczyszczenia oraz zagrożenia zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu pochodzenia rolniczego na obszarze administrowanym przez Zarząd. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że:

- żadna z wartości maksymalnych wskaźników zanieczyszczeń związkami azotu na obszarze administrowanym przez RZGW w Krakowie nie została przekroczona,
- nie przekroczono maksymalnej obsady zwierząt wyrażonej w DJP/ha UR (opracowanej na podstawie danych pozyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa),
- zużycie nawozów mineralnych, kształtuje się na poziomie nie stwarzającym ryzyka zanieczyszczenia wód,
- na obszarze obrębów bardzo rzadko występują duże gospodarstwa rolne nastawione na działalność hodowlaną,
- brak jest wielkoobszarowego rolnictwa,
- wyniki monitoringu wód podziemnych z lat 2007-2010, przekazane przez GIOŚ, nie wykazują przekroczenia wskaźników związków azotu, a ich analiza nie wskazuje na potrzebę klasyfikacji tych wód jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych - Dz. U.2002.241.2093).



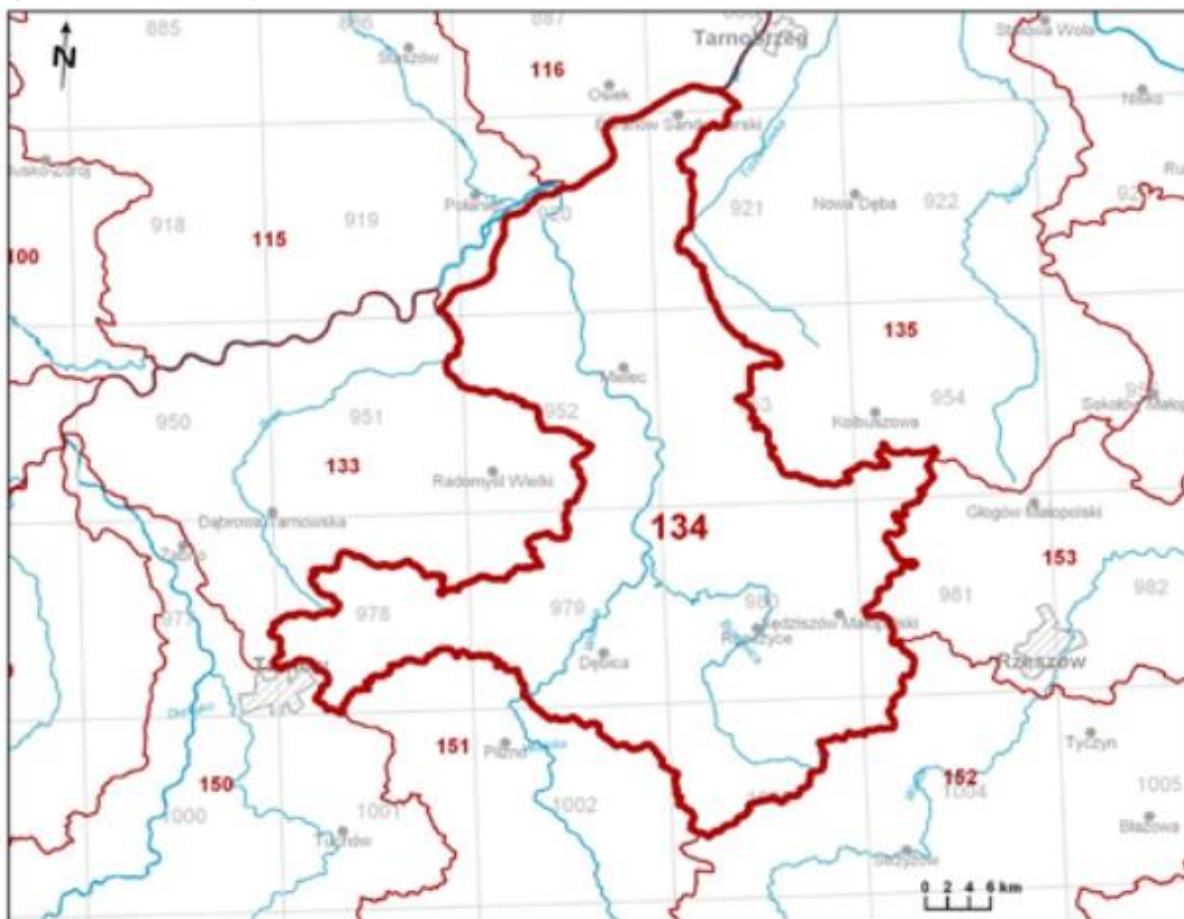
- wody cieków przepływających przez wskazane obręby, na podstawie danych WIOŚ nie charakteryzują się przekroczeniami wskaźników związków azotu. Dodatkowo przeprowadzona analiza trendu zmian, nie wskazuje na potrzebę klasyfikacji ich jako wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych - Dz. U.2002.241.2093).

W związku z powyższym, Dyrektor RZGW w Krakowie podjął decyzję, że na terenie administrowanym przez zarząd, w tym Gminy Wielopole Skrzyńskie, nie wyznacza się obszaru wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych.

#### 5.4.3. Stan wyjściowy - wody podziemne

Gmina Wielopole Skrzyńskie położona jest w obrębie trzech jednolitych części wód podziemnych: nr 134 (PLGW200134), nr 151 (PLGW2000151) oraz nr 152 (PLGW200152).

Rysunek 15. Lokalizacja JCWPd nr 134.



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna



Informacje szczegółowe dotyczące JCWPd nr 134 znajdują się w poniższej tabeli.

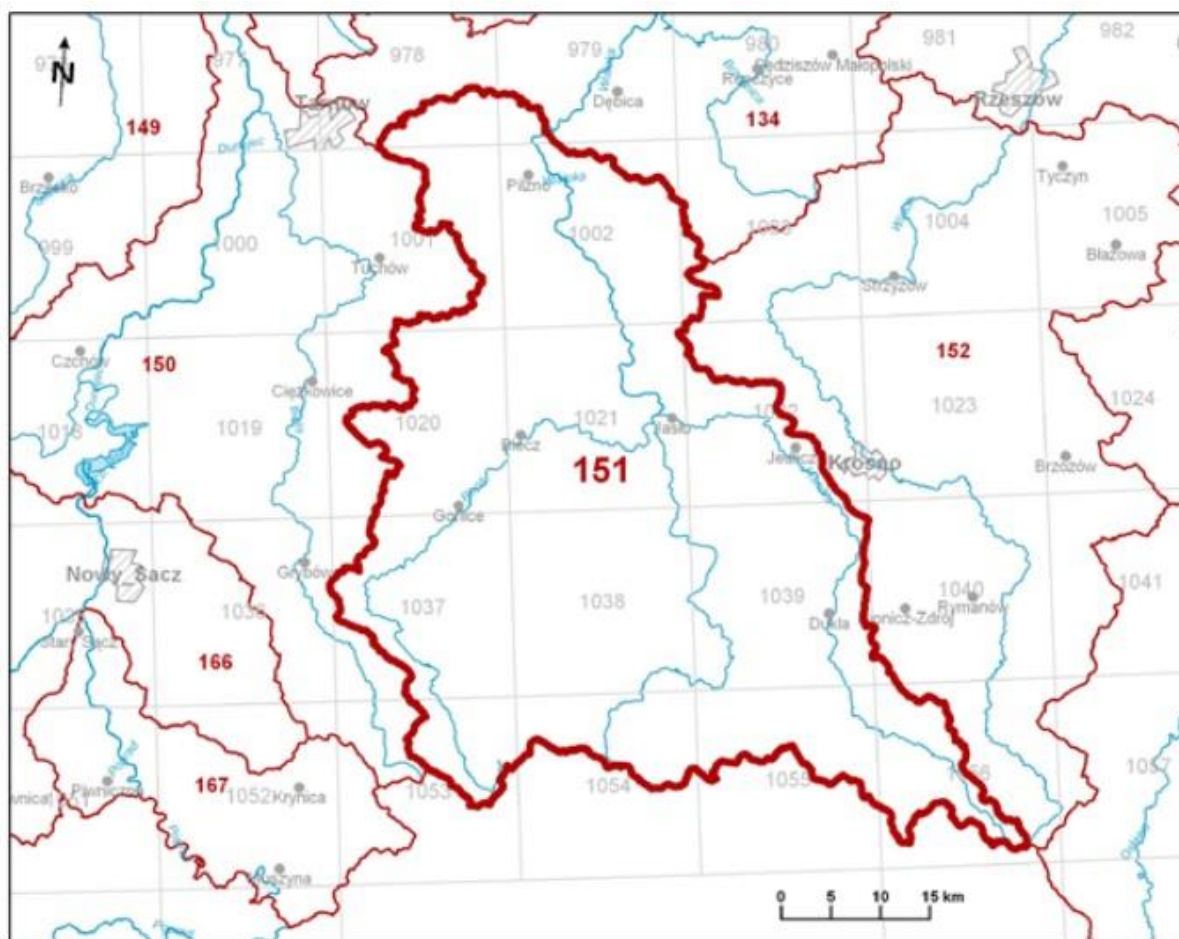
**Tabela 19. Charakterystyka JCWPd nr 134.**

| Położenie/zagospodarowanie terenu   |  |
|---|--|
| Powierzchnia [km <sup>2</sup> ]   | 1743.2   |
| Identyfikator UE:   | PLGW2000134  |
| Województwo   | małopolskie, podkarpackie  |
| Powiaty   | dąbrowski, M. Tarnów, tarnowski, tarnobrzewski, kolbuszowski, mielecki, rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, dębicki, strzyżowski, sandomierski, staszowski               |
| Region fizyczno-geograficzny  | Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, Podprowincja: Podkarpacie Północne  |
| Dorzecze  | Wisły  |
| Region wodny RZGW   | Górnej Wisły RZGW Kraków   |
| Zagospodarowanie terenu   | % obszarów antropogenicznych - 6,30<br>% obszarów rolnych - 66,55<br>% obszarów leśnych i zielonych - 26,74<br>% obszarów podmokłych - 0,04<br>% obszarów wodnych - 0,37 |
| Hydrogeologia   |  |
| Liczba pięter wodonośnych   | 3  |
| Piętro czwartorzędu   | Litologia: piaski, żwiry<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych: 1-30 m  |
| Piętro paleogeńskie   | Litologia: Piaskowce + łupki + mułowce<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0-5 m   |
| Piętro kredowe  | Litologia: piaskowce+łupki<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0-5 m   |
| Ekosystemy zależne od wód podziemnych   |  |
| Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd   | 36%  |
| Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)  | Mokradła (14% powierzchni obszarów chronionych)  |
| Ocena stanu JCWPd, w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012r.          | dobry DW (dostateczna wiarygodność)  |
| Antropopresja   |  |
| Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp. | Nie występują  |

|  |          |
|--|----------|
| Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych                                   | Brak     |
| Sztuczne odnawianie zasobów  | Brak     |
| Pobór wód  |          |
| Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m <sup>3</sup> /rok] | 7 993,14 |
| z odwodnienia kopalnianego [tys m <sup>3</sup> /rok]                                   | -        |
| Zasoby wód podziemnych   |          |
| zasoby dostępne do zagospodarowania [m <sup>3</sup> /d]                                | 82 482   |
| % wykorzystania zasobów  | 12       |

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

**Rysunek 16. Lokalizacja JCWPd nr 151.**



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Informacje szczegółowe dotyczące JCWPd nr 151 znajdują się w poniższej tabeli.

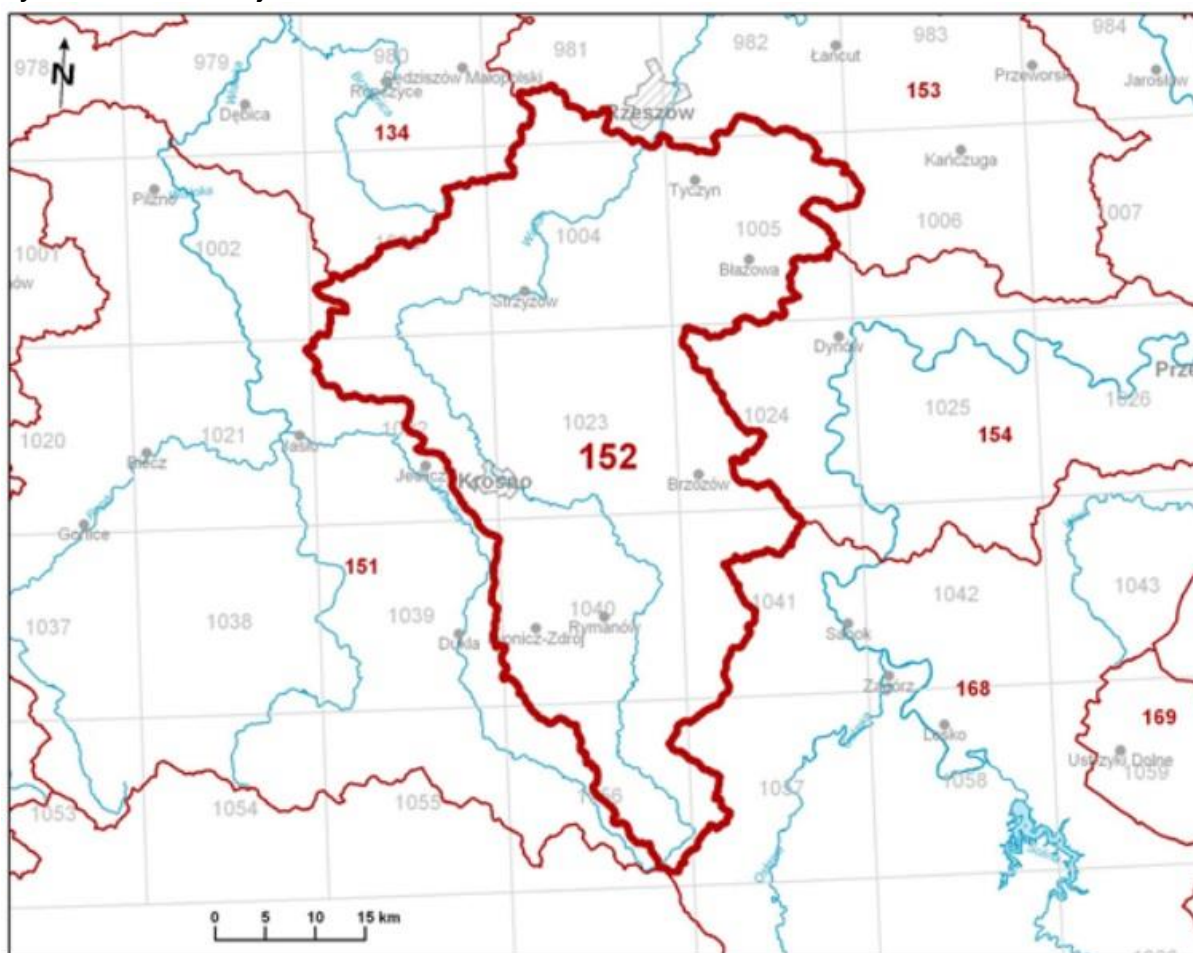
**Tabela 20. Charakterystyka JCWPd nr 151.**

|   |  |
|---|--|
| <b>Położenie/zagospodarowanie terenu</b>  |  |
| Powierzchnia [km <sup>2</sup> ]   | 2648.0   |
| Identyfikator UE:   | PLGW2000151  |
| Województwo   | małopolskie, podkarpackie  |
| Powiaty   | tarnowski, gorlicki, nowosądecki, dębicki, jasielski, ropczycko-sędziszowski, strzyżowski, krośnieński, sanocki  |
| Region fizyczno-geograficzny  | Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym<br>Podprowincja: Podkarpacie Północne  |
| Dorzecze  | Wisły  |
| Region wodny RZGW   | Górnej Wisły RZGW Kraków   |
| Zagospodarowanie terenu   | % obszarów antropogenicznych – 3,34<br>% obszarów rolnych – 55,68<br>% obszarów leśnych i zielonych – 40,75<br>% obszarów podmokłych – 0,00<br>% obszarów wodnych – 0,23 |
| <b>Hydrogeologia</b>  |  |
| Liczba pięter wodonośnych   |  |
| Piętro czwartorzędu   | Litologia: piaski+żwiry<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu: 0,4-25   |
| Piętro fliszowe   | Litologia: piaskowce, łupki<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu: 2-75   |
| <b>Ekosystemy zależne od wód podziemnych</b>  |  |
| Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd   | 27%  |
| Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)  | Mokradła (3% powierzchni obszarów chronionych)   |
| Ocena stanu JCWPd, w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012 r.         | dobry DW (dostateczna wiarygodność)  |
| <b>Antropopresja</b>  |  |
| Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp. | Nie występują  |
| Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych  | Współwystępowanie wód zwykłych i mineralnych na powierzchni bądź płytko pod powierzchnią terenu.   |

|  |          |
|--|----------|
| Sztuczne odnawianie zasobów  | Brak     |
| <b>Pobór wód</b>   |          |
| Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m <sup>3</sup> /rok] | 1 321,21 |
| z odwodnienia kopalnianego [tys m <sup>3</sup> /rok]                                   | -        |
| <b>Zasoby wód podziemnych</b>  |          |
| zasoby dostępne do zagospodarowania [m <sup>3</sup> /d]                                | 352 751  |
| % wykorzystania zasobów  | 1        |

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 17. Lokalizacja JCWPd nr 152.



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Tabela 21. Charakterystyka JCWPd nr 152.

|   |   |
|---|---|
| Położenie/zagospodarowanie terenu   |   |
| Powierzchnia [km <sup>2</sup> ]   | 2043.9  |
| Identyfikator UE:   | PLGW2000152   |
| Województwo   | podkarpackie  |
| Powiaty   | ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, przeworski, łańcucki, M. Rzeszów, strzyżowski, jasielski, krośnieński, M. Krosno, brzozowski, sanocki   |
| Region fizyczno-geograficzny  | Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym  |
| Dorzecze  | Wisły   |
| Region wodny RZGW   | Górnej Wisły RZGW Kraków  |
| Zagospodarowanie terenu   | % obszarów antropogenicznych – 5,09<br>% obszarów rolnych – 65,83<br>% obszarów leśnych i zielonych – 29,00<br>% obszarów podmokłych – 0,00<br>% obszarów wodnych – 0,08  |
| Hydrogeologia   |   |
| Liczba pięter wodonośnych   | 2   |
| Piętro czwartorzędu   | Litologia: piaski, żwiry, otoczaki<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych: 0,3-17,9 m   |
| Piętro fliszowe (paleogeńskokredowe)  | Litologia: piaskowce, łupki<br>Głębokość występowania warstw wodonośnych: 2-105 m   |
| Ekosystemy zależne od wód podziemnych   |   |
| Udział zasilania podziemnego w odpływie całkowitym rzek w obrębie JCWPd   | 27%   |
| Ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych (źródło: warstwa GIS)  | Mokradła (3% powierzchni obszarów chronionych)  |
| Ocena stanu JCWPd , w zależności od oddziaływań wód podziemnych na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, 2012 r.        | dobry DW (dostateczna wiarygodność)   |
| Antropopresja   |   |
| Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp. | Nie występują   |
| Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych  | Współwystępowanie wód zwykłych i mineralnych w strefie przypowierzchniowej (rejon Iwonicza-Zdrój, Rymanowa-Zdrój). Migracja ku powierzchni wód mineralnych z zawartością CO <sub>2</sub> wzdłuż nieciągłości tektonicznych. |
| Sztuczne odnawianie zasobów   | Brak  |



| Pobór wód  |          |
|--|----------|
| Pobór wód dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne [tys m <sup>3</sup> /rok] | 2 147,38 |
| z odwodnienia kopalnianego [tys m <sup>3</sup> /rok]                                   | -        |
| Zasoby wód podziemnych   |          |
| zasoby dostępne do zagospodarowania [m <sup>3</sup> /d]                                | 56 732   |
| % wykorzystania zasobów  | 10,4     |

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

#### 5.4.4. Jakość wód – wody podziemne

Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych Gminy Wielopole Skrzyńskie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

| Lp. | Nr JCWPd | Ocena Stanu    |                |  |  |
|-----|----------|----------------|----------------|--|--|
|     |          | Stan chemiczny | Stan ilościowy | Zagrożenie nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego | Zagrożenie nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego |
| 1.  | 134      | dobry          | dobry          | niezagrożona   | niezagrożona   |
| 2.  | 151      | dobry          | dobry          | niezagrożona   | niezagrożona   |
| 3.  | 152.     | dobry          | dobry          | niezagrożona   | niezagrożona   |

Źródło: KZGW

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38e pkt. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

#### 5.4.6. Analiza SWOT

| Wody powierzchniowe  |   |
|--|---|
| Silne strony   | Słabe strony  |
| 1. Rozbudowana sieć hydrologiczna.   | 1. Zły stan wszystkich prawie wszystkich JCWP.  |
| Szanse   | Zagrożenia  |
| 1. Pełne skanalizowanie obszaru gminy.<br>2. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie.<br>3. Likwidacja dzikich wysypisk odpadów.<br>4. Stosowanie dobrych praktyk rolniczych, ograniczanie nawożenia.<br>5. Współpraca z sąsiednimi gminami w celu ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych. | 1. Podatność wód na zanieczyszczenie.<br>2. Spływ powierzchniowy zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych.<br>3. Przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów spoza terenu gminy na stan czystości wód. |

| Wody podziemne  |  |
|---|--|
| Silne strony  | Słabe strony   |
| 1. Dobry stan ilościowy JCWPd.<br>2. Dobry stan chemiczny JCWPd.<br>3. Pozyskanie dofinansowania na działania związane z ochroną jakości wód podziemnych (budowa sieci kanalizacyjnej).   | –  |
| Szanse  | Zagrożenia   |
| 1. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych.<br>2. Pozyskiwanie dodatkowych środków na rozbudowę sieci kanalizacyjnej.<br>3. Szkolenie mieszkańców w zakresie naczyniowości użytkowania wód podziemnych.<br>4. Podnoszenie świadomości rolników w zakresie poprawnego nawożenia użytków rolnych.<br>5. Zapobieganie zmianom w stosunkach wodnych na obszarze gminy.<br>6. Ochrona ujęć wód podziemnych. | 1. Wzrastająca presja na zasoby wód podziemnych.<br>2. Przedostawanie się zanieczyszczeń rolniczych do wód podziemnych.<br>3. Nieszczelność istniejących zbiorników bezodpływowych.<br>4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód podziemnych. |

#### 5.4.6. Zagrożenia

Obszary problemowe wynikające z aktualnego stanu środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie:

- brak kanalizacji,
- niski poziom zwodociągowania,
- nawożenie gruntów rolnych,
- korzystanie przez mieszkańców z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe.

### 5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

#### 5.5.1. Sieć wodociągowa

Gmina Wielopole Skrzyńskie posiada wodociągową sieć rozdzielczą o długości 21,3 km z 318 połączeniami do budynków mieszkalnych. W 2015 roku dostarczono nią 27,4 dam<sup>3</sup> wody. Z sieci wodociągowej Gminy Wielopole Skrzyńskie korzysta 2 712 osób. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

**Tabela 23. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 2015 r.).**

| Lp. | Wskaźnik   | Jednostka        | Wartość |
|-----|--|------------------|---------|
| 1.  | długość czynnej sieci rozdzielczej                                       | km               | 21,3*   |
| 2.  | połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania | szt.             | 318*    |
| 3.  | woda dostarczona gospodarstwom domowym                                   | dam <sup>3</sup> | 27,4    |
| 4.  | ludność korzystająca z sieci wodociągowej                                | %                | 13,2    |
| 5.  | budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej                      | %                | 32,6    |
| 6.  | ludność korzystająca z sieci wodociągowej                                | osoba            | 2 712   |

Źródło: GUS, UG Wielopole Skrzyńskie

Gdzie:

\* wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

### **Ujęcia wody pitnej**

Aktualnie woda do celów bytowo-gospodarczych oraz hodowli zwierząt pochodzi ze studni kopanych bądź z ujęć źródłanych. Dotychczas wykonano dwie studnie głębinowe, zlokalizowane w miejscowości Wielopole Skrzyńskie. W najbliższych latach planowane jest dokonanie kolejnych odwiertów oraz rozbudowa sieci wodociągowej na terenie całej Gminy.

### **5.5.2. Sieć kanalizacyjna**

Gmina Wielopole Skrzyńskie nie posiada zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Aktualnie na terenie Gminy funkcjonuje 45 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto, we wrześniu 2017 r., rozpoczęto budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w miejscowości Wielopole Skrzyńskie o przepustowości 180m<sup>3</sup>/d oraz sieci kanalizacyjnej o długości 11,14 km. Na budowę kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków gmina otrzymała środki finansowe w wysokości 6 130 466,00 zł w ramach RPO WP na lata 2014-2020. Realizacja inwestycji pozwoli zniwelować problemy związane z utrzymaniem stanu sanitarnego na odpowiednim poziomie.

### **Oczyszczalnie ścieków**

Poniżej przedstawiono charakterystykę istniejących oczyszczalni na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie:

1. Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna o przepustowości Q=40,0 m<sup>3</sup>/d Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowego „Kabanaspół”, do której doprowadzane są ścieki w ilości 25,0 m<sup>3</sup>/d,
2. Złoże biologiczne odprowadzające ścieki w ilości 2,2 m<sup>3</sup>/d ze Szkoły Podstawowej Brzeziny-Berdechów,
3. Złoże biologiczne o przepustowości Q=9,6 m<sup>3</sup>/d, odbierające ścieki z Przedsiębiorstwa Przemysłu Skózanego „ASKO”.

### **Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych**

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W *Programie* opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z dyrektywą 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia dla aglomeracji jest:

- wydajność oczyszczalni dostosowana do wielkości ładunku zanieczyszczeń generowanych na terenie aglomeracji
- zastosowanie technologii podwyższonego usuwania biogenów dla wszystkich oczyszczalni ścieków zlokalizowanych na terenie aglomeracji >10 000 RLM,
- wyposażenie aglomeracji w zbiorczy system odbioru ścieków komunalnych gwarantujące 95% poziom obsługi dla aglomeracji o RLM < 100 000.

Zgodnie z aktualizacją KPOŚK 2017 aglomeracje zostały podzielone na trzy priorytety, w ramach których uwzględniono znaczenie inwestycji oraz pilność w zapewnieniu środków na ich realizację. Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych priorytetów:

*Priorytet I*

Aglomeracje o najwyższym priorytecie: powyżej 100 000 RLM, które spełniają przynajmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą 91/271/EWG a po realizacji planowanych działań, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą.

*Priorytet II*

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. wywiązały się z warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych, a pomimo tego planują dalsze prace w celu utrzymania oraz poprawy stanu środowiska.

*Priorytet III*

Aglomeracje, które w wyniku realizacji planowanych inwestycji, spełnią warunków dyrektywy 91/271/EWG pod względem jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały właściwy poziom zbiorczego systemu odbioru ścieków komunalnych po dniu 31 grudnia 2021 r.

*Pozostałe kategorie*

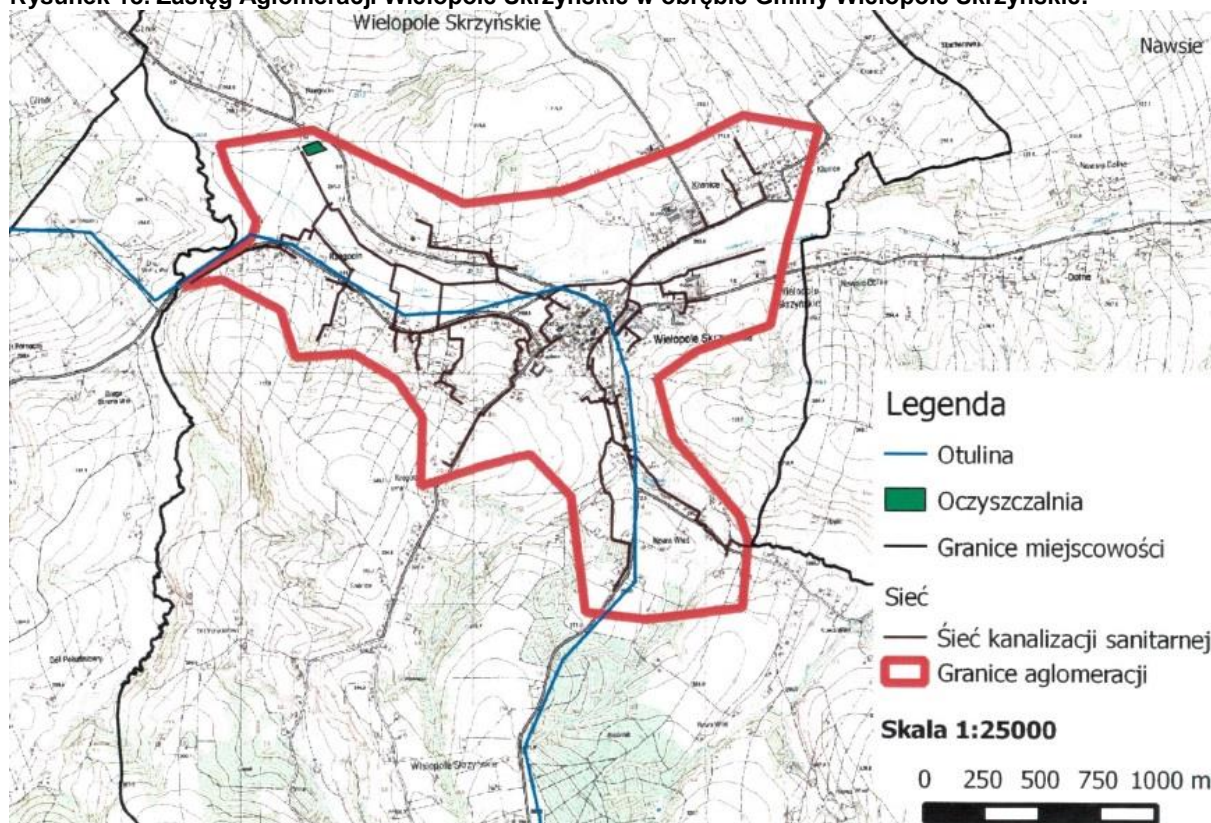
Uzupełnieniem podziału na priorytety są następujące kategorie:

PP – aglomeracja poza priorytetem (nie spełniające wymogów dyrektywy 91/271/EWG ale planujące działania w tym kierunku)

R5% - aglomeracje o niezwyfikowanej RLM

Gmina Wielopole Skrzyńskie położony jest w obrębie Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie. Poniżej przedstawiono w formie graficznej jej zasięg.

Rysunek 18. Zasięg Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie w obrębie Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: „Uchwała Nr XLVIII/1014/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r.”

W poniższej tabeli scharakteryzowano Aglomerację Wielopole Skrzyńskie.

Tabela 24. Charakterystyka Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie (na dzień 31 grudnia 2016 r.)

| Lp.                    | Charakterystyka   | Opis/Wartość         |
|------------------------|---|----------------------|
| Dane podstawowe        |   |                      |
| 1.                     | ID aglomeracji  | PLPK065              |
| 2.                     | Nazwa aglomeracji   | Wielopole Skrzyńskie |
| 3.                     | Gminy w aglomeracji   | Wielopole Skrzyńskie |
| 4.                     | RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem/uchwałą                                 | 2010                 |
| 5.                     | RLM rzeczywista   | 2010                 |
| 6.                     | Priorytet   | PP                   |
| 7.                     | Liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego                                     | 0                    |
| 8.                     | Liczba mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych                                  | 2010                 |
| 9.                     | Liczba mieszkańców korzystających z systemów indywidualnych (przydomowych oczyszczalni ścieków) | 0                    |
| 10.                    | Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków  | 0                    |
| 11.                    | Długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji [km]            | 3,0                  |
| 12.                    | Wskaźnik zbierania sieci (% RLM korzystających z sieci) w 2016                                  | 0,00                 |
| 13.                    | Długość istniejącej kanalizacji deszczowej w aglomeracji [km]                                   | 0,0                  |
| Działania inwestycyjne |   |                      |
| 13.                    | Długość sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy [km]  | 11,14                |
| 14.                    | Niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej [tys. zł]                         | 3 667,00             |
| 15.                    | Przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców   | 1 022                |
| 16.                    | Wskaźnik zbierania sieci (% RLM korzystających z sieci) po realizacji inwestycji                | 51                   |
| Oczyszczalnie ścieków  |   |                      |
| 17.                    | Liczba oczyszczalni   | 0                    |
| 18.                    | ID oczyszczalni ścieków   | PLPK0650             |



| Lp.                                  | Charakterystyka   | Opis/Wartość |
|--------------------------------------|---|--------------|
| 19.                                  | nazwa oczyszczalni  | nie dotyczy  |
| 20.                                  | rodzaj planowanej inwestycji  | BN           |
| 21.                                  | średnia przepustowość projektowanej oczyszczalni [m <sup>3</sup> /d]:   | 180          |
| 22.                                  | projektowa maksymalna przepustowość oczyszczalni [RLM]                  | 2010         |
| 23.                                  | Niezbędne nakłady inwestycyjne na budowę sieci kanalizacyjnej [tys. zł] | 4 311,0      |
| <b>Warunki zgodności z Dyrektywą</b> |   |              |
| aktualnie – 2016 rok                 |   |              |
| 24.                                  | WARUNEK I (wydajność)   | -            |
| 25.                                  | WARUNEK II (standardy oczyszczania)                                     | -            |
| 26.                                  | WARUNEK III (%RLM sieć)   | -            |
| po realizacji inwestycji – 2021      |   |              |
| 27.                                  | WARUNEK I (wydajność)   | 1            |
| 28.                                  | WARUNEK II (standardy oczyszczania)                                     | 1            |
| 29.                                  | WARUNEK III (%RLM sieć)   | -            |

Źródło: projekt Aktualizacji KPOŚK 2017

Kluczowe inwestycje w obrębie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Wielopole skrzyńskie, będą realizowane w ramach następujących projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie”. Termin zakończenia prac jest planowany na 31.10.2018.

### 3.5.3. Analiza SWOT

| Gospodarka wodno-ściekowa  |  |
|--|--|
| Silne strony   | Słabe strony   |
| 1. Rozpoczęcie prac zmierzających do budowy kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków dla miejscowości Wielopole Skrzyńskie.  | 1. Słabo rozbudowana sieć wodociągowa.<br>2. Brak funkcjonującej zbiorczej sieci kanalizacyjnej.                         |
| Szanse   | Zagrożenia   |
| 1. Pełne skanalizowanie obszaru Gminy.<br>2. Pełne zwodociągowanie obszaru Gminy.<br>3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie.<br>4. Uzyskanie wsparcia finansowego dla przedsięwzięci związanych z gospodarką wodno-ściekową.<br>5. Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych. | 1. Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe.<br>2. Brak zbiorników bezodpływowych przy tworzeniu szamb. |

### 5.5.4. Zagrożenia

Aktualna sytuacja na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest zła. Niski poziom zwodociągowania oraz brak funkcjonującej zbiorczej sieci kanalizacyjnej sprawia, że zagrożenie zanieczyszczenia środowiska ściekami bytowo-socjalnymi jest bardzo wysokie. W najbliższych latach działania Gminy powinny być ukierunkowane na rozbudowę sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. Duży nacisk powinien być położony na uzyskanie środków zewnętrznych.

## **5.6. Zasoby geologiczne**

### **5.6.1. Stan aktualny**

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest udokumentowanych złóż kopalin. Niemniej w obrębie Gminy znajdują się niewielkie złoża gipsu – okolice Broniszowa i Glinika. Szacuje się, że zasoby tych złóż wynoszą w kat. C2 ok. 50 mln ton. Średnia miąższość nawierconych gipsów wynosi 26,7 m. Złoża gipsu uznano za przydatne do produkcji cementu,

### **5.6.2. Przepisy prawne**

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2016 poz. 1131). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1;
  - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
3. Podziemnego bezbiornikowania magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

może być wykonywana po uzyskaniu koncesji. Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiedni warunki, gdyż zgodnie z „art. 4.1. Przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m<sup>3</sup> w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

### 5.6.3. Analiza SWOT

| Ochrona powierzchni ziemi                                  |   |
|--|---|
| Silne strony   | Słabe strony  |
| 1. Występowanie złóż surowców mineralnych w postaci gipsu. | –   |
| Szanse   | Zagrożenia  |
| 1. Eksploatacja złóż (pod kątem rozwoju Gminy).            | 1. Eksploatacja złóż (pod kątem degradacji środowiska). |

### 5.6.4. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występują złoża surowców naturalnych w postaci gipsu, przy czym aktualnie nie są one poddawane eksploatacji. Z punktu widzenia ochrony środowiska, eksploatacja tych złóż niesie potencjalne zagrożenie poprzez degradację środowiska glebowego oraz wodnego. Ryzyko negatywnego oddziaływania można ograniczyć poprzez kontrolowanie podmiotów działających na terenie Gminy w zakresie eksploatacji złóż oraz dokładanie starań, aby wydobywanie prowadzone było zgodnie z obowiązującymi przepisami. Podmioty posiadające koncesję na eksploatację złóż kopaliny są zobowiązane do ochrony złoża, wód powierzchniowych oraz podziemnych, a także powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest także do przeprowadzenia prac rekultywacyjnych w celu przywrócenia do właściwego stanu elementów przyrodniczych.

W najbliższych latach nie przewiduje się eksploatacji złóż surowców naturalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. Wynika to m.in. z występowania licznych prawnych form ochron przyrody oraz ograniczonych możliwości eksploatacji istniejących złóż. W związku z tym, zagrożenia wynikające z eksploatacji złóż surowców naturalnych na terenie aktualnie nie dotyczą Gminy Wielopole Skrzyńskie.

## 5.7. Gleby

### 5.7.1. Stan aktualny

#### Rodzaje gleb

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie występują głównie gleby brunatne, gleby pseudobielicowe, pyłowe oraz gliniaste. W obrębie doliny Wielopolki powstały mady na pyłach i glinach.

#### Jakość gleb

Gleby na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w większości zaliczane są do klasy IVa i IVb. W przypadku stoków o dużym nachyleniu (>20%) gleby są sklasyfikowane w klasie V i VI.

#### Użytkowanie powierzchni ziemi

Użytki rolne na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie stanowią 72,90% całego obszaru Gminy.

Dane statystyczne na temat struktury użytków rolnych zostały zestawione poniżej.

**Tabela 25. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na rok 2014).**

| Użytki rolne               |  |           |                  |
|----------------------------|--|-----------|------------------|
| Lp.                        | Nazwa  | Jednostka | Wielkość obszaru |
| 1.                         | użytki rolne - grunty orne   | ha        | 4775             |
| 2.                         | użytki rolne - sady  | ha        | 15               |
| 3.                         | użytki rolne - łąki trwałe   | ha        | 454              |
| 4.                         | użytki rolne - pastwiska trwałe  | ha        | 1 216            |
| 5.                         | użytki rolne - grunty rolne zabudowane   | ha        | 326              |
| 6.                         | użytki rolne - grunty pod rowami   | ha        | 29               |
| Pozostałe grunty           |  |           |                  |
| 8.                         | grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem                              | ha        | 2 127            |
| 9.                         | grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy                             | ha        | 2 040            |
| 10.                        | grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione | ha        | 87               |
| 11.                        | grunty pod wodami razem  | ha        | 34               |
| 12.                        | grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi                                   | ha        | 34               |
| 14.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane razem  | ha        | 336              |
| 15.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe                        | ha        | 21               |
| 16.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe                         | ha        | 3                |
| 17.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane                     | ha        | 13               |
| 18.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane         | ha        | 4                |
| 19.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku              | ha        | 10               |
| 20.                        | grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi               | ha        | 285              |
| 23.                        | nieużytki  | ha        | 36               |
| <b>POWIERZCHNIA OGÓŁEM</b> |  | <b>ha</b> | <b>9 348</b>     |
| <b>UŻYTKI ROLNE</b>        |  | <b>ha</b> | <b>6 815</b>     |

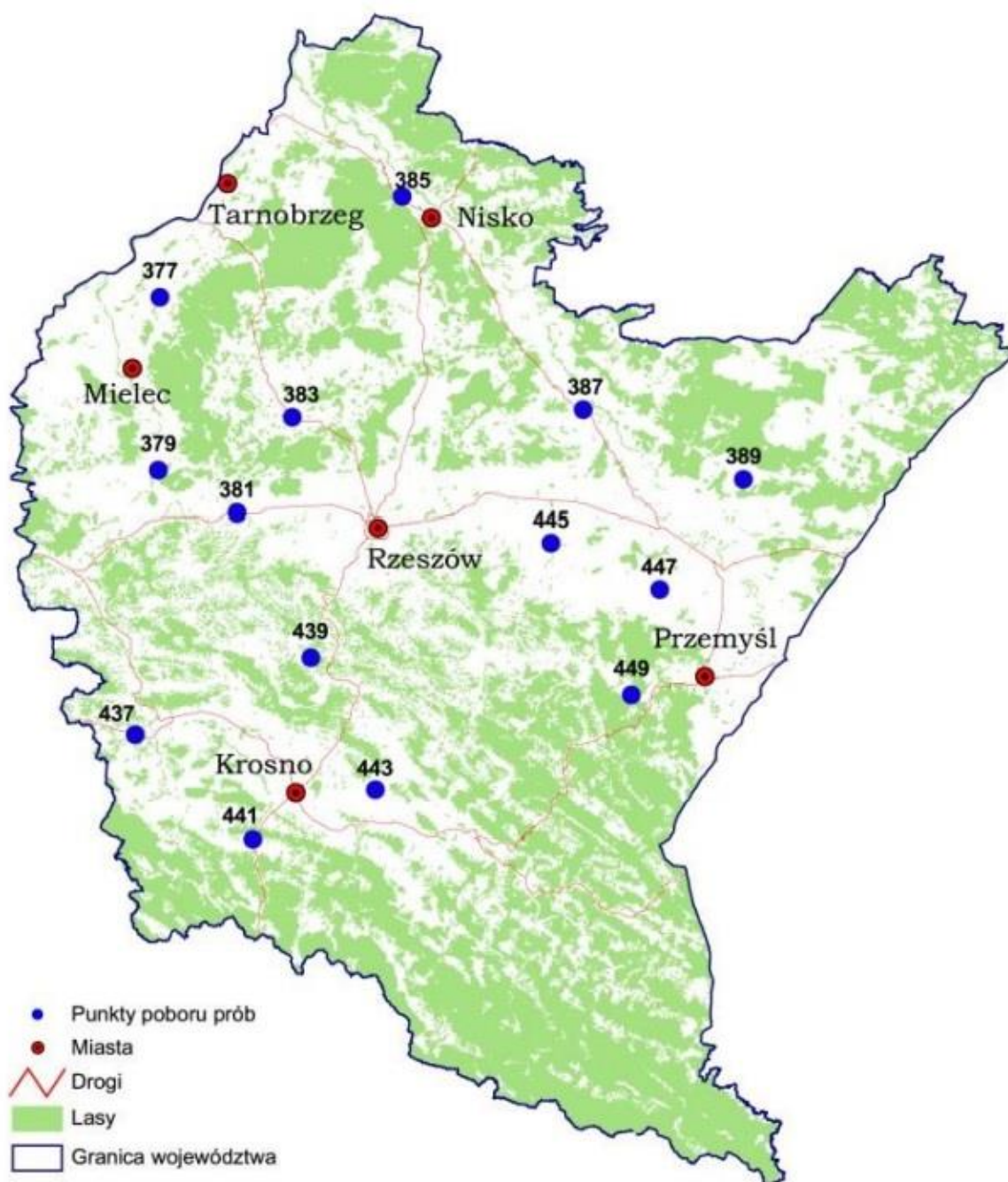
Źródło: GUS

### Chemizm gleb ornych

#### Punkt monitoringu chemizmu gleb

Najbliższy punkt objęty badaniami Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski prowadzonymi przez IUNG w Puławach przy współpracy Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej znajdował się w m. Góra Ropczycka, (gm. Sędziszów Małopolskie), która oddalona jest od granic Gminy Wielopole Skrzyńskie o ok. 9 km. Poniżej przedstawiono w formie graficznej rozmieszczenie wszystkich punktów pomiarowo-kontrolnych wchodzących w skład sieci monitoringu chemizmu gleb ornych na terenie województwa

Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie województwa podkarpackiego, które stanowią sieć monitoringu chemizmu gleb.



Źródło: GIOŚ

Poniżej przedstawiono wyniki pomiarów dokonanych w punkcie nr 381 (m Góra ropczycka) w latach 2000-2015.



### **Charakterystyka gleb w punkcie pomiarowym nr 381**

#### **Położenie punktu:**

Miejscowość: Góra Ropczycka

Gmina: Sędziszów Małopolski

Województwo: podkarpackie; Powiat: ropczycko-sędziszowski

#### **Rodzaj gleb:**

Kompleks: 2 (pszenny dobry); Typ: AP (gleby płowe); Klasa bonitacyjna: IIIa

#### **Gatunek gleby wg:**

BN-78/9180-11: pług (pył gliniasty)

PTG 2008: pyg (pył gliniasty)

**Tabela 26. Uziarnienie gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Uziarnienie   | Jednostka  | Rok  |      |      |      |
|---------------|------------|------|------|------|------|
|               |            | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| 1,0-0,1 mm    | udział w % | 6    | 7    | 8    | 7    |
| 0,1-0,02 mm   | udział w % | 57   | 57   | 59   | 60   |
| < 0.02 mm     | udział w % | 37   | 36   | 33   | 33   |
| 2,0-0,05 mm   | udział w % | n.o. | n.o. | n.o. | 19   |
| 0,05-0,002 mm | udział w % | n.o. | n.o. | n.o. | 78   |
| < 0.002 mm    | udział w % | 7    | 11   | 9    | 3    |

Źródło: www.gios.gov.pl

**Tabela 27. Odczyn gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Odczyn i węglany                           | Jednostka | Rok  |      |      |      |
|--|-----------|------|------|------|------|
|  |           | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| Odczyn "pH " w zawiesinie H <sub>2</sub> O | pH        | 6,9  | 7,2  | 7,2  | 7,7  |
| Odczyn "pH " w zawiesinie KCl              | pH        | 6,2  | 6    | 6,3  | 7    |
| Węglany (CaCO <sub>3</sub> )               | %         | 0,08 | 0,13 | 0,16 | 0,25 |

Źródło: www.gios.gov.pl

**Tabela 28. Substancje organiczne w glebach punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Substancja organiczna gleby | Jednostka | Rok   |       |       |       |
|-----------------------------|-----------|-------|-------|-------|-------|
|                             |           | 2000  | 2005  | 2010  | 2015  |
| Próchnica                   | %         | 1,84  | 1,62  | 1,65  | 1,76  |
| Węgiel organiczny           | %         | 1,07  | 0,94  | 0,96  | 1,02  |
| Azot ogólny                 | %         | 0,089 | 0,077 | 0,081 | 0,121 |
| Stosunek C/N                | -         | 12    | 12,2  | 11,8  | 8,4   |

Źródło: www.gios.gov.pl

**Tabela 29. Właściwości sorpcyjne gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Właściwości sorpcyjne gleby         | Jednostka                | Rok   |       |       |      |
|-------------------------------------|--------------------------|-------|-------|-------|------|
|                                     |                          | 2000  | 2005  | 2010  | 2015 |
| Kwasowość hydrolityczna (Hh)        | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 1,28  | 1,13  | 1,43  | 1,13 |
| Kwasowość wymienna (Hw)             | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | n.o.  | n.o.  | n.o.  | n.o. |
| Glin wymienny "Al"                  | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | n.o.  | n.o.  | n.o.  | n.o. |
| Wapń wymienny (Ca <sup>2+</sup> )   | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 11,37 | 10,88 | 12,43 | 8,47 |
| Magnez wymienny (Mg <sup>2+</sup> ) | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 0,75  | 0,65  | 0,95  | 0,19 |
| Sód wymienny (Na <sup>+</sup> )     | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 0,1   | 0,1   | 0,18  | 0,16 |

| Właściwości sorpcyjne gleby                              | Jednostka                | Rok   |       |       |       |
|--|--------------------------|-------|-------|-------|-------|
|  |                          | 2000  | 2005  | 2010  | 2015  |
| Potas wymienny (K+)                                      | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 0,87  | 0,69  | 0,59  | 1,25  |
| Suma kationów wymiennych (S)                             | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 13,09 | 12,32 | 14,15 | 10,07 |
| Pojemność sorpcyjna gleby (T)                            | cmol(+)*kg <sup>-1</sup> | 14,37 | 13,45 | 15,58 | 11,2  |
| Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V) | %                        | 91,09 | 91,6  | 90,82 | 89,91 |

Źródło: www.gios.gov.pl

**Tabela 30. Zawartość pierwiastków przyswajalnych w punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Pozostałe właściwości | Jednostka  | Rok  |      |      |      |
|-----------------------|--|------|------|------|------|
|                       |  | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| Fosfor przyswajalny   | mg P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> *100g <sup>-1</sup> | 60   | 58   | 68,9 | 92   |
| Potas przyswajalny    | mg K <sub>2</sub> O*100g <sup>-1</sup>               | 29,9 | 23,6 | 26,6 | 36,3 |
| Magnez przyswajalny   | mg Mg*100g <sup>-1</sup>                             | 7,7  | 6,3  | 7,4  | 7,7  |
| Siarka przyswajalna   | mg S-SO <sub>4</sub> *100g <sup>-1</sup>             | 1,63 | 1,5  | 2    | 1,56 |

Źródło: www.gios.gov.pl

**Tabela 31. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.**

| Pierwiastki śladowe | Jednostka           | Rok  |      |      |      |
|---------------------|---------------------|------|------|------|------|
|                     |                     | 2000 | 2005 | 2010 | 2015 |
| Mangan              | mg*kg <sup>-1</sup> | 453  | 480  | 488  | 545  |
| Kadm                | mg*kg <sup>-1</sup> | 0,39 | 0,39 | 0,39 | 0,33 |
| Miedź               | mg*kg <sup>-1</sup> | 9,2  | 9,7  | 9,1  | 9,7  |
| Chrom               | mg*kg <sup>-1</sup> | 13,7 | 13,5 | 13   | 11,6 |
| Nikiel              | mg*kg <sup>-1</sup> | 14,5 | 13,6 | 11,3 | 10,9 |
| Ołów                | mg*kg <sup>-1</sup> | 13,9 | 13,2 | 14,3 | 14,7 |
| Cynk                | mg*kg <sup>-1</sup> | 43,3 | 46,7 | 40,5 | 56,8 |
| Kobalt              | mg*kg <sup>-1</sup> | 5,25 | 5,87 | 5,93 | 5,12 |
| Wanad               | mg*kg <sup>-1</sup> | 35,3 | 33,3 | 26,1 | 15,1 |
| Lit                 | mg*kg <sup>-1</sup> | 9,5  | 8,7  | 6,8  | 5,4  |
| Beryl               | mg*kg <sup>-1</sup> | 0,4  | 0,43 | 0,37 | 0,33 |
| Bar                 | mg*kg <sup>-1</sup> | 50,3 | 48,7 | 46,3 | 48,9 |
| Stront              | mg*kg <sup>-1</sup> | 22,7 | 20,8 | 18,4 | 13,7 |
| Lantan              | mg*kg <sup>-1</sup> | 18,3 | 15,6 | 13,7 | 14,3 |

Źródło: www.gios.gov.pl

### 5.7.2. Analiza SWOT

| Ochrona powierzchni ziemi  |  |
|--|--|
| Silne strony   | Słabe strony   |
| 1. Wysoki udział użytków rolnych w powierzchni Gminy.  | 1. Gospodarstwa rolne o małej powierzchni.<br>2. Gospodarstwa rolne rozproszone w znacznym stopniu.  |
| Szanse   | Zagrożenia   |
| 1. Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej.<br>2. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników. | 1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.<br>2. Zanieczyszczenia przy szlakach komunikacyjnych. |

| Ochrona powierzchni ziemi  |   |
|--|---|
| 3. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych. | 3. Nieprawidłowe praktyki rolnicze.   |
| 4. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym.                                     | 4. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi. |
| 5. Uprawa roślin energetycznych.   |   |
| 6. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie.                           |   |

### 5.7.3. Zagrożenia

Z uwagi na fakt, iż znaczna duża Gminy Wielopole Skrzyńskie to tereny uprawne, istotny wpływ na powierzchnię terenu oraz środowisko glebowe ma rolnictwo. Wynika to z faktu, iż obejmuje ono swoim oddziaływaniem duży obszar i powoduje zasadnicze zmiany w środowisku naturalnym. Najbardziej istotne zagrożenia związane z rolniczym użytkowaniem gruntów to:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujące ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem”, nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Kolejnym zagrożeniem jest fizyczna degradacja gleb, poprzez erozję wodną i eoliczną. Nasilenie naturalnych procesów erozyjnych spowodowane jest zmianą stosunków wodnych, mechanizacją rolnictwa, niewłaściwym wypasem bydła oraz likwidacją murków, miedz i zadrzewień śródpolnych. Gleby są także narażone na zanieczyszczenie metalami ciężkimi, którego największymi źródłami jest transport samochodowy, emisja pyłów oraz ścieków komunalnych i osadowych.

## 5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

### 5.8.1. Stan wyjściowy

#### System gospodarki odpadami

Odpady komunalne na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej.

Na terenie Gminy obowiązuje workowy system zbiórki odpadów komunalnych, gdzie:

- kolor czarny – odpady zmieszane,
- kolor zielony – odpady szklane,
- kolor żółty – odpady z tworzyw sztucznych i metal,
- kolor niebieski – papier, odzież i tekstylia, opakowania wielomateriałowe,
- kolor czerwony – odpady metalowe,
- kolor brązowy – odpady kuchenne i ogrodowe.

Na wszystkie worki należy nanieść właściwy kod kreskowy.

### PSZOK (Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych)

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie brak jest funkcjonującego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W najbliższych latach należy podjąć działania zmierzające do uruchomienia PSZOK na terenie Gminy, gdzie mieszkańcy będą mogli nieodpłatnie oddawać zebrane w sposób selektywny odpady komunalne.

### Poziomy recyklingu/ograniczenie składowania

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. ws. poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomy te wynoszą w roku 2016 odpowiednio:

- papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło – 18%,
- inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe – 42%.

Poziomy recyklingu przewidziane do osiągnięcia w poszczególnych latach w uwzględnia poniższa tabela.

**Tabela 32. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych odpadów.**

|   | Wymagany poziom [%] |         |         |         |         |
|---|---------------------|---------|---------|---------|---------|
|   | 2016 r.             | 2017 r. | 2018 r. | 2019 r. | 2020 r. |
| Papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło               | 18                  | 20      | 30      | 40      | 50      |
| Inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe | 42                  | 45      | 50      | 60      | 70      |

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów, dopuszczalny poziom masy odpadów przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 dla roku 2016 wynosi 42%.

**Tabela 33. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995.**

|                                | Dopuszczalny poziom [%] |         |         |         |         |
|--------------------------------|-------------------------|---------|---------|---------|---------|
|                                | 2016 r.                 | 2017 r. | 2018 r. | 2019 r. | 2020 r. |
| Odpady ulegające biodegradacji | 42                      | 45      | 40      | 40      | 35      |

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz.U. 2012 poz. 676).

## Masa zebranych odpadów

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.

**Tabela 34. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.**

| Lp. | Wskaźnik  | Jednostka | Wartość |
|-----|---|-----------|---------|
| 1.  | ogółem  | t         | 413,84  |
| 2.  | ogółem na 1 mieszkańca  | kg        | 49,9    |
| 3.  | z gospodarstw domowych  | t         | 377,90  |
| 4.  | odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca          | kg        | 45,5    |
| 5.  | jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności | szt.      | 2       |

## Regiony Gospodarki Odpadami

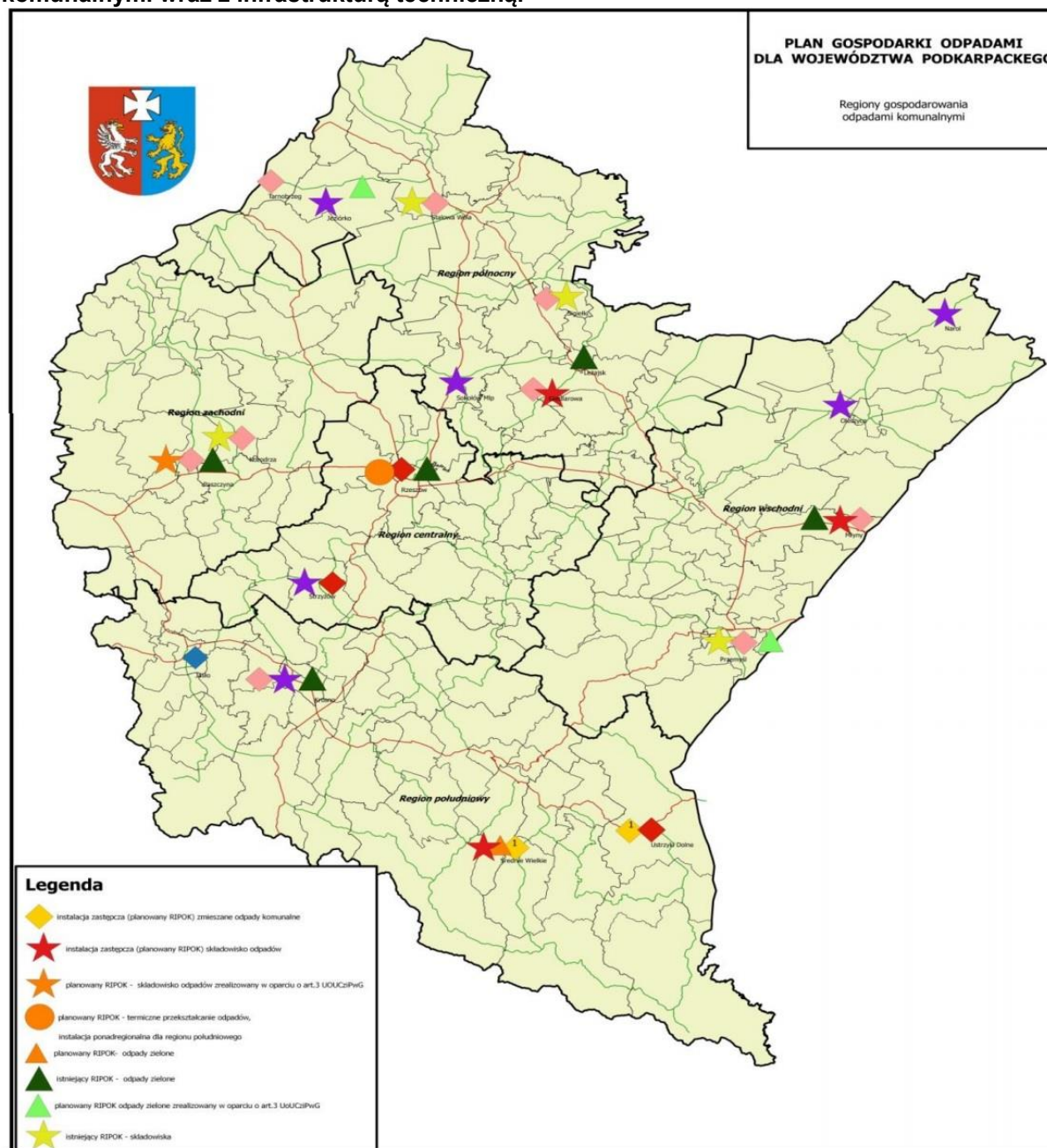
Gospodarka odpadami w województwie podkarpackim opiera się na wskazanych w „*Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022*” regionach gospodarki odpadami komunalnymi (RGOK). W województwie podkarpackim wydziela się następujące regiony gospodarki odpadami komunalnymi:

- Region Centralny,
- Region Północny,
- Region Wschodni,
- Region Południowy,
- Region Zachodni.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej podział województwa podkarpackiego na poszczególne regiony gospodarki odpadami wraz z infrastrukturą techniczną.



**Rysunek 20. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarowania odpadami komunalnymi wraz z infrastrukturą techniczną.**



Źródło: „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego 2022”

W każdym regionie gospodarka odpadami powinna być prowadzona z wykorzystaniem instalacji regionalnych do przetwarzania następujących odpadów:

- zmieszanych odpadów komunalnych,
- odpadów zielonych,
- odpadów stanowiących pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania.

W przypadku braku instalacji spełniającej kryteria regionalnej, powyższe odpady mogą być kierowane do instalacji zastępczej obsługi regionu do czasu wybudowania nowych lub modernizacji istniejących instalacji. Pozostałe rodzaje odpadów zebrane selektywnie lub wyodrębnione z odpadów zmieszanych, mogą być kierowane zgodnie z zasadą bliskości do innych instalacji przetwarzających odpady.

Gmina Wielopole Skrzyńskie przynależy do Regionu Zachodniego. Wykaz instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych wraz ze zdolnościami przerobowymi dla Regionu Zachodniego przedstawiono w poniższych tabelach.

**Tabela 35. Wykaz regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania funkcjonujących na terenie Regionu Zachodniego województwa podkarpackiego.**

| L p. | Rodzaj instalacji   | Lokalizacja   |
|------|---|---|
| 1.   | Sortownia odpadów zmieszanych i z selektywnej zbiórki, kompostownia / Paszczyna 62B, 39-207 Brzeźnica | Zakład Zagospodarowania Odpadów / Kozodrza, 39-103 Ostrów |
| 2.   | Kompostownia bębnowa (bioreaktor: komposter typ-16)   | Paszczyna 62b, 39-207 Brzeźnica                           |
| 3.   | Składowisko odpadów komunalnych „Kozodrza”  | Kozodrza, gm. Ostrów                                      |

### Odpady azbestowe

W ramach „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z trenu Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2013-2032” realizowane jest zadanie związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest przy udziale środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Funduszu ochrony Środowiska oraz środków własnych Gminy. Zgodnie z danymi zawartymi ww. Programie, na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się ok. 4 245 532 Mg. W latach 2008-2017 na wysypisko odpadów niebezpiecznych zostało wywiezione 262,096 Mg odpadów azbestowych.

### 5.8.2. Analiza SWOT

| Gospodarka odpadami   |  |
|---|--|
| Silne strony  | Słabe strony   |
| 1. Wszyscy mieszkańcy Gminy objęci są systemem selektywnej zbiórki odpadów.<br>2. Zorganizowany system odbioru wszystkich frakcji odpadów komunalnych.  | 1. Brak funkcjonującego stacjonarnego PSZOK.<br>2. Konieczność zwiększenia świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. |
| Szanse  | Zagrożenia   |
| 1. Edukacja ekologiczna mieszkańców.<br>2. Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci.<br>3. Kontrola poprawności danych w deklaracjach „śmieciowych”.<br>4. Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. | 1. Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach.<br>2. Nieprzepisowe składowanie odpadów.<br>3. Odpady związane z ruchem turystycznym.            |

### 5.8.3. Zagrożenia

Głównym obszarem problemowym dotyczący gospodarki odpadami są nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa). Ponadto, aby zwiększyć ilość selektywnie zebranych odpadów należy uruchomić na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie stacjonarny PSZOK. W przeciwnym przypadku istnieje zagrożenie, że Gmina nie wywiąże się z wymaganych poziomów odzysków odpadów.

## 5.9. Zasoby przyrodnicze

### 5.9.1. Formy ochrony przyrody

Gmina Wielopole Skrzyńskie odznacza się dużymi walorami przyrodniczymi. Na terenie Gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 „*Dolina Wisłoka z Dopływami*”,
- Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu
- pomniki przyrody.

### Obszar Natura 2000

Nazwa: Dolna Wisłoka z Dopływami

Data wyznaczenia: 2011-03-01

Kod obszaru: PLH180053

Rodzaj ochrony: Dyrektywa siedliskowa

Powierzchnia [ha]: 453,6900

Województwa, w których znajduje się obiekt: podkarpackie

Powiaty: dębicki, mielecki, ropczycko-sędziszowski

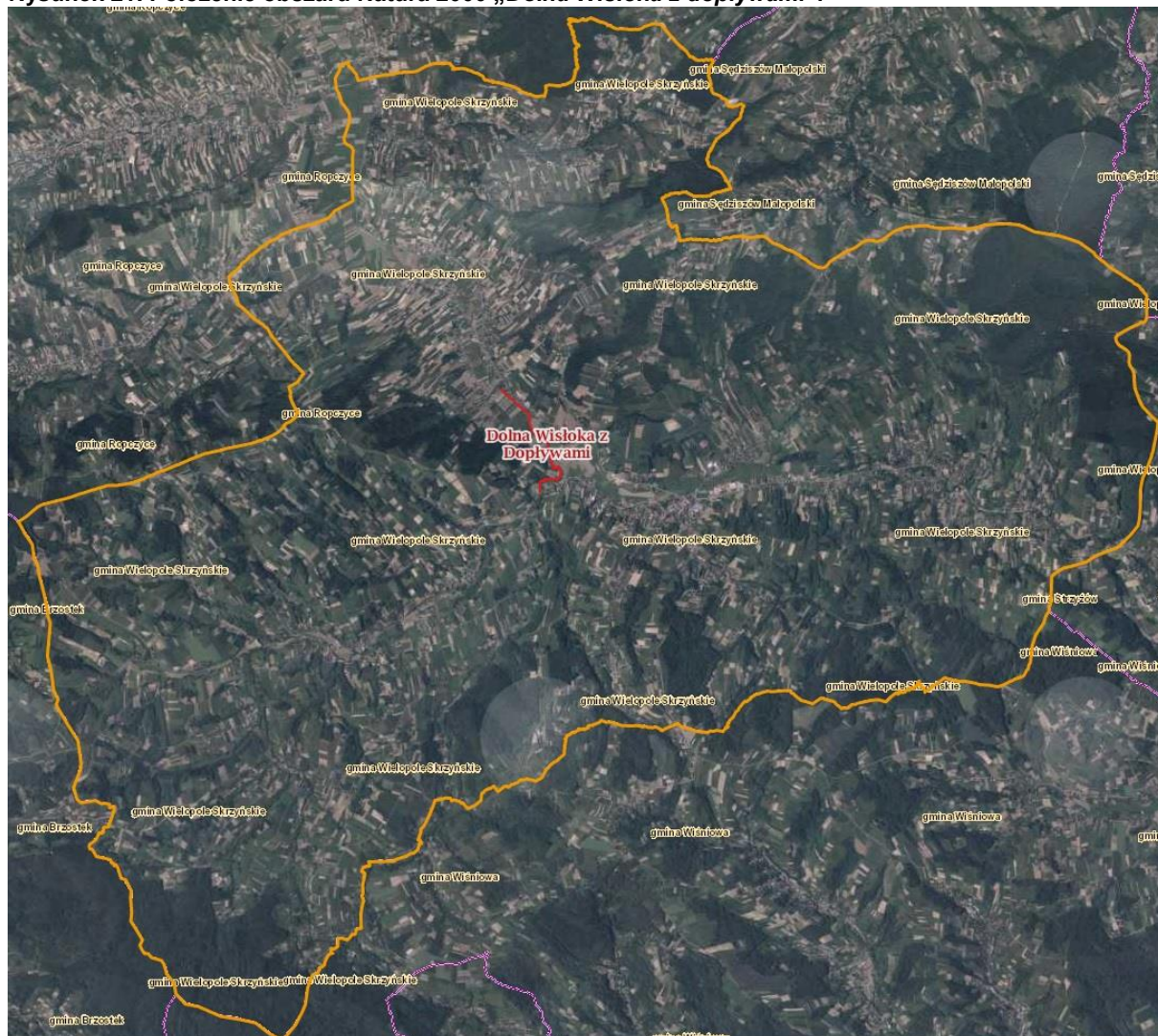
Gminy: Dębica (gmina wiejska), Sędziszów Małopolski, Gawłuszowice, Ostrów, Wielopole Skrzyńskie, Mielec (gmina wiejska), Pilzno, Mielec (gmina miejska), Żyraków, Przecław, Dębica (gmina miejska), Czarna

Cel ustanowienia: Ochrona rzeki Wisłoki jako korytarza ekologicznego. Wody rzeki Wisłoki stanowią siedlisko dla cennych gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. W sumie w Wisłoce stwierdzono występowanie 32 gatunków ryb oraz jeden gatunek minogów. Wisłoka objęta jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych (certy, troci wędrownej, łososia i jesiota ostronosego). Wisłoka odznacza się umiarkowanym stopniem przekształcenia siedlisk pozakorytowych. Fragmenty najbardziej zbliżone do naturalnych zachowały się w dolinach potoków Tuszynka, Brzezinka, Czarna i Chotowski.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Obszaru Natura 2000 „*Dolna Wisłoka z dopływami*”.



Rysunek 21. Położenie obszaru Natura 2000 „Dolna Wisłoka z dopływami”.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

### Obszar Chronionego Krajobrazu

Nazwa: Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Data wyznaczenia: 1992-01-01

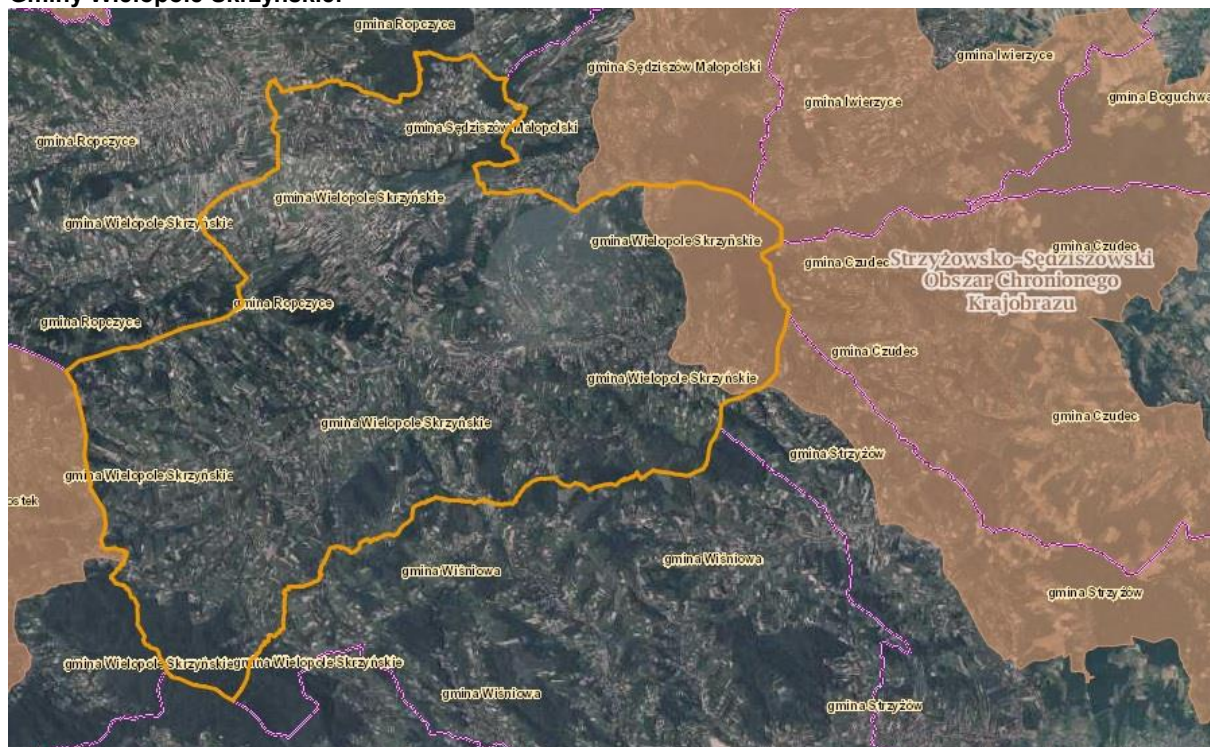
Powierzchnia [ha]: 14336,0000

Cel ustanowienia: obszar obejmuje fragment Pogórza Strzyżowskiego Krajobraz, który ma charakter rolniczy. Cechą charakterystyczną krajobrazu jest pokrywa lessowa w jego północnej części oraz strefy przejściowej do pokryw fliszowych na południu. Przeważają tu grądy a w obniżeniach terenu łągi podgórskie wzdłuż potoków oraz buczyna karpacka. Spotyka tu się łąki wilgotne z ostrożeniem oraz rajgrasem wyniosłym. Występują tutaj następujące gatunki chronione: lepiężnik biały, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko.



Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

**Rysunek 22. Położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.**



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

### **Park krajobrazowy**

Nazwa: Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy

Data utworzenia: 1993-03-16

Powierzchnia [ha]: 25654,0000

Województwa, w których znajduje się obiekt: podkarpackie

Powiaty: dębicki, strzyżowski, ropczycko-sędziszowski, krośnieński, brzozowski

Gminy: Frysztak, Korczyna, Wiśniowa, Brzostek, Wielopole Skrzyńskie, Domaradz, Jasienica Rosielna, Niebylec, Wojaszówka, Strzyżów

Cel ustanowienia:

1. dla ochrony przyrody nieożywionej:
  - zachowanie charakterystycznych elementów przyrody nieożywionej, stanowiących świadectwo przeszłości geologicznej regionu, w tym także zjawisk i obiektów o charakterze antropogenicznym;
  - podtrzymanie naturalnych procesów kształtujących powierzchnię ziemi, zachowanie warunków siedliskowych do funkcjonowania ekosystemów oraz zachowanie reliktowych zabytków przyrody nieożywionej;
  - ograniczanie antropogenicznych przekształceń powierzchni ziemi;
  - udostępnianie dla celów naukowych, edukacyjnych i krajoznawczych cennych obiektów przyrody nieożywionej;
  - poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,



2. dla ochrony przyrody ożywionej:

- szaty roślinnej:
  - zapewnienie trwałości lokalnych populacji gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych;
  - zachowanie pełnej różnorodności florystycznej w odniesieniu do wszystkich grup systematycznych;
  - ograniczanie procesu neofityzacji flory; d) zachowanie pełnego inwentarza zbiorowisk roślinnych, w szczególności naturalnych i półnaturalnych, a także antropogenicznych związanych z tradycyjnymi formami zagospodarowania (fitocenozy segetalne), zachowanie wszystkich istotnych i charakterystycznych dla środowiska przyrodniczego typów ekosystemów,
- dla ochrony fauny:
  - zachowanie pełnego inwentarza naturalnej fauny w odniesieniu do wszystkich grup systematycznych;
  - zapewnienie trwałości lokalnych populacji gatunków zwierząt chronionych, rzadkich i zagrożonych;
  - zachowanie korytarzy ekologicznych,
- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,

3. dla ochrony dóbr kultury:

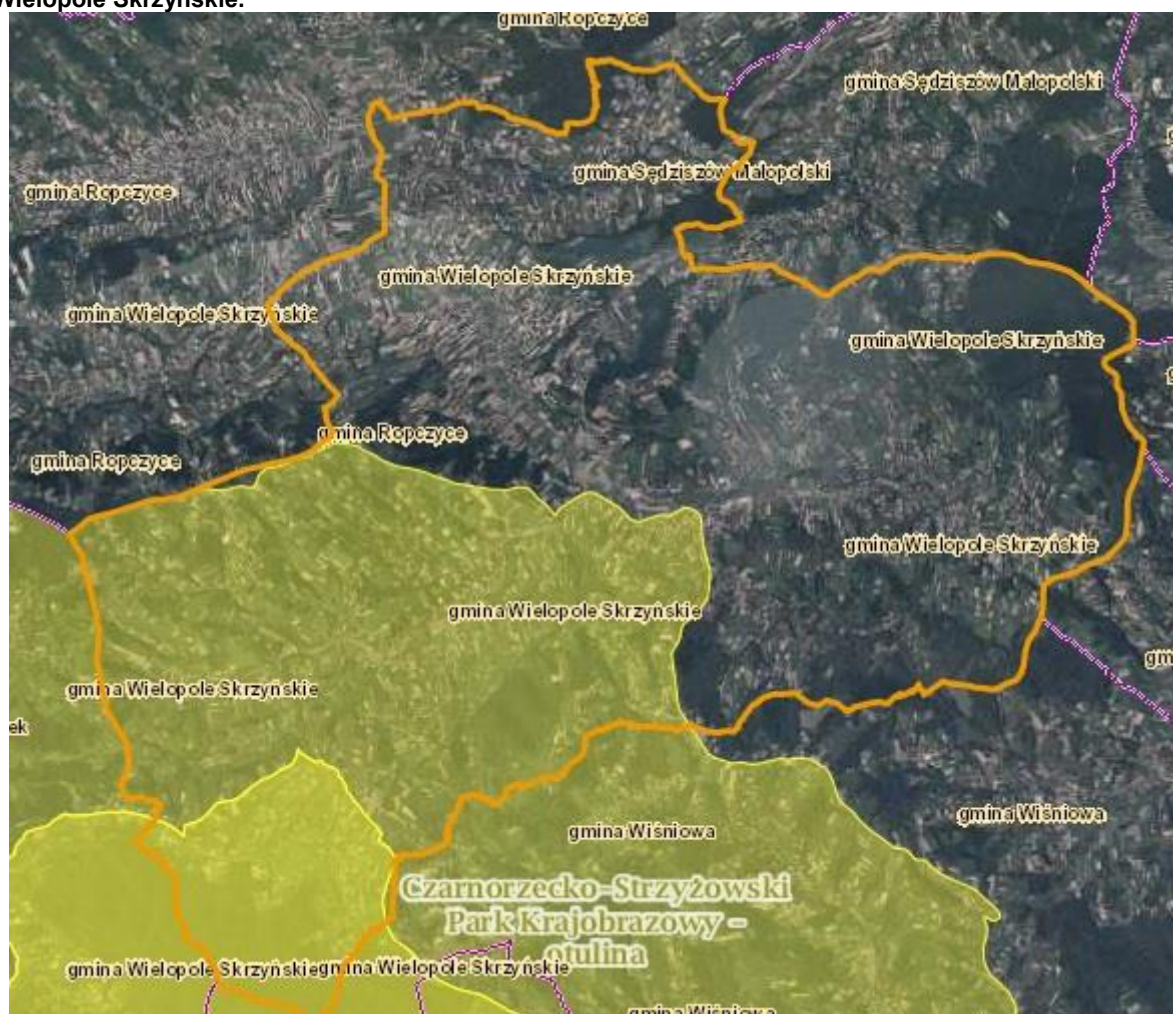
- zachowanie i ochrona zabytków kultury materialnej, a zwłaszcza dworów, kościołów, cerkwi, młynów, kapliczek i krzyży przydrożnych;
- zachowanie i udostępnianie miejsc pamięci narodowej oraz śladów historii regionu, w szczególności udokumentowanych stanowisk archeologicznych;
- zachowanie charakterystycznych cech architektury wiejskiej: budownictwa drewnianego oraz obiektów wykonanych ze skał fliszowych;
- zachowanie i udostępnianie parków miejskich i wiejskich (podworskich);
- utrzymanie i przywracanie tradycji lokalnych i zachowanych elementów kultury wiejskiej;
- porządkowanie rodzimego krajobrazu kulturowego polegające m.in. na ochronie i restauracji jego charakterystycznych elementów;
- udostępnianie istniejących zasobów kulturowych dla celów naukowych, krajoznawczych i edukacyjnych,

4. dla ochrony walorów krajobrazu:

- zachowanie w niewielkim stopniu przekształconego krajobrazu rolniczego wynikającego z prowadzenia ekstensywnej gospodarki rolnej;
- zachowanie różnorodnych odsłoneń geologicznych oraz wychodni skalnych;
- zachowanie istniejącego krajobrazu wraz z jego składnikami, walorami fizjonomicznymi i wiązaniami ekologicznymi;
- zachowanie ciągów i punktów widokowych w celu udostępniania turystom;
- zapobieganie dewastacji i degradacji krajobrazu.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej położenie Parku Krajobrazowego wraz z otuliną względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Rysunek 23. Położenie Czarnorzecko-Strzyżowski Parku Krajobrazowego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie.



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

### Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie znajduje się 5 pomników przyrody w postaci drzew: lipa szerokolistna (2 egzemplarze), lipa drobnolistna (1 egzemplarz), dąb szypułkowy (2 egzemplarze).

### 5.9.2. Lasy

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie wynosi 1510,00 ha, co daje lesistość na poziomie 22,0%. Wskaźnik lesistości gminy jest niższy niż średnia krajowa, która wynosi 29,2%. Strukturę gruntów leśnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie przedstawiono w poniższej tabeli.



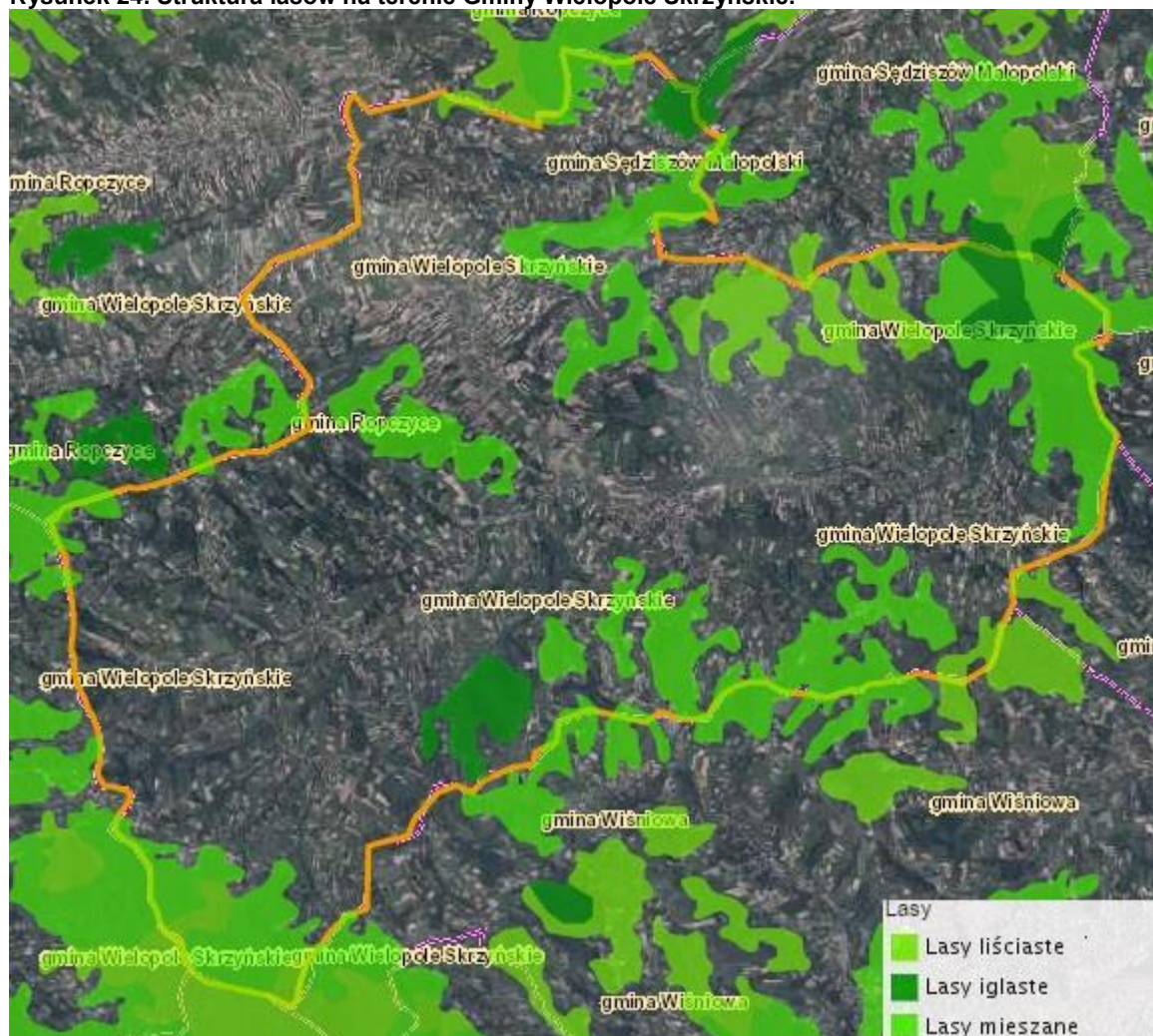
**Tabela 36. Struktura lasów Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016.**

| Grunty leśne  |    |         |
|---|----|---------|
| Powierzchnia ogółem   | ha | 2066,78 |
| Lesistość   | %  | 22,0    |
| Grunty leśne prywatne ogółem  | ha | 1510,00 |
| Grunty leśne prywatne osób fizycznych                               | ha | 1508,00 |
| Grunty leśne publiczne ogółem                                       | ha | 556,78  |
| Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa                               | ha | 556,78  |
| Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych | ha | 553,71  |

Źródło: GUS

Poniżej przedstawiono w formie graficznej tereny leśne położone na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie, z uwzględnieniem rodzajów lasu: mieszane, iglaste oraz liściaste.

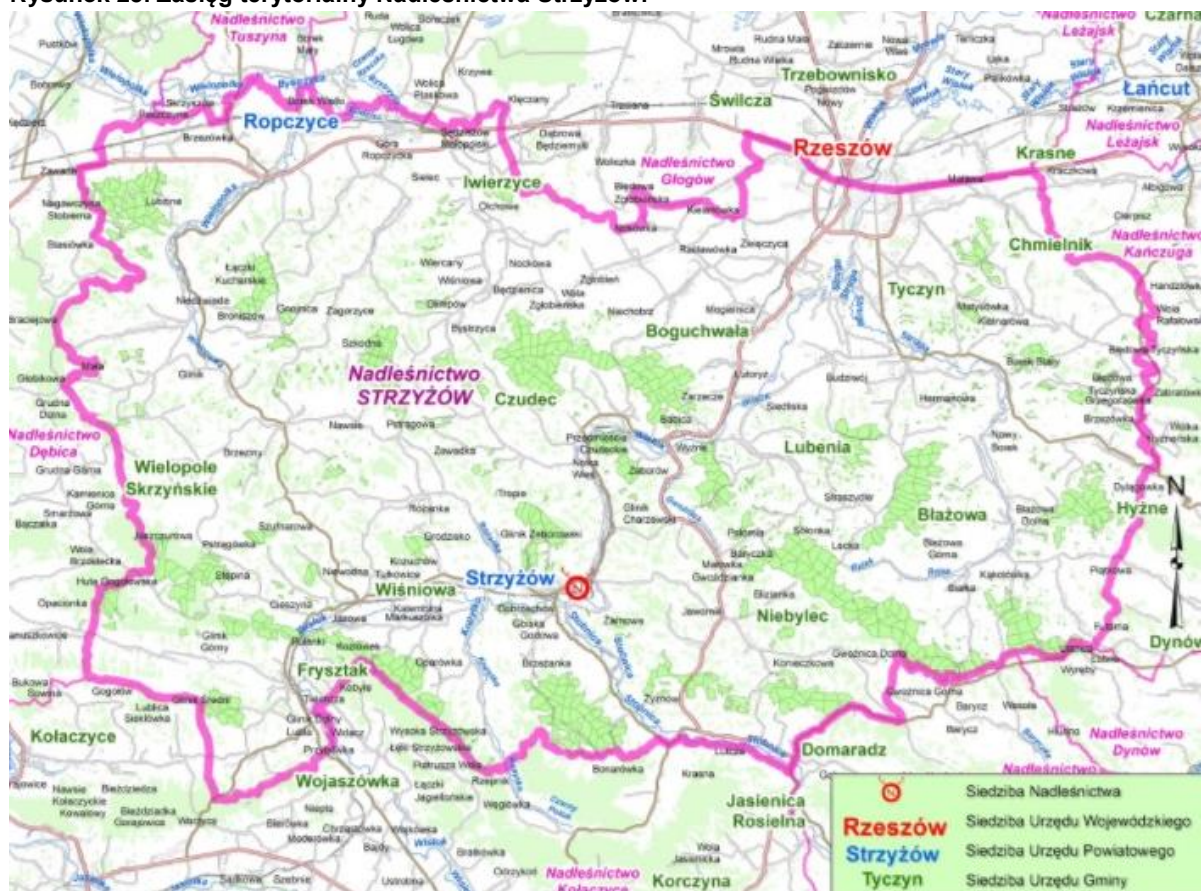
**Rysunek 24. Struktura lasów na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.**



Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Lasy w Gminie Wielopole Skrzyńskie zarządzane są przez Nadleśnictwo Strzyżów. Poniżej przedstawiono zasięg terytorialny Nadleśnictwa w formie graficznej.

Rysunek 25. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Strzyżów.



Źródło: <http://www.strzyzow.krosno.lasy.gov.pl>

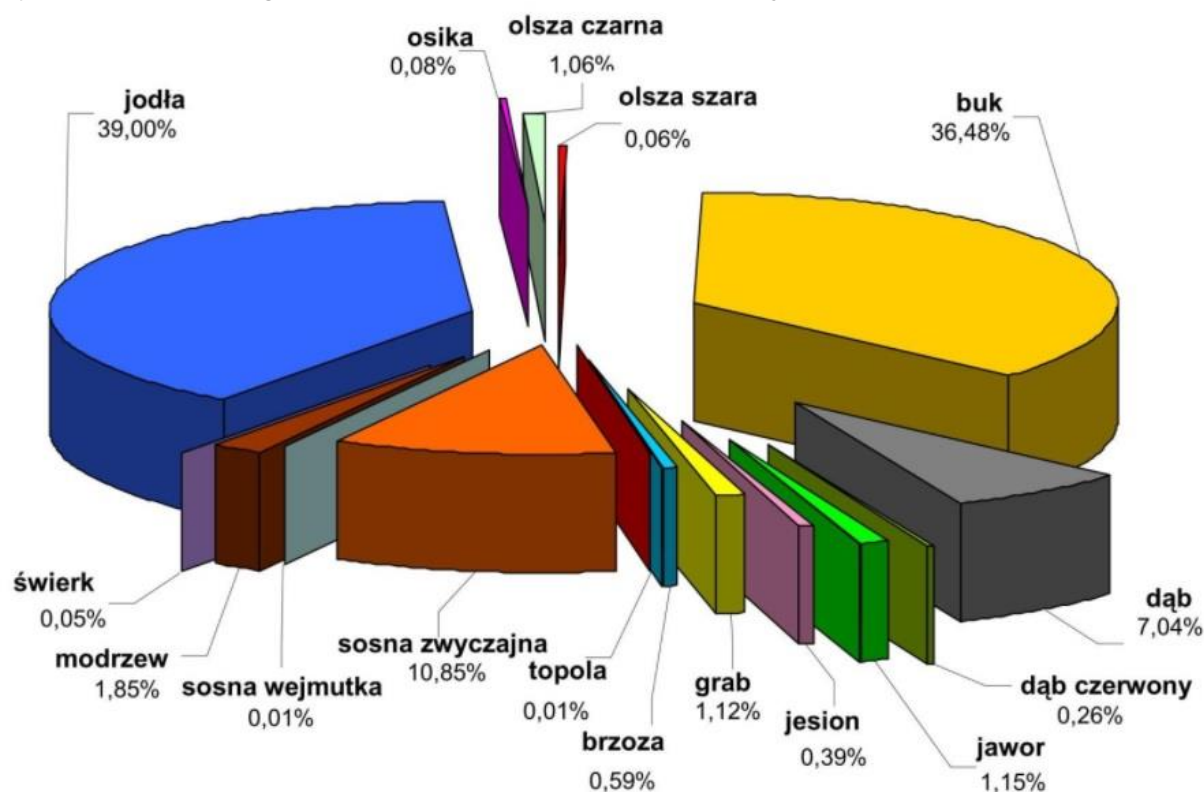
### Struktura gatunkowa

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od Nadleśnictwa Strzyżów, głównymi gatunkami występującymi w lasach Nadleśnictwa są: jodła, buk oraz w mniejszym udziale sosna i dąb. Nieznacznie powyżej 1% powierzchni przekraczają drzewostany z panującym modrzewiem, jawor, grabem i olszą (1,1%). Udział powierzchniowy i miąższościowy pozostałych gatunków panujących brzozy, świerka, jesionu, dęba czerwonego, olszy szarej, osiki, sosny wejmutki, wierzby, czereśni, lipy jest znikomy i nie przekracza 1,5%.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej udział poszczególnych gatunków w strukturze drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów.



Rysunek 26. Struktura gatunkowa drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów.



Źródło: <http://www.strzyzow.krosno.lasy.gov.pl>

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie Strzyżów wynosi 50,2%, natomiast liściastych 49,8%.

### 5.9.3. Analiza SWOT

| Ochrona przyrody  |   |
|---|---|
| Silne strony  | Słabe strony  |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>Położenie poza obszarem ekologicznego zagrożenia.</li> <li>Duże walory przyrodnicze Gminy.</li> <li>Wyznaczone obszarowe formy ochrony przyrody.</li> </ol>  | <ol style="list-style-type: none"> <li>Stosunkowo niski stopień zalesienia.</li> <li>Ograniczenia w użytkowaniu terenów ze względu na duży zasięg obszarowych form ochrony przyrod.</li> </ol>  |
| Szanse  | Zagrożenia  |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>Ograniczenie zanieczyszczeń wód, gleb oraz powietrza pochodzących ze źródeł lokalnych.</li> <li>Dokarmianie zwierząt, zwłaszcza w porze zimowej.</li> <li>Zabiegi pielęgnacyjne na roślinach.</li> </ol> | <ol style="list-style-type: none"> <li>Zanieczyszczenie środowiska (powietrza, gleb, wód).</li> <li>Nielegalny ubój dzikich zwierząt.</li> <li>Niewłaściwe metody prowadzenia gospodarki rolnej.</li> <li>Wzrost nielegalnie składowanych odpadów na terenach leśnych.</li> </ol> |



#### 5.9.4. Zagrożenia

Aktualnie stan zasobów przyrodniczych nie budzi zastrzeżeń, jednakże należy pamiętać, iż stan ten z biegiem czasu będzie ulegał przemianom z przyczyn abiotycznych i biotycznych. Skutki ekologiczne i przyrodnicze zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych (głównie presja urbanistyczna) na terenach, charakteryzujących się dominującą funkcją ekologiczną, mogą narastać.

Siedliska leśne występujące na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie są narażone na szereg zagrożeń dotyczących różnych elementów środowiska. Do najgroźniejszych należą:

- Szkodniki oraz pasożyty – choroby wywoływane przez owady oraz grzyby stanowią duże zagrożenie dla terenów leśnych zwłaszcza, że w dalszym ciągu ich duża część to monokultury, które sprzyjają ich rozprzestrzenianiu. Zapobiega się temu zjawisku poprzez wprowadzanie do zalesień domieszek innych gatunków drzew.
- Zanieczyszczenia powietrza pochodzenia przemysłowego oraz komunikacyjnego – ten rodzaj zanieczyszczeń może niszczyć tkanki roślin lub wpływać na ograniczenie fotosyntezy. W większym stopniu dotyka on drzew iglastych. Jego wpływ jest większy w pobliżu tras komunikacyjnych oraz ośrodków przemysłowych.
- Pożary – źródłem pożarów lasów z uwagi na rolniczy charakter gminy może być wypalanie traw. Innym zagrożeniem jest niewłaściwa gospodarka leśna czy ruch turystyczny. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.
- Czynniki atmosferyczne – czynnikiem atmosferycznym mającym największy wpływ na siedliska leśne może być wiatr, który przy dużym nasileniu może doprowadzić do złamania drzewa lub uszkodzeń systemu korzeniowego.
- Zanieczyszczenia gleb poprzez nielegalne składowanie odpadów komunalnych.

### 5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

#### 5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.), mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;

3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodująca zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Jak wynika z informacji udostępnionych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie, według stanu na rok 2016 na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie występują zakłady dużego ryzyka.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Dotyczy to np. paliw płynnych, które przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych. Transport substancji niebezpiecznych odbywa się na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie poprzez sieć dróg, z wykorzystaniem cystern o ładowności 20 ton. Potencjalne pole zagrożenia skażeniem wynosi ok. 4 km.

#### 5.10.2. Analiza SWOT

| Poważne awarie  |  |
|---|--|
| Silne strony  | Słabe strony   |
| 1. Brak na terenie Gminy zakładów zwiększonego lub dużego ryzyka zagrożenia poważną awarią.   | 1. Transport substancji niebezpiecznych z wykorzystaniem sieci dróg.         |
| Szanse  | Zagrożenia   |
| 1. Opracowanie metod postępowania w razie wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie.<br>2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii. | 1. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia). |

#### 5.10.3. Zagrożenia

Na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie nie występują ZZR oraz ZDR, jednakże przez jej obszar lub w pobliżu przebiegają trakty komunikacyjne, po których transportowane są substancje niebezpieczne. Może to generować zagrożenia wystąpienia poważnej awarii.

## **6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie**

### **6.1. Wyznaczone cele i zadania**

Cele niniejszego programu zostały wyznaczone na podstawie:

- Zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- Możliwości finansowych analizowanej JST;
- Celów dokumentów wyższego szczebla (poziom powiatowy, wojewódzki i krajowy);
- Celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie omawianej JST).

Tabela 37. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ.

| Kierunek interwencji                | Cel średnio-okresowy   | Cel krótko-okresowy   | Nazwa zadania  | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna   | Źródło finansowania                   | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania  |
|-------------------------------------|--|---|--|------------------|----------------------------|---------------------------------------|---|--|
| Ochrona klimatu i jakości powietrza | Osiągnięcie i utrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie | Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie | Zadania własne   |                  |                            |                                       |   |  |
|                                     |  |   | Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne                         | Zależne od potrzeb                        | Klasa jakości powietrza  |
|                                     |  |   | Budowa dróg gminnych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne, środki zewnętrzne      | Zależne od potrzeb                        | Długość wybudowanych dróg  |
|                                     |  |   | Modernizacja i remont istniejących dróg gminnych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne, środki zewnętrzne      | Zależne od potrzeb                        | Długość zmodernizowanych dróg  |
|                                     |  |   | Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej (mikroinstalacje).               | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne, środki zewnętrzne (UE) | Zależne od potrzeb                        | Moc zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej |
|                                     |  |   | Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach. | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne                         | W ramach działań statutowych              | Ilość przeprowadzonych kontroli  |
|                                     |  |   | Wymiana lamp na energooszczędne (LED) w oświetleniu ulicznym.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne                         | Zależne od potrzeb                        | Ilość zainstalowanych lamp LED w oświetleniu ulicznym                                |

| Kierunek interwencji | Cel średnio-okresowy  | Cel krótko-okresowy              | Nazwa zadania   | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna   | Źródło finansowania              | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania      |
|----------------------|---|----------------------------------|---|------------------|--|----------------------------------|---|--|
|                      |   |                                  | Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie   | środki własne, środki zewnętrzne | Zależne od potrzeb                        | Ilość przeprowadzonych termomodernizacji     |
|                      |   |                                  | Zadania koordynowane  |                  |  |                                  |   |  |
|                      |   |                                  | Termomodernizacja budynków mieszkalnych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie, mieszkańcy   | środki własne, środki zewnętrzne | Zależne od potrzeb                        | Ilość przeprowadzonych termomodernizacji     |
|                      |   |                                  | Ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie, mieszkańcy   | środki własne, środki zewnętrzne | Zależne od potrzeb                        | Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni |
|                      |   |                                  | Modernizacja dróg powiatowych oraz wojewódzkich.  | 2018-2025        | Województwo podkarpackie, Powiat Ropczycko-Sędziszowski, Gmina Wielopole Skrzyńskie, | środki własne, środki zewnętrzne | 536                                       | Długość zmodernizowanych dróg                |
| Zagrożenia hałasem   | Poprawa klimatu akustycznego i ochrona mieszkańców Gminy przed nadmiernym hałasem | Ochrona przed nadmiernym hałasem | Zadania własne  |                  |  |                                  |   |  |
|                      |   |                                  | Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego. | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie   | środki własne                    | Koszt w ramach tworzenia MPZP             | Poziom hałas (wg. PMŚ)                       |
|                      |   |                                  | Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie   | środki własne                    | W ramach działań statutowych              | Poziom hałas (wg. PMŚ)                       |



| Kierunek interwencji               | Cel średnio-okresowy   | Cel krótko-okresowy  | Nazwa zadania  | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna   | Źródło finansowania              | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania |
|------------------------------------|--|--|--|------------------|----------------------------|----------------------------------|---|---|
| Promieniowanie elektro-magnetyczne | Ochrona przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych |  | Zadania koordynowane   |                  |                            |                                  |   |   |
|                                    |  |  | Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.   | 2018-2025        | WIOŚ w Rzeszowie           | środki własne                    | W ramach działań statutowych              | Poziom hałasu (wg. PMŚ)                 |
|                                    |  |  | Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających nadmiernej emisji hałasu do środowiska.  | 2018-2025        | Zarządcy dróg              | środki własne, środki zewnętrzne | Zależne od potrzeb                        | Poziom hałasu (wg. PMŚ)                 |
|                                    |  | Monitoring i utrzymanie poniżej poziomu dopuszczalnego PEM | Zadania własne   |                  |                            |                                  |   |   |
|                                    |  |  | Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego. | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie | środki własne                    | Koszt w ramach tworzenia MPZP             | Poziom PEM                              |
|                                    |  |  | Zadania koordynowane   |                  |                            |                                  |   |   |
|                                    |  |  | Kontrola obecnych i potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego.  | 2018-2025        | WIOŚ w Rzeszowie           | środki własne                    | W ramach działań statutowych              | <b>Poziom PEM</b>                       |
|                                    |  |  | Utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania zgodnie z dopuszczalnymi normami   | 2018-2025        | Przedsiębiorcy             | środki własne                    | Zależne od potrzeb                        | Poziom PEM                              |

| Kierunek interwencji      | Cel średnio-okresowy   | Cel krótko-okresowy                      | Nazwa zadania   | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna  | Źródło finansowania              | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania                     |
|---------------------------|--|--|---|------------------|---|----------------------------------|---|---|
| Gospodarowanie wodami     | Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód pod względem jakościowym i ilościowym na terenie Gminy | Poprawa jakości wód na terenie Gminy     | Zadania własne  |                  |   |                                  |   |   |
|                           |  |  | Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych.  | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne                    | Zależne od potrzeb                        | Klasa jakości wód podziemnych                               |
|                           |  |  | Wspieranie finansowe budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone). | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne                    | Zależne od potrzeb                        | Klasa jakości wód podziemnych                               |
|                           |  |  | Zadania koordynowane  |                  |   |                                  |   |   |
|                           |  |  | Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych.  | 2018-2025        | PZMiUW w Rzeszowie  | środki własne                    | zależne od potrzeb                        | Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych       |
| Gospodarka wodno-ściekowa | Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy   | Pełne skanalizowane oraz zwodociągowanie | Konserwacja rowów melioracyjnych  | 2018-2025        | właściciele gruntów, Gmina Wielopole Skrzyńskie, PZMiUW w Rzeszowie | środki własne                    | zależne od potrzeb                        | Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych |
|                           |  |  | Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne, środki zewnętrzne | zależne od potrzeb                        | % skanalizowania obszaru gminy                              |
|                           |  |  | Budowa i modernizacja sieci wodociągowej.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne, środki zewnętrzne | zależne od potrzeb                        | % zwodociągowania obszaru gminy                             |

| Kierunek interwencji                                   | Cel średnio-okresowy                                       | Cel krótko-okresowy                         | Nazwa zadania   | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna  | Źródło finansowania | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania     |
|--|--|---|---|------------------|---|---------------------|---|---|
| Gleby  | Ochrona gleb przed degradacją na terenie Gminy             | Poprawa stanu jakości gleb na terenie Gminy | Zadania koordynowane  |                  |   |                     |   |   |
|  |  |   | Zrehabilitowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym lub rolnym.  | 2018-2025        | Przedsiębiorcy  | środki własne       | Zależne od potrzeb                        | Powierzchnia terenów zdegradowanych         |
|  |  |   | Prowadzenie monitoringu jakości gleb.   | 2018-2025        | Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska | środki własne       | W ramach działań statutowych              | Klasa bonitacyjna gleb                      |
|  |  |   | Stosowanie tzw. „dobrych praktyk rolniczych”.   | 2018-2025        | Mieszkańcy  | środki własne       | Zależne od potrzeb                        | Klasa bonitacyjna gleb                      |
| Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów | Minimalizacja ilości powstających odpadów na terenie Gminy | Rozwój selektywnej zbiórki odpadów          | Zadania własne  |                  |   |                     |   |   |
|  |  |   | Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych – odbiór odpadów komunalnych.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne       | Zależne od potrzeb                        | Masa odebranych odpadów komunalnych         |
|  |  |   | Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne       | W ramach działań statutowych              | Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów |
|  |  |   | Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie i regulaminu utrzymania czystości i porządku. | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie  | środki własne       | W ramach działań statutowych              | Masa odebranych odpadów komunalnych         |

| Kierunek interwencji | Cel średnio-okresowy                                   | Cel krótko-okresowy                             | Nazwa zadania  | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna                                       | Źródło finansowania              | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]*    | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania                    |
|----------------------|--|---|--|------------------|--|----------------------------------|--|--|
| Zasoby przyrodnicze  | Zachowanie różnorodności biologicznej na terenie Gminy | Podejmowanie działań z zakresu ochrony przyrody | Zadania koordynowane   |                  |  |                                  |  |  |
|                      |  |   | Demontaż i bezpieczne składowanie wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy   | 2018-2025        | Ministerstwo Rozwoju, Gmina Wielopole Skrzyńskie               | środki własne, środki zewnętrzne | 20   | Masa wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy         |
|                      |  |   | Zadania własne   |                  |  |                                  |  |  |
|                      |  |   | Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie                                     | środki własne                    | Zależne od potrzeb                           | Powierzchnia zieleni urządzonej                            |
|                      |  |   | Uwzględnienie w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego oraz dokumentach planistycznych form ochrony przyrody. | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie                                     | środki własne                    | W ramach tworzenia dokumentów planistycznych | Powierzchnia form ochrony przyrody                         |
|                      |  |   | Zadania koordynowane   |                  |  |                                  |  |  |
|                      |  |   | Bieżąca konserwacja form ochrony przyrody.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie, Wojewoda Podkarpacki, RDOŚ Rzeszów | środki własne                    | Zależne od potrzeb                           | Powierzchnia form ochrony przyrody                         |
|                      |  |   | Ochrona płązów na drogach gminnych oraz powiatowych.   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie, Starosta Ropczycko-Sędziszowski    | środki własne, środki zewnętrzne | Zależne od potrzeb                           | Wysokość nakładów finansowych na ochronę płązów na drogach |

| Kierunek interwencji          | Cel średnio-okresowy  | Cel krótko-okresowy  | Nazwa zadania   | Okres realizacji | Jednostka odpowiedzialna   | Źródło finansowania              | Prognozowane nakłady finansowe [tys. zł]* | Wskaźnik monitoringu realizacji zadania       |
|-------------------------------|---|--|---|------------------|--|----------------------------------|---|---|
| Zagrożenia poważnymi awariami | Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków | Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych | Zadanie koordynowane  |                  |  |                                  |   |   |
|                               |   |  | Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR). | 2018-2025        | Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, Wojewódzka Komenda Straży Pożarnej w Rzeszowie | środki własne                    | W ramach działań statutowych              | Liczba odnotowanych poważnych awarii          |
| Edukacja ekologiczna          | Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców  | Edukacja ekologiczna dorosłych i młodzieży                     | Zadania własne  |                  |  |                                  |   |   |
|                               |   |  | Prowadzenie działań dotyczących edukacji ekologicznej   | 2018-2025        | Gmina Wielopole Skrzyńskie   | środki własne, środki zewnętrzne | zależne od potrzeb                        | Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych |

\* prognozowane nakłady finansowe na realizację zadań są wartością szacunkową i mogą ulec zmianie w trakcie ich realizacji.

Źródło: Opracowanie własne



## 7. System realizacji programu ochrony środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

### 7.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie;
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
- Przedsiębiorstw obsługujących sieć wodociagową oraz kanalizacyjną;
- Największych przedsiębiorców mających siedzibę i działających na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz koordynowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa;
- Mieszkańcy;
- Przedsiębiorcy;
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie;
- Wojewoda Podkarpacki;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie;
- Zarządcy dróg.

## 7.2. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Wielopole Skrzyńskie na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025” jest świadomość ekologiczna mieszkańców.

### Program nauczania

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) WYROBIE NIEPOCZUCIA odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

- 1) Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.
- 2) Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- 3) Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- 4) Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- 1) Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- 2) Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- 3) Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- 4) Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;
- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie odbywa się poprzez edukację szkolną, kampanie informacyjne oraz różnego rodzaju akcje o charakterze proekologicznym. Cyklicznie organizowane są takie akcje jak *”Sprzątanie Świata”* oraz *„Dzień Ziemi”*. Ponadto, na terenie Gminy funkcjonuje Centrum Edukacji Ekologicznej w Brzezinach.

### **7.3. Sprawozdawczość**

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. 2016, poz. 672 z późn. zm.) Wójt Gminy Wielopole Skrzyńskie co 2 lata przedstawia Radzie Gminy Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie Gminy, należy skierować go do organu wykonawczego powiatu.

### **7.4. Monitoring realizacji programu**

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie omawianej gminy, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

**Tabela 38. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ.**

| Kierunek interwencji  | Nazwa wskaźnika monitoringu   | Jednostka /wartość |
|---|---|--------------------|
| Ochrona i utrzymanie obowiązujących standardów powietrza na terenie Gminy | Klasa jakości powietrza   | C                  |
|   | Ilość dofinansowanych kotłów  | szt.               |
|   | Długość wybudowanych dróg   | km                 |
|   | Długość zmodernizowanych dróg   | km                 |
|   | Długość utworzonych ścieżek rowerowych  | km                 |
|   | Moc zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej w Gminie | W                  |
|   | Ilość zainstalowanych lamp LED  | szt.               |
|   | Ilość przeprowadzonych kontroli zakazów spalania odpadów komunalnych                          | szt.               |
|   | Ilość przeprowadzonych termomodernizacji  | szt.               |
|   | Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni  | szt.               |
|   | Ilość opracowanych dokumentacji dla nowych projektów w zakresie ochrony środowiska            | szt.               |
| Zagrożenie hałasem  | Poziom hałasu (wg. PMŚ).  | dB                 |
| Promieniowanie elektromagnetyczne   | Poziom PEM  | V/m                |
| Gospodarowanie wodami   | Klasa jakości wód powierzchniowych  | I-V                |
|   | Klasa jakości wód podziemnych   | I-V                |
|   | Woda zdatna do picia  | TAK/NIE            |
|   | Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych   | szt.               |
|   | Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych                                   | szt.               |

| Kierunek interwencji                                   | Nazwa wskaźnika monitoringu   | Jednostka /wartość |
|--|---|--------------------|
| Gospodarka wodno-ściekowa                              | % skanalizowania obszaru gminy  | %                  |
|  | Powierzchnia odwodnionego terenu [ha]   | ha                 |
|  | % zwodociągowania obszaru gminy   | %                  |
| Zasoby geologiczne                                     | Powierzchnia surowców naturalnych   | ha                 |
| Gleby  | Powierzchnia terenów zdegradowanych   | ha                 |
|  | Klasa bonitacyjna gleb  | I-VI               |
| Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów | Masa odebranych odpadów komunalnych   | Mg                 |
|  | Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów   | szt.               |
|  | Masa wyrobów zawierających azbest na terenie  | Mg                 |
|  | Ilość pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w budynkach użyteczności publicznej | szt.               |
| Zasoby przyrodnicze                                    | Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych  | ha                 |
|  | Powierzchnia zieleni urządzonej   | ha                 |
|  | Powierzchnia form ochrony przyrody  | ha                 |
|  | Wysokość nakładów finansowych na ochronę pól na drogach                             |                    |
| Zagrożenia poważnymi awariami                          | Liczba odnotowanych poważnych awarii  | szt.               |



## 7.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

### 7.5.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

#### Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą poprzez finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza,
- Ochrona wód i gospodarka wodna,
- Ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,
- Geologia i górnictwo,
- Edukacja ekologiczna,
- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Programy międzydziedzinowe,
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- Ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: [www.nfosigw.gov.pl](http://www.nfosigw.gov.pl) oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

### **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie<sup>3</sup>**

Misją Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie jest finansowe wspieranie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu bezpieczeństwa ekologicznego kraju i realizacji programów ekologicznych państwa i województwa w celu wypełnienia zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego.

W ramach funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie dofinansowywane są zadania inwestycyjne z zakresu m.in.

- gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód,
- gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi,
- ochrony powietrza (w tym odnawialne źródła energii) i termomodernizacji,
- ochrony przed hałasem;

oraz zadania nieinwestycyjne takiej jak:

- edukacja ekologiczna,
- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody (np. ochrona gatunkowa roślin i zwierząt, sporządzenie planów ochrony dla obszarów objętych ochroną, nasadzenia drzew i krzewów, zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody),
- państwowy monitoring środowiska,
- wojewódzkie programy i plany związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną;

---

<sup>3</sup> Źródło: <http://www.wfosigw.pl>

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: [www.wfosigw.rzeszow.pl](http://www.wfosigw.rzeszow.pl) oraz w siedzibie Funduszu w Rzeszowie.

### **7.5.2. Fundusze Unii Europejskiej**

#### **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)<sup>4</sup>**

Z Programu Infrastruktura i Środowisko finansowane są różnorodne projekty. W zależności od specyfiki danego rodzaju wsparcia, określany jest typ podmiotów, które mogą z niego korzystać. Możemy wyróżnić następujące grupy podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie:

1. Jednostki samorządu terytorialnego,
2. Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
3. Administracja publiczna,
4. Służby publiczne inne niż administracja,
5. Instytucje ochrony zdrowia,
6. Instytucje kultury, nauki i edukacji,
7. Duże przedsiębiorstwa,
8. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
9. Organizacje społeczne i związki wyznaniowe.

Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych i dokumentacji poszczególnych konkursów o dofinansowanie.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to największy program finansowany z Funduszy Europejskich nie tylko w Polsce, ale i Unii Europejskiej. Główne obszary na które zostaną przekazane środki to: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne oraz ochrona zdrowia i dziedzictwo kulturowe.

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki:
  - wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
  - poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
  - promowanie strategii niskoemisyjnych;
  - rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

---

<sup>4</sup> źródło i na podstawie :[www.pois.gov.pl](http://www.pois.gov.pl)

- rozwój infrastruktury środowiskowej;
  - dostosowanie do zmian klimatu;
  - ochrona i zahamowywanie spadku różnorodności biologicznej;
  - poprawa jakości środowiska miejskiego.
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
    - rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
    - poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
    - poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
    - transport intermodalny, morski i śródlądowy.
  4. Infrastruktura drogowa dla miast
    - poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).
  5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
    - rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.
  6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
    - infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.
  7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
    - rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
    - budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
    - rozbudowa terminala LNG.
  8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
    - inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.
  9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
    - wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
    - wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

### **Regionalny Program Operacyjny**

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020 (RPO WP 2014-2020) jest instrumentem realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2025. Celem głównym RPO WP jest inteligentny, zrównoważony rozwój zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy wykorzystaniu potencjału podkarpackiego rynku pracy.

Możliwość uzyskania wsparcia finansowego w ramach RPO WP 2014-2022 mają następujące podmioty:

- Jednostki samorządu terytorialnego;
- Przedsiębiorstwa, w szczególności mikro, małe i średnie (MŚP);
- Powiązania kooperacyjne;
- Ośrodki innowacyjności;
- Instytucje otoczenia biznesu (IOB);
- Instytucje ochrony zdrowia;

- Instytucje kultury, nauki i edukacji;
- Organizacje pozarządowe i społeczne oraz związki wyznaniowe;
- Podmioty wdrażające instrumenty finansowe;
- Podmioty świadczące usługi publiczne na rzecz samorządu;

RPO WM 2014-2020 realizowany będzie w dziewięciu Osiach Priorytetowych (OP):

I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

II. Cyfrowe podkarpackie

III. Czysta Energia

IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

V. Infrastruktura komunikacyjna

VI. Spójność przestrzenna i społeczna

VII. Regionalny rynek pracy

VIII. Integracja społeczna

IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie

W perspektywie 2014-2020 największe środki przeznaczone zostaną na działalność z obszaru badań i rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz integracji społecznej. Znaczna część środków zostanie także przekazana na rozwój transportu na terenie województwa podkarpackiego.

### **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020<sup>5</sup>**

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) został opracowany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005* oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej. Zgodnie z przepisami Unii Europejskiej, Program jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności poprzez mechanizm Umowy Partnerstwa. Umowa ta określa strategię wykorzystania środków unijnych na rzecz realizacji wspólnych dla UE celów określonych w unijnej strategii wzrostu „*Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych danego państwa członkowskiego.

Celem głównym PROW 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.

---

<sup>5</sup> Źródło: [www.minrol.gov.pl](http://www.minrol.gov.pl)



- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

## SPIS TABEL:

|  |    |
|--|----|
| Tabela 1. Słownik skrótów.....   | 5  |
| Tabela 2. Dane dotyczące bezrobocia na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 31.XII.2016 r.).<br>.....   | 9  |
| Tabela 3. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.....  | 23 |
| Tabela 4. Wykaz odcinków dróg na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....  | 24 |
| Tabela 5. Długość całkowita dróg poszczególnych kategorii na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....  | 24 |
| Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo). ....   | 25 |
| Tabela 7. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza. ....   | 26 |
| Tabela 8. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza. ....  | 28 |
| Tabela 9. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w<br>ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony<br>zdrowia. ....  | 30 |
| Tabela 10. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w<br>ocenie rocznej za 2016 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.<br>..... | 30 |
| Tabela 11. Działania krótkoterminowe w strefach województwa podkarpackiego.....  | 36 |
| Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.....   | 42 |
| Tabela 13. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z<br>uwzględnieniem wskaźnika $L_{DWN}$ .....  | 46 |
| Tabela 14. Poziom przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku dotyczący odcinka DW nr 986 z<br>uwzględnieniem wskaźnika $L_N$ . ....   | 46 |
| Tabela 15. Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych na obszarach wiejskich<br>województwa podkarpackiego w latach 2013-2015.....   | 51 |
| Tabela 16. Średnie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskane w latach<br>2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego w z uwzględnieniem kategorii obszarów.....                    | 53 |
| Tabela 17. Stan JCWP zlokalizowanych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie.....  | 57 |
| Tabela 18. Schemat oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych.....  | 59 |
| Tabela 19. Charakterystyka JCWPd nr 134.....   | 61 |
| Tabela 20. Charakterystyka JCWPd nr 151.....   | 63 |
| Tabela 21. Charakterystyka JCWPd nr 152.....   | 65 |
| Tabela 22. Wyniki oceny stanu wód podziemnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....  | 66 |
| Tabela 23. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na 2015<br>r.). ....   | 67 |
| Tabela 24. Charakterystyka Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie (na dzień 31 grudnia 2016 r.).....   | 70 |
| Tabela 25. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie (stan na rok 2014).<br>.....  | 74 |
| Tabela 26. Uziarnienie gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.....  | 76 |
| Tabela 27. Odczyn gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka. ....  | 76 |
| Tabela 28. Substancje organiczne w glebach punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.....   | 76 |
| Tabela 29. Właściwości sorpcyjne gleb punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka. ....   | 76 |
| Tabela 30. Zawartość pierwiastków przyswajalnych w punkcie pomiarowym nr 381 – Góra Ropczycka.<br>.....  | 77 |
| Tabela 31. Całkowita zawartość pierwiastków śladowych punkcie pomiarowym nr 381 – Góra<br>Ropczycka.....   | 77 |
| Tabela 32. Wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia poszczególnych<br>odpadów. ....   | 79 |
| Tabela 33. Dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji w stosunku do<br>masy wytworzonych tych odpadów w roku 1995. ....  | 79 |
| Tabela 34. Ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku<br>2016.....   | 80 |

|   |     |
|---|-----|
| Tabela 35. Wykaz regionalnych instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania funkcjonujących na terenie Regionu Zachodniego województwa podkarpackiego. .... | 82  |
| Tabela 36. Struktura lasów Gminy Wielopole Skrzyńskie w roku 2016. ....   | 88  |
| Tabela 37. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ. ....  | 94  |
| Tabela 38. Wskaźniki monitoringu oraz tendencja zmian w ramach realizacji POŚ. ....   | 104 |

## SPIS RYSUNKÓW:

|   |    |
|---|----|
| Rysunek 1. Położenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 8  |
| Rysunek 2. Podział województwa podkarpackiego na strefy ze względu na ochronę powietrza. ....   | 26 |
| Rysunek 3. Lokalizacja stacji monitoringu powietrza na terenie województwa podkarpackiego w roku 2016. ....   | 27 |
| Rysunek 4. Wartość 36 max. ze stężeń dobowych pyłu PM10 w województwie podkarpackim w roku 2016. ....   | 31 |
| Rysunek 5. Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM2.5 w województwie podkarpackim w roku 2016. ....  | 32 |
| Rysunek 6. Rozkład stężeń ozonu troposferycznego w województwie podkarpackim w roku 2016 (ze względu na ochronę roślin) ....  | 33 |
| Rysunek 7. Wyniki stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5 uzyskane w ramach sieci „Airly” wg stanu na dzień 31.05.2017) ....   | 40 |
| Rysunek 8. Lokalizacja punktów kontrolnych hałasu na terenie województwa podkarpackiego w latach 2016-2020 stanowiących sieć monitoringu WIOŚ w Rzeszowie. ....                                   | 44 |
| Rysunek 9. Przebieg drogi wojewódzkiej nr 986 poddanej badaniom klimatu akustycznego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 45 |
| Rysunek 10. Lokalizacja źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....  | 49 |
| Rysunek 11. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych sieci monitoringu natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa podkarpackiego w latach 2013-2015. ....              | 50 |
| Rysunek 12. Rozkład średnich wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego uzyskanych w latach 2013-2015 na terenie województwa podkarpackiego z uwzględnieniem kategorii obszarów. .... | 53 |
| Rysunek 13. Układ sieci hydrograficznej na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 55 |
| Rysunek 14. Stan JCWP na terenie województwa podkarpackiego na podstawie oceny WIOŚ w Rzeszowie za rok 2015. ....   | 58 |
| Rysunek 15. Lokalizacja JCWPd nr 134. ....  | 60 |
| Rysunek 16. Lokalizacja JCWPd nr 151. ....  | 62 |
| Rysunek 17. Lokalizacja JCWPd nr 152. ....  | 64 |
| Rysunek 18. Zasięg Aglomeracji Wielopole Skrzyńskie w obrębie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....  | 70 |
| Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowo-kontrolnych na terenie województwa podkarpackiego, które stanowią sieć monitoringu chemizmu gleb. ....  | 75 |
| Rysunek 20. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarowania odpadami komunalnymi wraz z infrastrukturą techniczną. ....  | 81 |
| Rysunek 21. Położenie obszaru Natura 2000 „Dolna Wisłoka z dopływami”. ....   | 84 |
| Rysunek 22. Położenie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 85 |
| Rysunek 23. Położenie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego względem granic Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 87 |
| Rysunek 24. Struktura lasów na terenie Gminy Wielopole Skrzyńskie. ....   | 88 |
| Rysunek 25. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Strzyżów. ....   | 89 |
| Rysunek 26. Struktura gatunkowa drzewostanów Nadleśnictwa Strzyżów. ....  | 90 |